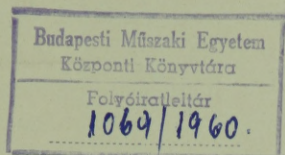

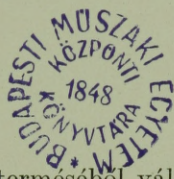
67
2026
AZ ÉPÍTŐIPARI TUDOMÁNYOS EGYESÜLET FOLYÓIRATA * 1960. 1.

MAGYAR ÉPÍTŐ- IPAR

4989

Ebben az esztendőben is az elmúlt év terméséből válogatva köszöntjük olvasóinkat. Ez a feladat idén könnyebb is, nehezebb is volt mint egy évvel ezelőtt. Könnyebb volt, mert bővebb volt a termés, sokkal sokrétűbb, szélesebb, változatosabb és nagyobb volumenű volt az építőipari tevékenység. De nehezebb is, mert ebből a rengeteg új létesítményből, az építők munkájának sokkal szélesebb terméséből kellett válogatnunk, mint 1958-ban. A lap terjedelme nem teszi lehetővé, hogy ennek a rendkívül széles, rendkívül sokrétű építőipari tevékenységnek minden ágából izelítőt adjunk olvasóinknak. A válogatás inkább a tevékenység súlyának, mint az alkotások értékének mérlegelésével született azért, hogy azoknak a feladatoknak a tipikus megoldásait tudjuk olvasóink elé tárni, amelyek az elmúlt év legnagyobb munkáit, legnagyobb erőfeszítéseit jelentették.

A párt politikáját, a kormány célkitűzéseit tükrözik az építőipar múlt évi munkáinak arányai. Nagy részt foglaltak el az 1959. évi tevékenységünkben a lakásépítkezések, az állami lakótelepek, a szövetkezeti és OTP. lakások.

Ugyancsak jelentős feladatként jelentkezett az iskolák építése. A sok száz tanterem, amely hivatalosan van biztosítani a tanteremhiány teljes megszüntetését.

A mezőgazdaság szocialista átalakulásának, a vártnál sokkal nagyobb ütemű fejlődése előre nem számított és váratlanul nagy programot jelentett az építőipar részére a mezőgazdasági építkezések terén. Kétszáz istállót épített meg és adott át rendeltetésének az állami építőipar rendkívül rövid idő alatt, hogy hozzájáruljon a mezőgazdaság szocialista átalakulásának fontos célkitűzéséhez.

A szocializmus építése magában foglalja az ipar gyorsütemű fejlesztését és mint különleges feladat jelentkezett az ipar struktúrájának sajátos viszonyainknak megfelelő fokozatos átállítása. Ez az ipari létesítmények egész sorát, új iparvállalatokat, meglévő üzemek bővítését követelte. Ezek mellett a nagy feladatok mellett a középületek, közintézmények egész sora, kórházak, felsőoktatási intézmények, munkásszállások, diákotthonok épültek. Okulva a múlt hibáin, az eddiginél sokkal nagyobb súllyal jelentkeztek városaink, üzemek kommunális ellátását szolgáló létesítmények megvalósítása, hogy ezzel egy régi adósságunk törlesztését kezdjük meg.

Nem vagyunk hivatalosan mérleget készíteni az építőipar 1959. évi munkájáról. Az elmúlt rövid idő nem is elégséges ahhoz, hogy alaposan elemezve, felülvizsgálva nézzük meg 1959. évi tevékenységünk eredményeit és hiányosságait. De egy ilyen rövid áttekintéssel is megállapíthatjuk, hogy az építőipar 1959. évben derekasan helytállt azoknak a nagy feladatoknak az ellátásában, amelyeket a párt és a

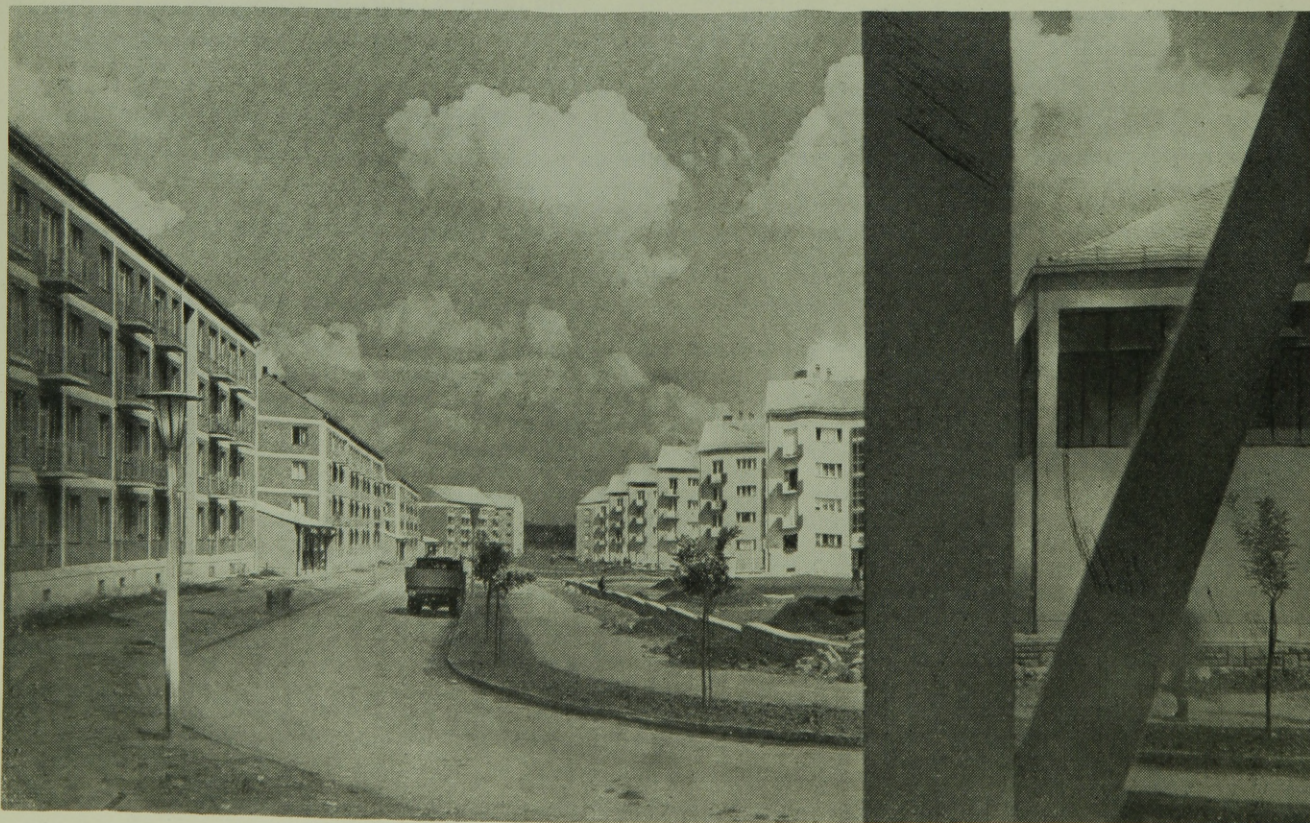
kormány célkitűzései reá hárítottak. Olyan mennyiségű, olyan volumenű építkezéseket hajtottunk végre, mint talán a felszabadulás óta egyetlen egy esztendőben sem. A mennyiség tekintetében úgy véljük nem leszünk elmarasztalva. Van azonban még igen sok tennivaló az építőipari munkák minősége, gazdaságossága és szervezettsége tekintetében. A minőség kérdésénél az építés komplex tevékenységére gondolunk, mely magában foglalja a tervezés és kivitelezés minden fázisát, a terv megszületésének első vázlatától a befejező munkák utolsó símitásáig, a költségvetés kiírásától a reális utókalkulációig, a felvonulástól a parkosításig. Az építés minden szakaszában még sok a javítani valónk.

Jobban kell felhasználnunk a korszerű technika eszközeit, bátrabban kell hozzányulni az új szerkezeti megoldásokhoz, az új technológiákhoz, hatékonyabban kell átvinnünk a gyakorlatba a tudomány és a kutatómunka eredményeit, gyorsabban kell megvalósítani mindazokat a tapasztalatokat, melyeket szakembereink külföldi utazásaik során megismertek és azokat, amelyeket a baráti államok önzetlenül adnak át számunkra.

Jobban kell megszerveznünk a munkát, hogy gazdaságosabban dolgozhassunk. Olcsóbbá kell tennünk az építési munkát, hogy abból a pénzből, amely beruházásainkra rendelkezésre áll több lakást, több iskolát, több ipartelepet tudjunk építeni. A műszaki fejlesztés terén sokkal nagyobb következetességgel kell végrehajtani feladatainkat. Az elhatározások következetes végrehajtása sokkal nagyobb gazdasági eredményeket rejt magában, mint a mindig újabb és újabb elképzelések, kísérletezések.

Az előttünk álló 1960-as év a második ötéves terv előkészítésének utolsó esztendeje. Ezt az esztendőt fel kell használni arra, hogy lezárjuk kísérletező tevékenységünket, hogy végleges formába öntsük és lerögzítsük mindazokat a műszaki elképzeléseket, amelyek alapján a második ötéves tervben meg akarjuk oldani az építőipari feladatokat. Ez az esztendő a kísérletek lezárása, az elhatározások meghozatala és következetes végrehajtása esztendeje kell hogy legyen. *Széleskörű szakmai megvitatás, körültekintő elhatározás és következetes végrehajtás.* Ez kell, hogy legyen az 1960. év jelszava, amellyel biztosíthatjuk a második ötéves terv jó előkészítését és sikeres végrehajtását.

Pécs, lakótelep

OTP lakóházak, Maros-u. 34—40.

Tervező V.: IPARTERV.
Építész: Bőhonyey János.
Munkatársai: Guszter János, Kovács László.
Statikus: Tóth András.
Gépész: Hortobágyi Dénes, Kalmár József,
Nagy Csaba, Dobai Istyánné.
Kivitelező: É. M. 24. sz. Ép. Ip. Kivitelező V.
Építésvezető: Borsovszky József.
Építési időtartama: 1958. május—1959. december.

Alaprajzi elrendezése konzervatív jellegű, melyet a Beruházó több megoldás közül választott ki. A nagy fogat szám (2×3 szobák + 2×2 szobák + garzon), az OTP azon kívánsága, hogy beépített szekrények csak kisebb mennyiségben kerüljenek betervezésre a hallos megoldást indokolta. Az eredetileg beépítettre előirányzott konyha is csak a mostani kurens felszerelési tárgyakat kapta.

A négy épület közelítőleg észak-déli tengelyű az utcai oldalával fordulva észak felé. Ezért ez a felület aránylag zárt, míg a déli oldal loggiákkal felnyitott. Az utcai oldal egyik oldalra húzott erkélyei a tömbök kissé szűkös tengelytávjainak hatását teszi lazábbá.

Hosszhomlokzatain a nappali szobák és az egyéb helyiségek kaptak két eltérő jellegű nyílászáró szerkezetet. Sajnálatos módon a kis ablakok függőleges tengely körül billenő kivitelben való készítését a kivitelező nem merte elvállalni, annak

ellenére, hogy funkcionálisan jobb, kevesebb faanyagot igényel és homlokzatképzés szempontjából csztatlan felületével alapvető motívum lett volna.

Így a középen felnyíló kis ablakok a nappali szobák függőlegesen tagolt felületének nem kontrasztját, hanem groteszk jellegbeni ismétlődését adják.

Kárát vallott az épület megjelenése annak is, hogy a Beruházó elzárkózott a parapetek nemesebb anyaggal való burkolása elől (mázas lap, mozaik, üveg), ami pedig kis méretei miatt egy lakás költségeit a vakolt parapethez viszonyítva nem egészen 200 Ft-tal emelte volna meg. Így az épületek az eredeti

építészeti ötletet megjelenésükben képviselni nem tudják.

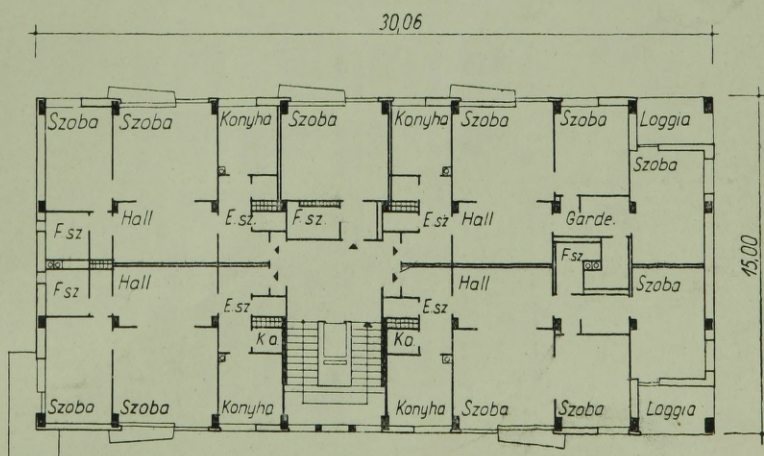
Szerkezetét illetően monolit vasbeton pillérekre és mestergerendákra helyezett ÉTI födémmel, falai üreges téglából vakolt felülettel készültek, erkély mellvédek dróttüveg, nyílászárószerkezetek típus szerintiek.

Össz. beépített légköbméter
33 871 lm^3

Össz. nettó építési költség
12 828 618 Ft.

Össz. bruttó építési költség
15 085 582 Ft.

ami 380 Ft/m^3 nettó, illetve 446 Ft/m^3 bruttó építési légköbméter árnak felel meg (ez utóbbiban az épületek telkén levő régi házak bontási költségei is bennfoglaltatnak).

József körút 86. sz. alatti hétemeletes lakóház

Tervező Vállalat: IPARTERV.

Építész: Csics Miklós.

Statikus: Klimov Borisz.

Gépész: Hackl Tibor, Vély Róbert, Szőke István.

Portál és alu. ablak: Hegyi József.

Kivitelező Vállalat: ÉM. 44. sz. Állami Építőipari Vállalat.

Építésvezető: Gombos György.

A tervezési feladatot az 1957. év első felében lefolytatott, Nagykörút—Üllői út keresztezésére kiírt tervpályázat eredményeinek felhasználásával kellett megoldani. Előírásként szerepelt a József körúti homlokzati sík kb. 5 méterrel való hátrahúzása. Ez a követelmény meghatározta a Kisfaludy-köz, József körút, Üllői út által bezárt beépítési területet (310 m²).

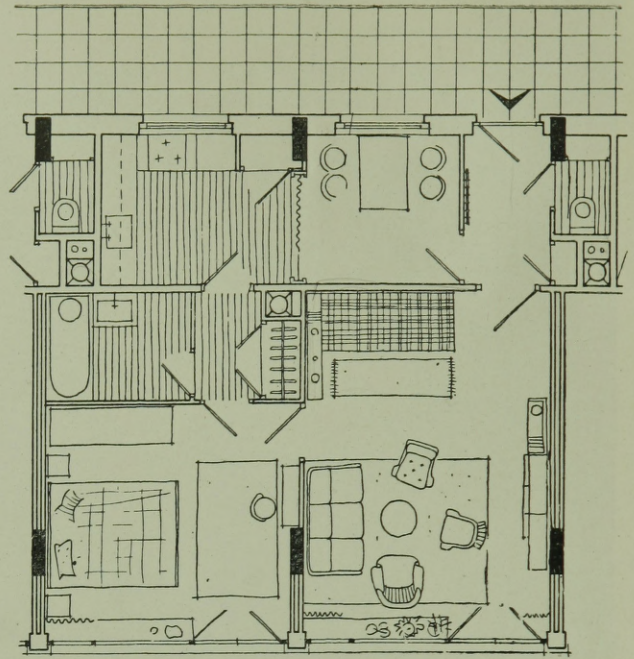
Az épület beruházója a VIII. ker. Házkezelési Igazgatósága.

A tervezési munka 1957 második felében készült.

A kivitelezés 1958 tavaszán kezdődött, a bontási munkák befejezése után.

A teljes befejezési határidő az Üllői út 40. sz. alatti szomszédos épület árkádostási munkáival együtt, 1960. év márciusa.

Az új lakóépület 7 lakószintből áll, szintenként 4 db, összesen 28 db kétszobás + étkezőfülkés lakást foglal magába, függőfolyosós elrendezésben. A földszinten illatszerbolt, édességbolt nyert elhelyezést. Szerkezetileg harántpillérvázazs monolit vb. keretek készültek. A keretlábak egyik sora a régi épület középfőfalának sávalapjára terhel rá. A keret-gerendák a keret mindkét végén konzolosan túlnyúlnak. Ezáltal lehetővé vált az egyébként keskeny beépítési lehetőség mintegy 8,00 m-re való felnövelése. A vb. keretek között Bohn-födém készült. Kitöltő falak 25 cm vtg. üreges téglából + 4 cm kőszivacs lapburkolásból állnak.

Az utcai homlokzatok nyílászáró szerkezetei fém szerkezetűek. Valamennyi lakásban beépített ruhaszekrény, élelmiszer és külön tisztítószer szekrény nyert elhelyezést. A konyhák 75%-ában beépített konyhabútor készült, mivel alapterületük ezt indokolta.

Az épület homlokzata kemény mészkő és kékeszöld hódmezővásárhelyi majolika burkolást kapott.

Beépített légm³: 8400 m³.

Ft/légm³: 550,— Ft. (1952. évi árszinten.)

Mártírok útja 43—45 (Regent) épület

A Mártírok-útja 43—45. sz. alatti építkezés a legelső foghíjépítkezések egyike. A terveket 1955-ben az ÁÉTV-nál *Dul Dezső*, *Hont Róbert* és *Fenyves István* építészmérnökök készítették el. Az épület kivitelezését a 21. sz. Állami Építőipari Vállalat végezte *Debre Sándor*, *Bálint Ferenc*, *Riskó Imre* vezetésével, a kivitelezés 1959 novemberre készült el. A városképi elképzelés szerint ezen, és a szemben fekvő „Szomszjas vendéglő” telkén egymással azonos épületet kell tervezni, hogy a Rózsadomb felé egy városkapu alakuljon ki. A gyalogos forgalom megkönnyítésére a sarkot árkáddal, a járműforgalom részére pedig az útca szélesítését tervezték. A telek beépítése maximális. Főszempont volt, hogy ezen a telken, mely egyike a főváros legértékesebb telkeinek, lehetőleg a legtöbb lakás legyen felépíthető. Az épület hatemeletes és egy tetőemelet.

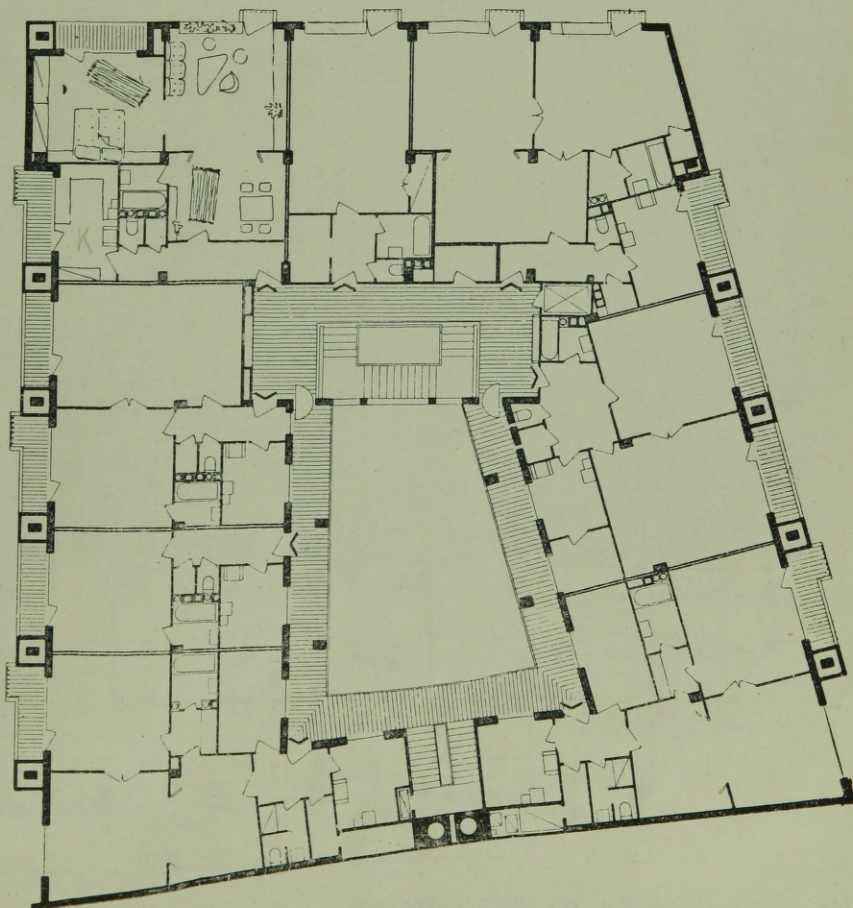
Alaprajzilag emeletenként 8 lakást tartalmaz. Ezek közül 3 db hámszoba hallos, 2 db kétszoba hallos, 1 kétszobás és 2 db egyszobás, részben fogatolt elrendezésben. Minden lakáshoz konyha, fürdő, garderober, valamint WC és kamra tartozik. Az egész épület összesen 45 db lakást tartalmaz. A lakások kialakításánál a reprezentatív igény külön követelmény volt. Földszinten és az első emeleten nyert elhelyezést a Mártírok u-i oldalon az étterem, a Mechwart téri oldalon az eszpresszó és cukrászda, a tér felől szüllyeszthető kirakatokkal és kávézó terrasszal. Az étterem és cukrászda fogja közre az udvarba beépített konyhaüzemet, mely mindkettőt egyidejűleg képes kiszolgálni. Innen valamennyi lakószintre is vezet fel egy ételfelvonó, hogy az egyes lakásokból telefon rendelésre az ételszállítás a legegyszerűbb legyen. Az épület VII. emeletén gép-mosókonyha és szárító, pincében a kazánház, raktárak, életvédelmi helyiségek kaptak helyet.

Az épület homlokzatán minden lakószoba elé loggia készül. A szobák ablakai tekintve, hogy loggiák hátsó falán helyezkednek el a szokottnál valamivel nagyobb méretűek. A déli homlokzaton virágablakok készültek.

Szerkezetileg monolit vasbetonvázazás épület, kitöltő téglafalakkal. Az alapozásnál nehézséget jelentett a szomszéd hatemeletes épület tüzfalának megtámasztása, mely a háború alatt erősen megrongálódott. Ablakok, ajtók fából, virágablakok préselt acélból, a homlokzati burkolás kemény és puha mészkölapokkal készült. Az előcsarnok piszkai vörösmárvány padlós, az oldalfalak csiszolt travertin burkolatúak. A lépcsők gumibetétes felhordott műköből készültek. A loggiák, kóparkány és az árkád alja színes olajmázolást kaptak. A belső közlekedő terek ol-

dalfalai tufolt olajmázolással készültek, az előcsarnokot *Horváth Ilona* szobrászművésznő fémdomborműve vakolattal díszíti.

Pécs — reptéri lakótelep, 30/b jelű lakóépület

Tervező Vállalat : ÁÉTV.

Építész tervező : Legány Zoltán—Mandel Tamásné.

Statikus tervező : Horváth László—Némedy Anna.

Gépész tervező : Dr. Sziráky Zoltán —Kohlmann Miklósné—Schäffer

Géza—Csorba Zoltán.

Kivitelező : Baranyamegyei Kivitelező Vállalat.

Munkavezető : ifj. Domsics János.

Kezdés : 1957 november hó. 1958 nyarán tető alá hozták, majd 1959 tavaszán folytatták és 1959. november 12-én történt a végleges átadás.

Egyedi tervezésű, 5 emeletes sarok lakóépület, melynek földszintjén helyezkedik el egy gebines rendszerű étterem, söntéssel. Az emeleten csak lakások vannak.

Szerkezete : Vb. váz, kitöltő falazattal és a helyszínen előregyártott betontálcás födémmel.

Az épület alaprajzi elrendezése : A lépcsőházból 4 db lakás nyílik, melyek közül 3 db a 30/b jelű épületben van, a 4. lakás részben az épülethez csatlakozó 30/a jelű — K₂ típusú épületben, részben az összekötő nyaktagban helyezkedik el.

Lakások megoszlása szintenként :

1 db 2,5 szobás étkezőfülkés,

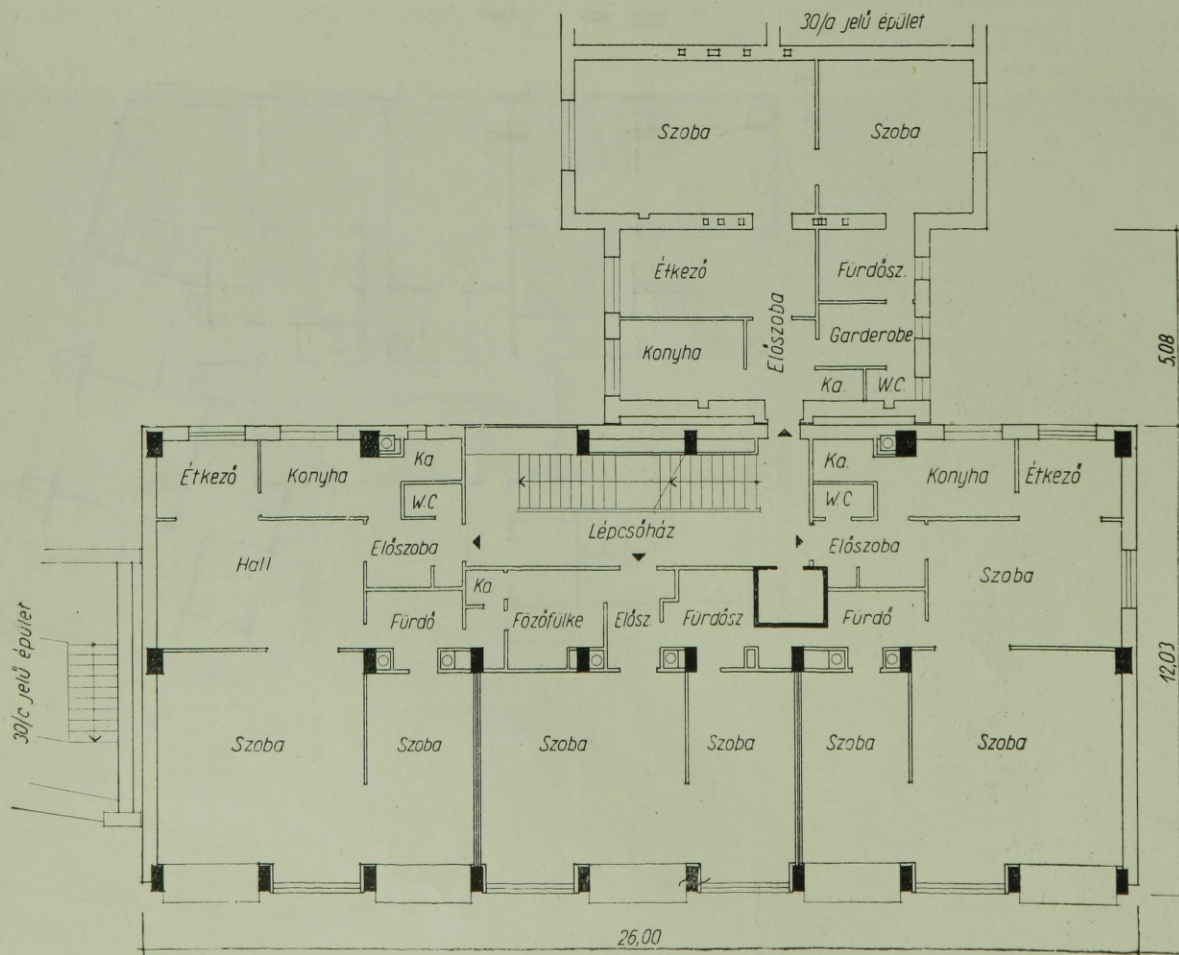
1 db 1,5 szoba, hallos, étkezőfülkés,

1 db 1,5 szobás, főzőfülkés lakás.

Összesen : 15 db.

Homlokzati kiképzés : Nyersbeton raszter, terrakotta színű kitöltő mezők, melyek sakktáblaszerűen váltják egymást a francia erkélyekkel. Lábazata fűrészelt mészkövel van burkolva.

Az épület költsége : 3 500 000,— Ft.

A 30/b jelű épület alaprajza

A 30/b jelű épület homlokzata

Budapest,

II., Mártírok útja 61—63.

OTP

öröklakásos lakóház

Tervező Vállalat : ÁÉTV

Építész : Legány Zoltán, Simon Ferenc.

Statikus : Horváth László.

Gépész : Both Lajos, Szalai Sándor, Váradi

Rezső.

Organizátor : Hayder Edömér.

Kivitelező : ÉM 21. Építőipari Vállalat.

Építészvezető : Póti László.

Az épület az OTP öröklakás akciójának keretében épült. A tervező vállalat a megbízást 1957. februárban kapta. A tervezés 1957. szeptemberben kezdődött és 1958. május 5-ig tartott, majd ezt követően a terv módosult és ennek határideje 1958. november 20 lett.

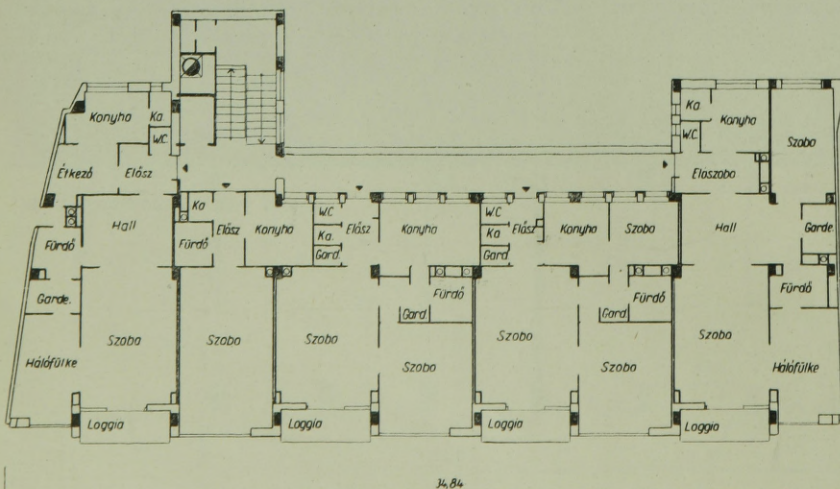
Az építés 1958. szeptemberben kezdődött. Az év végéig kiemelték a teljes pincetömböt és elkészítették a pince feletti földemet. Az épület a teljes magasságát 1959 májusban érte el. A belső és portál munkák még folyamatban vannak.

Az épületen 34 db lakás van, melyből 1 db a földszinten, 5 db emeletenként és 3 db a tetőemeleten kapott elhelyezést.

A lakások megoszlása : 1 db 1 szobás, 6 db 1 szoba garzon, 6 db 1,5 szoba hall, 8 db 2 szobás, 6 db 2,5 szobás, 6 db 2,5 szoba, hall, 1 db 3 szobás.

Az épület vb. vázas, Bohn-födém-mel készült. Kiviteli összege : 7 900 000,— Ft.

Külső megjelenésében a környezetéhez igazodó modern áttört homlokzatot alkalmaztunk. A homlokzat színező anyaga az osztrák „Cap-perol” festék. A földszinti árkád-sor alatt két üzlet készült : Keravill járműbolt és Ruházati-bolt. A földszinti vb. pillérek mozaikkal burkoltak. Az épülethez szemétdobó is készült, melynek gyűjtőhelye a pincében van, ahonnan a szemét a személyforgalom érintése nélkül juttatható fel az épület elé.

Mártírok útja 28/32. sz. lakóépület

Tervező: ÉM Általános Épülettervező V.
Építész: Csángó András.
Statikus: Kónya József.
Gépészek: Sárközy József, Boross Árpád, Gerlei Miklós.
Organizátor: Kurtesch János.
Tervezés: 1958. V. 20-tól—IX. 30-ig.
Kivitelező: ÉM 23. sz. Állami Építőipari Váll.
Főépítészvezető: Pöpl János.
Helyszíni ép. vez.: Bakóczy Imre.
Főművezető: Pető István.
Művezető: Varga Imre.
Kivitelezés: 1958. XI. 1-től—1959. XII. hó 31-ig.

Beépítés: A beépítési terv a Főv. Tanács VIII. Osztálya — Heim Ernő főmérnök — által megadott szempontok szerint készült. A lakóépület a Mártírok útja és Feketesas utca sarkán az 1944-ben lebombázott 28, 30, 32. számú házak telkén épült. A Viziváros zsúfolt beépítését a Főváros lazítani kívánja, így a teleknek csak a Mártírok útja felé néző része lett beépítve. A régi épületek alapfalait és egyes falmaradványait az udvaron megtartottuk, ezek részben mint udvari járdák lesznek felhasználva és az alaprajz ki-rajzolóásával emlékeztetnek a korábbi épületekre. Az udvart lezáró meglevő tűzfalakat — tekintve, hogy huzamosabb ideig takaratlanul maradnak — homlokzatosítottuk.

Az épület ismertetése: A lakóház két négyfogatú szekcióból áll. A lakások — a megadott program szerint — 50%-ban egyszobásak, 50%-ban kétszobásak. A földszint Mártírok útja felőli részét üzlet-helyiségek foglalják el. A lépcsőházak a Feketesas utca felől, az udvaron át közelíthetők meg. Az I—VII. emelet teljesen azonos alaprajzzal készült.

A magastetős padlástér udvari traktusa mosókonyhák és szárítók gyanánt nyert felhasználást.

A nagyobb lakások lakóterét a tervező eredetileg nem válaszfallal akarta megosztani, hanem 4 db — a lakók által tetszés szerinti helyre állítható beépített szekrény révén kívánta a család létszámból, foglalkozásból származó eltérő lakó-igényeket kielégíteni.

Szerkezet: Az épület monolit harántrendszerű vb. vázzal épült. A födém 15 cm magas, ikersejttégla betétes vb. lemez. Tervezés során az alapozási mód megválasztása különösen körülméktől munkát igényelt, ugyanis a szomszédos épületek alapozási síkján laza állapotú lejtőtörmelék talajréteg helyezkedik el, meglehetősen alacsony feszültséggel. Több alternatíva megvizsgálása után felülbordás vb. síklemez alapozás készítése mutatkozott a leggazdaságosabbnak.

A kitöltő és válaszfalak 25 cm-es üreges téglá, ill. 10 és 6 cm vastag válaszfalakokból készültek. A vb. váz és a vázat burkoló kőlapok között a hőhidak kiküszöbölésére 2,5 cm vastag perlit-beton kiöntést alkalmaztunk. A padlásfödém hőszigetelésénél ugyancsak perlit-beton nyert alkalmazást. A külső, vakolat

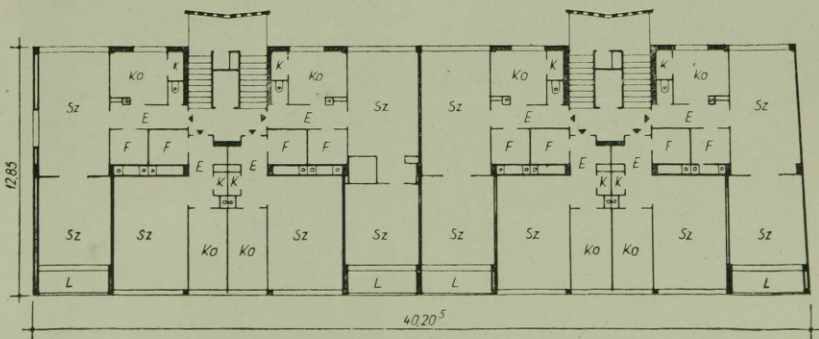

felületeket „szilonit 1100-al” hidro-fobizáltuk.

A telek szűk volta miatt előregyártott elemek alkalmazása nem mutatkozott gazdaságosnak, ugyanis az emelőgépeket nem lehetett volna gazdaságosan kihasználni. Az egy-séges szerkezeti rendszer viszont lehetővé tette „osztrák táblás-zsaluzás” alkalmazását.

Egy rendeltetési egységre eső bruttó költség: 165 000,— Ft/rend. egys. (A melléképülettel, tűzfal tatarozással stb. együtt.)

Kivétel: A gondos, jól szervezett kivitelezés és a minőség, a helyszíni építésvezető, főművezető, művezető és a fizikai dolgozók kollektív munkájának eredménye.

A Villányi út 56. sz. épület

Tervező Vállalat : LAKÓTERV.

Építész : Malomsoky József.

Statikus : Krupics Mihály.

Gépész :

Víz, csat. : Gellért László.

Elektromos : Kurucz László.

Kivitelező : ÉM 22. Állami Építőipari Vállalat.

Építésvezető : Juhász József.

Húsz méter széles, zárt sorú telkekre terveztük az épületet. Az utcai homlokzat észak-keleti tájolású, de a szomszéd telkek minkét oldalon 3 emeletesen vannak beépítve. A fenti szituáció miatt háromfogatos utcai lépcsőházas rendszert választottunk arra törekedve, hogy a lakóhelyiségek a zajos villamos- és autóforgalmú Villányi út helyett a cse-

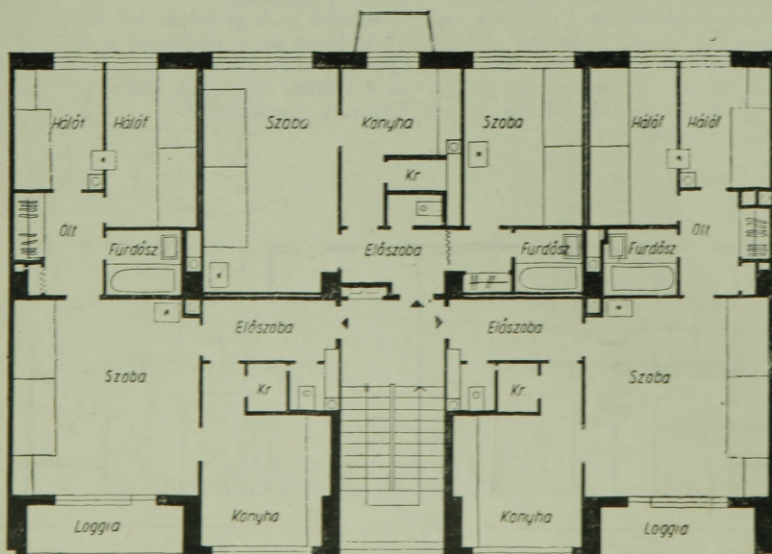
des és jobb tájolású kerti oldalra kerüljenek.

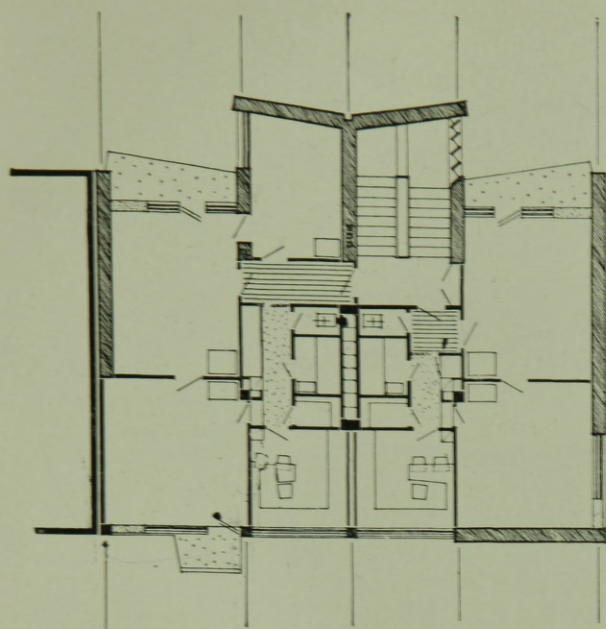
Az alaprajzi szervezése olyan, hogy a lakóhelyiség és a lakóhelyiség csoport határozottan elválasztható, és zárt blokkot alkot. A lakóhelyiség csoporthoz tartozik a két hálófülke garderoobe és fürdőszoba. A garderoobe helyiségeket úgy alakítottuk ki, hogy az ne csak ruhatároló, hanem öltözőkódó helyiség is legyen.

A lakóhelyiség csoporthoz tartozik a nappali, közvetlen folytatásaként a loggia, konyha, kamra és WC.

Az épület szerkezetileg téglapilléres, haránt gerendás rendszerű. A szerkezeti rendszer a homlokzaton érzékeltetve van, kemény mészkö rászterhálóval. A világos rászterhálózaton belül élénk vörös vakolatot alkalmaztunk. A négymezős faszerkezetű ablakok fehér mázolás, a vasszerkezetek pedig világos szürke és zöldes kék mázolás kaptak. A lépcsőházban és a garderoobeban zöld gumipadló, a fürdőben és konyhában padló és zöld csempe készült.

Az elszámolási végösszeg mintegy 1 900 000 Ft, tehát egy lakás költsége, minden járulékos költséggel együtt (kertészeti munka stb.) 146 000 Ft-ba került.

Teljes építési költség: 1 620 000 Ft, 552,— Ft/m³.

Egy lakásra jutó átlagos költség: 180 000 Ft/lakás.

2 db tükörképben megépített, egyenként 9 lakásos épület, földszint + 2 emelet, visszaugrasztott tetőemeleti beépítéssel, tetőterasszal. Szerkezeti rendszere: harántkiváltós pillérvázzal és teherhordó 38 cm-es téglafalazattal, ikersejttégla kitöltőfal, ikersejttégla betétes monolit vb. födémekekkel.

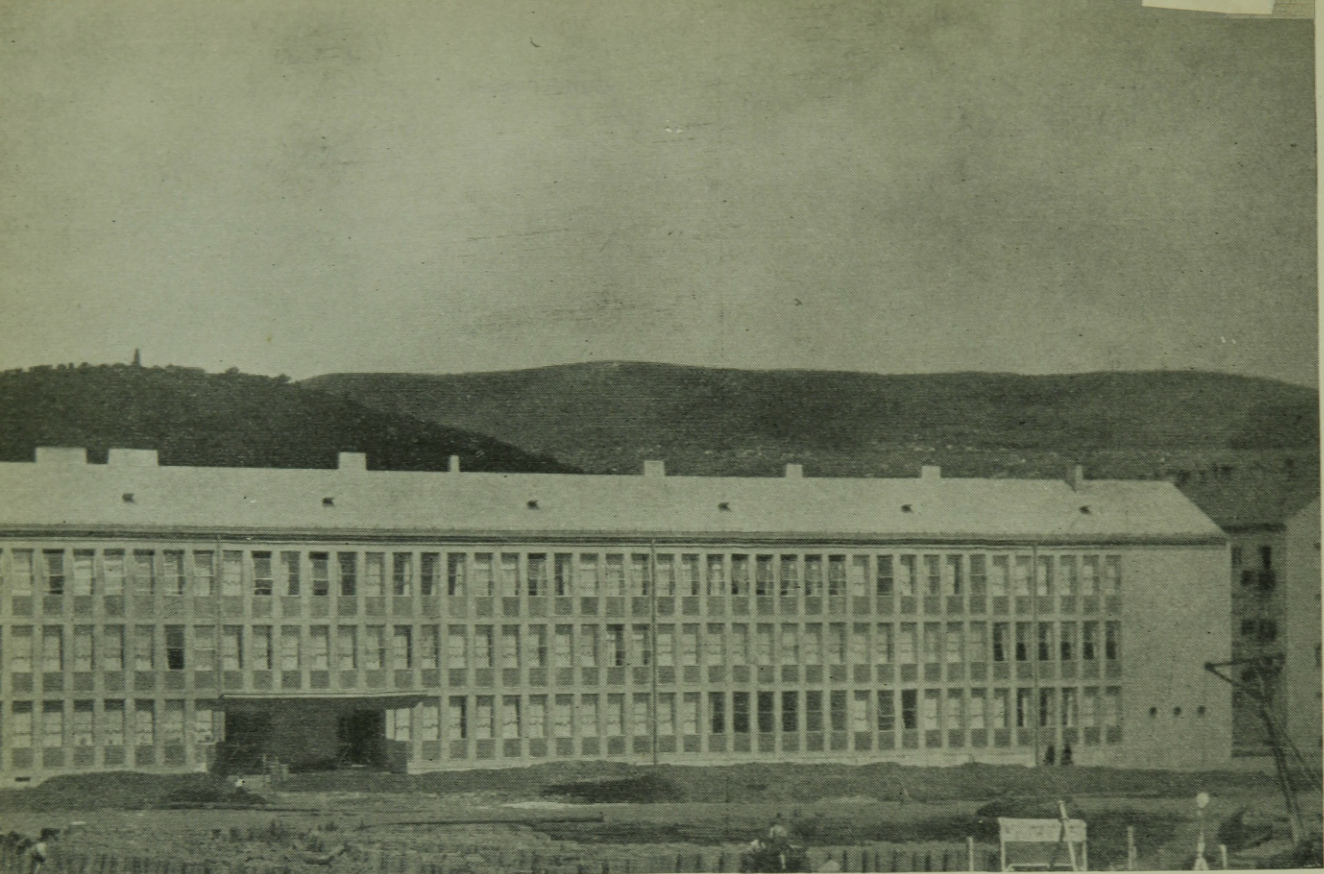
A lakások 1, 2 és 3 szobásak, beépített szekrénnel, gázvízmelegítővel, gáz, illetve villanytűzhellyel, cserép-kályha fűtéssel. Minden lakás loggiával rendelkezik, 2 irányban tájolt, átmenő rendszerű. Konyhák a tájolás miatt kevésbé értékes utcai (ÉK-i) oldalon helyezkednek el, a lépcsőház a kerti oldalon.

Homlokzati kiképzése: mezőtűri téglaburkolat, csiszolt műkö felületek, nemes vakolat. Lépcsőházban — a szomszédos loggiákra való rálátás elkerülése miatt — előregyártott műkö lamellák közötti vasablakok készültek.

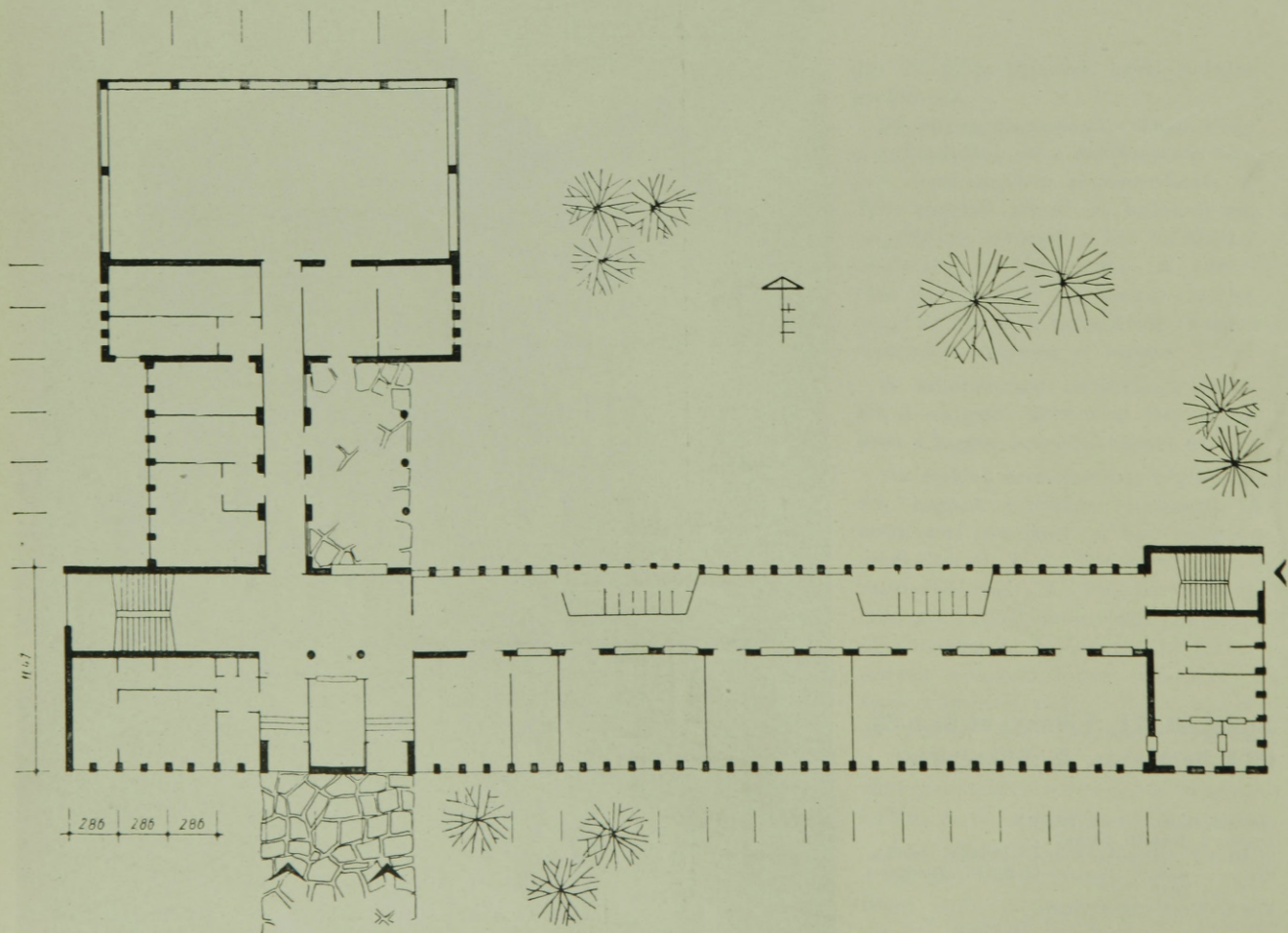
Budapest, XI., Villányi út 64/b-68.
OTP öröklakás, foghíjbeépítés

Tervező Iroda: LAKÓTERV.
Építész: Mandel Tamás.
Statikus: Halbrohr Gábor—Fazekas István.
Gépész: Gellért László—Hallgató György—
Chatel Ottó.
Kert: Kirchlechner Endre.
Kivitelező: 22. sz. Állami Építőipari V.
Főépítészvezető: Juhász József.
Építés időtartama: 1958. XII.—1959. X.

Pécs — nyugati városrész 16 tantermes általános iskola

Tervező Vállalat : Általános Épülettervező Vállalat.
Kivitelező Vállalat : Baranyamegyei Építőipari Vállalat.
Építész : Fodor László.
Statikus : Darvas Tibor.
Gépészek : Csorba Zoltán, Györgyi Miklós,
Villert István, Illés József.
Építésvezető : Domsits János.

A tervezés 1956 nyarán kezdődött. A kiviteli dokumentációt 1957 augusztusában kapta meg a kivitelező vállalat. A munkát ugyanez év őszén kezdték meg. Az épület átadása 1959. szept. 1-én volt.

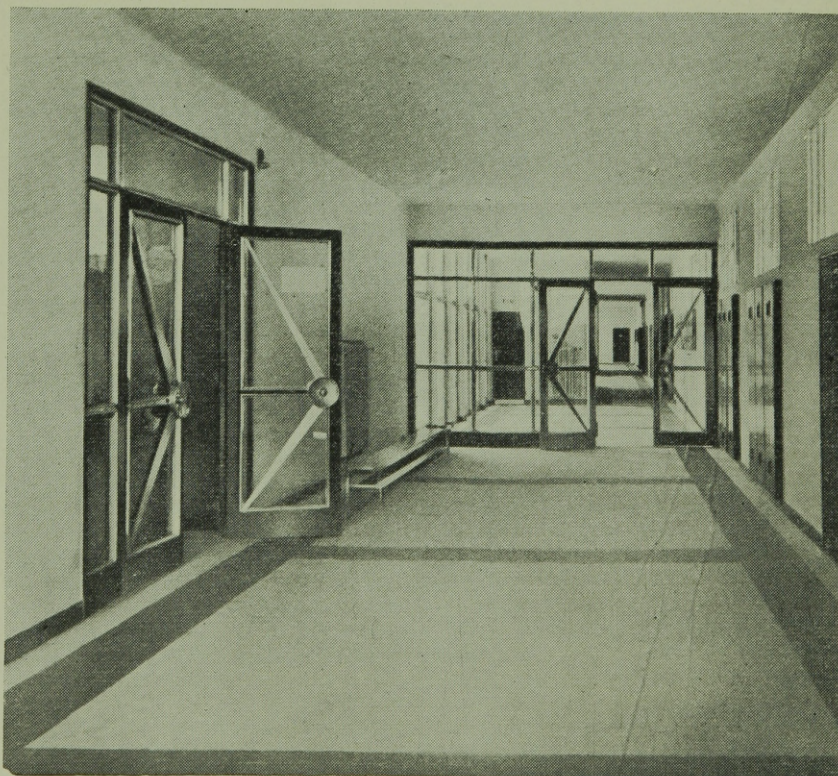
Az Oktatási Min. jóváhagyott programja szerint az épületben 16 tanterem a szükséges öltözőkkel, tanári szobák, természettudományi előadóterem, úttörő- és tanulószoba, étterem- és a hozzátartozó melegítőkonyha nyert elhelyezést.

Az iskola szélső folyosós, a folyosók kiszélesítésénél zsbongók készültek s a folyosó leszűkítésével kerültek elhelyezésre a W. C.-csoportok. A tantermek déli tájolásúak.

A tornatermi szárny földszintjén az öltöző és mosdóhelyiségek vannak. Innen érhető el fedett tornácon keresztül az iskola játszóudvara is. Ugyanezen szárny emeleti részén középfolyosós elrendezésben a tantestületi helyiségek s a napközi tanulószobái vannak.

Az épület téglapillér-vázaz, magastetős. Kísérletképpen a szélső folyosó felé is felülvilágító ablakok készültek a tantermek oldalfalain. Az eddigi mérések alapján megállapítható, hogy a megvilágítási effektus javult. A folyosók oldalfalain a téglapillérek között kerültek elhelyezésre az öltözőszekrények. Az ablakszerkezetek alumínium hintablakok, amivel sikerült kielégíteni az ideális (alsó-felső nyitvatartású) jó légcirkulációt, valamint azt, hogy a nyitott ablak mellett sem tud a tanuló a főútvonalra néző tantermekből az utca felé kihajolni. Az épület homlokzata vakolt, lábazata terméskő.

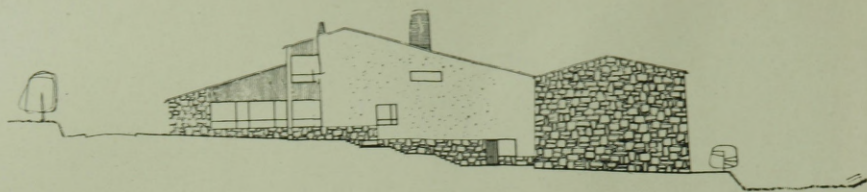
Az iskola 13 400 légm³, kiviteli összege : 5 450 000,— Ft, amiből 2/3 részben 1952-es áron került kivitelezésre, 1/3 részben pedig 1959-es áron.

Részlet az iskola folyosójáról

Pécs — Mecsekaljai 8 tantermes általános iskola

Tervező: ÉM. Pécsi Tervező Vállalat.
Építész: Tillai Ernő, Szerdahelyi Károly.
Statikus: Szoyka Pál.
Gépész: Szabó László.
Tereprendező: Gálhidy László.
Kivitelező: ÉM. Baranyamegyei Építőipari Vállalat.
Főépítészvezető: Enrich Ferenc.
Építésvezető: Kincses Antal.
Művezető: Baranovich József.
Munkavezető: Wunderlich István.

Homlokzat

Az épület beépített légköbmétere :
8141 lm³

A beruházás összege (1959. évi áron): 4 260 000 Ft.

Építési ideje: 1957. XI. 4.—
1959. VIII. 31-ig.

A Pécs—Mecsekalja-i 8 tt-es ált. iskola programja hosszú beruházási előkészítés után alakult ki. Eredetileg hitelhiány miatt 3 ütemben épült volna, ebből ered a hármas tagozás (I. ütem: tanterem, II. ütem: igazgatási szárny, III. ütem: tornaterem).

Az épület Pécs legnyugatibb fekvésű középülete; a Bpesti gyorsvonatról látható táj- és városképben jelentős változást jelentett az iskola megépítése. A tervezők pontosan kiszámított hatástényezők segítségével (vasúti pályatest íve, vonatsebesség, látószögek, a dombok

és a Mecsek egymásba metsződése, lejtéviszonyok, növényzet — télen nyáron — stb.) elérték, hogy az épület kiemelkedő kontúrja, világos színe, tagolása, tömegviszonyai a szükséges harmóniát és egyúttal a természetes „táj-épület-kontrasztot” biztosítják.

Az iskola csak a vonatról látszik, egyébként a szőlővidék zöldterülete rejtje, így a vonattal érkező észre sem veszi az épületet, az mindaddig rejtve marad (a kőfalú tornaterem a ferde rátekintés miatt torlódó épületszárnyakat takarja), míg egyszerre bontakozik ki az épület teljes déli homlokzata a vasúti pályatest ívének kezdetén, s látható mindaddig, míg az Új-Mecsekalja-i házak el nem takarják. Az épület homlokzata és tetőfedése segítségével a tervezők megkísérelték (sikeresen) egyeztetni a népi formálású építészet eszközeit (kukoricagóré) a szerény, de korszerű építészet eszközeivel.

A felmenőfalak: téglapillérek, ill. a tornaterem vegyes kőfal.

Homlokzat: fehér, meszelt falpillérrel, parapet vörös kőporos vakolat.

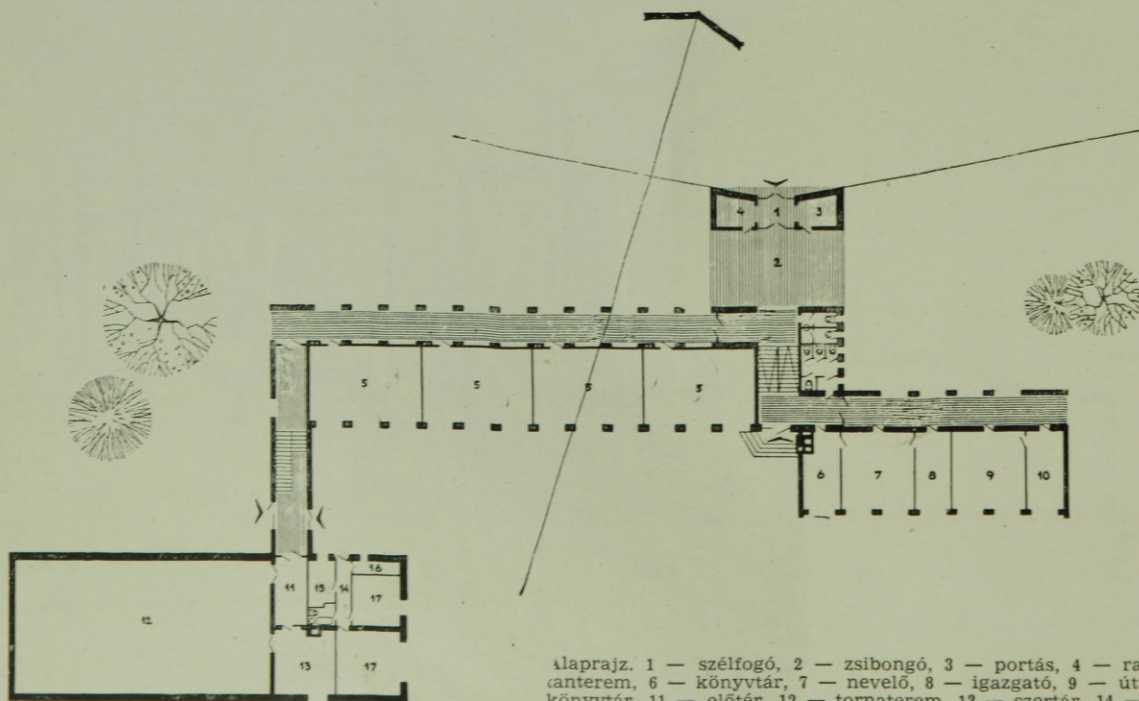
Ablakok: fa, fekete-sárga mázólassal, ajtók: fa, fekete-narancs mázólassal.

Előcsarnok mennyezetén Bartha László festőművész sgrafittója.

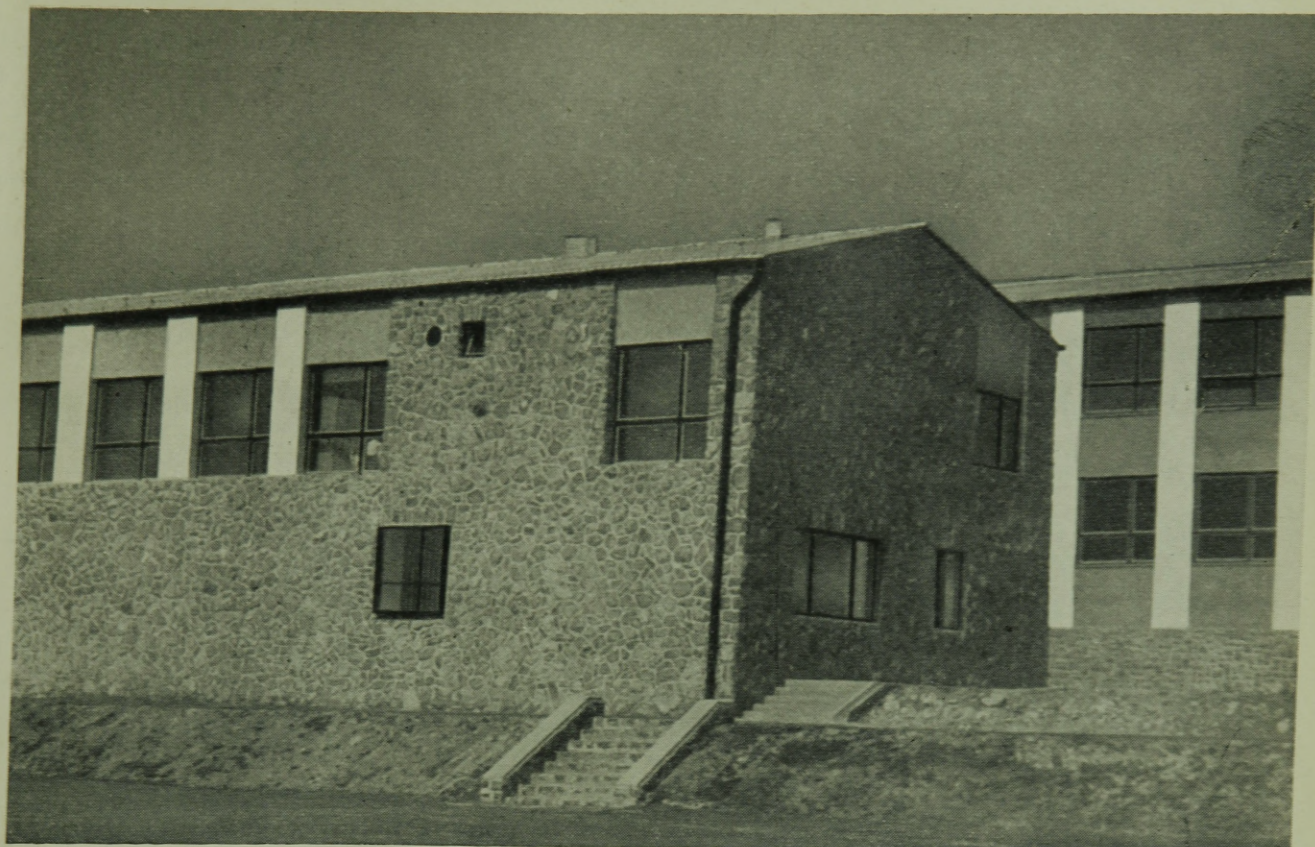
A tanterem krémszínű enyves festésűek, falitábla fala terrakotta színre, hátsó végfal borsózöldre festve a tanár és tanítvány „idegállapotának” megfelelően.

A déli tájolású terem, a levegős előcsarnok (kilátással a Dómra), a szélvédett, teraszos játszó és tornaudvar, az egészséges környezet a régi nyomasztó hatású iskola típusa szemben a derű, világosság és szabadság érzetét kelti a tanulóifjúságban.

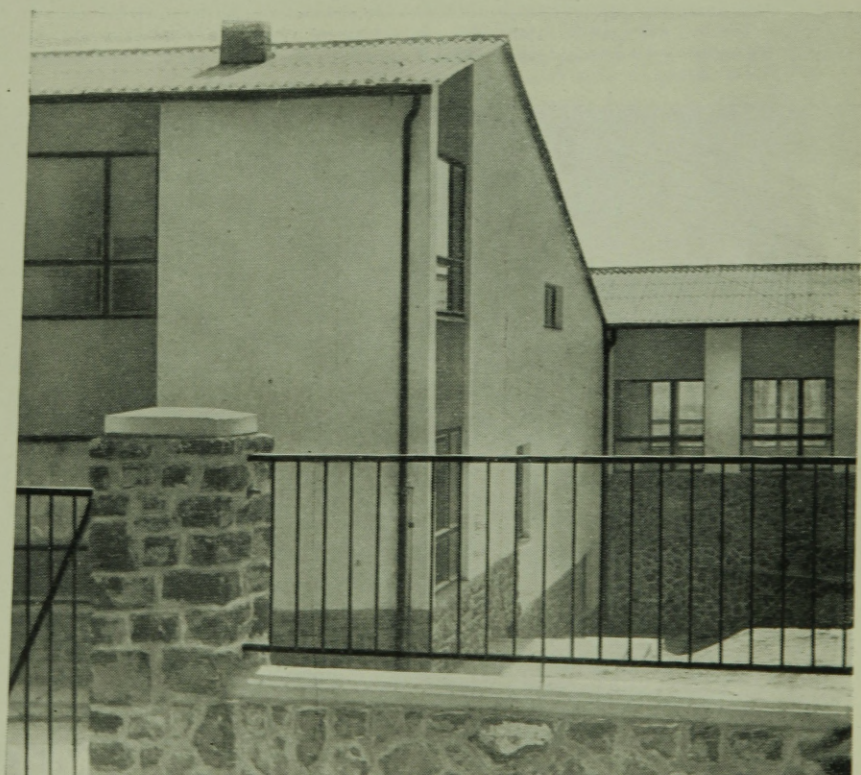
A kivitel a szokottnál jobb, a színek igen kellemesek, az üzemeltető és a gyermekek, szülők igen nagy öröme.

Alaprajz. 1 — szélfogó, 2 — zsibongó, 3 — portás, 4 — raktár, 5 — tanterem, 6 — könyvtár, 7 — nevelő, 8 — igazgató, 9 — úttörő, 10 — könyvtár, 11 — előtér, 12 — tornaterem, 13 — szertár, 14 — előszoba, 15 — konyha, 16 — kamra, 17 — szoba.

Homlokzati részlet

Részlet az utca felől

Kazinebarcikai 16 tantermes általános iskola

Beruházó: Borsodi Vegyi Kombinát Budapesti Kirendeltség.
Tervező V.: Lakóépítettervező Vállalat.
Építész: Vince Pál.
Statikus: Tóth Elemér.
Gépész: Szabó Jenő, Kaszap István, Rékassy László.
Kertészeti terv: Buváti, Fekete Antal.
Kivitelező: ÉM. 31. Állami Építőipari Vállalat.
Helysz. építész: Dudás Antal.

Az építkezés 1956-ban indult meg és egy év szüneteltetés után 1958 szeptemberétől az iskolában tanítás van — bár a kerítés, utak, tereprendezés, sőt építés homlokzatképzési munkái 1959-ben készültek el.

Az iskola 16 tantermes általános iskola fszt + 2 emeletes megoldással 672 gyermek oktatására, 10 × 20 m-es tornateremmel, főzőkonyhával és étteremmel a szükséges tantermekkel és igazgatási helyiségekkel.

Beépített alapterület: 1590,— m²

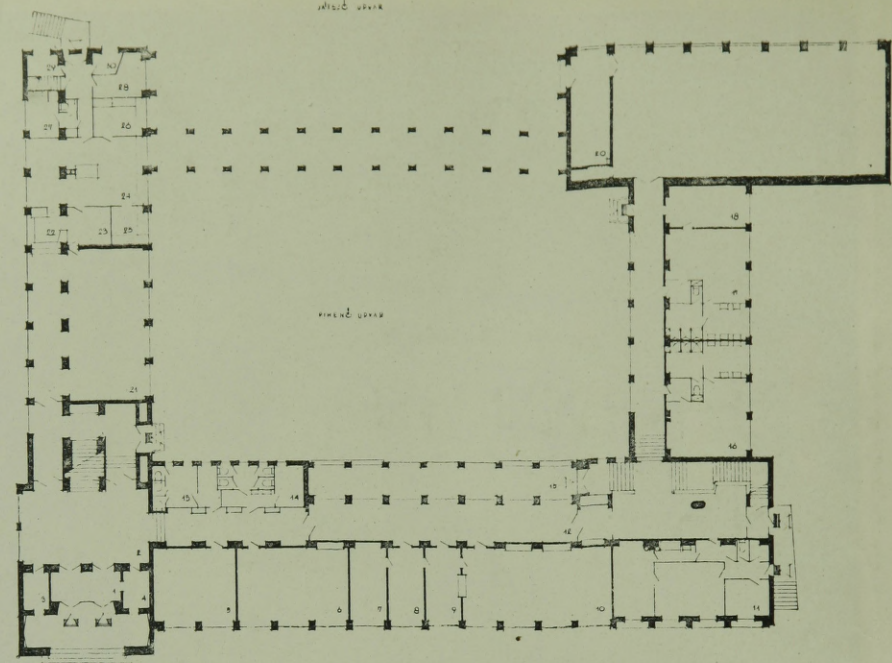
Összes szintek hasznos területe: 4150,— m².

Beépített térfogat: 16 995,— m³.

Az építkezés összes költségei (járadékos költségekkel) a régi árszinten: 7 500 000,— Ft.

Hely: Kazinebarcikán az új Vegyiműtől a lakótelep felé vezető 1. sz. út mellett a 23-as út keresztezésénél, ahol most a kisvasút közlekedik van az iskola területe. A fő tantermi szárny párhuzamos az 1. sz. útvonallal és D—DK-i fekvésű. A járdavonaltól 30 m-re van diszponálva az épület tantermi szárnya előkertes megoldással.

Épület: pince-földszint + I—II emeletes megoldással. Az épületben tervezett helyiségek: 16 tanterem + 2 tanulószoba, természettudományi előadó szertárak, tornaterem + öltözők és orvosi rendelő,

igazgatói és nevelői szoba külön olvasóval, KISZ, könyvtár, ált. szertár, főző-konyha és étterem, valamint 2 szobás szolgálati lakás, a pincébe életvédelmi helyiségek és hőközlő van.

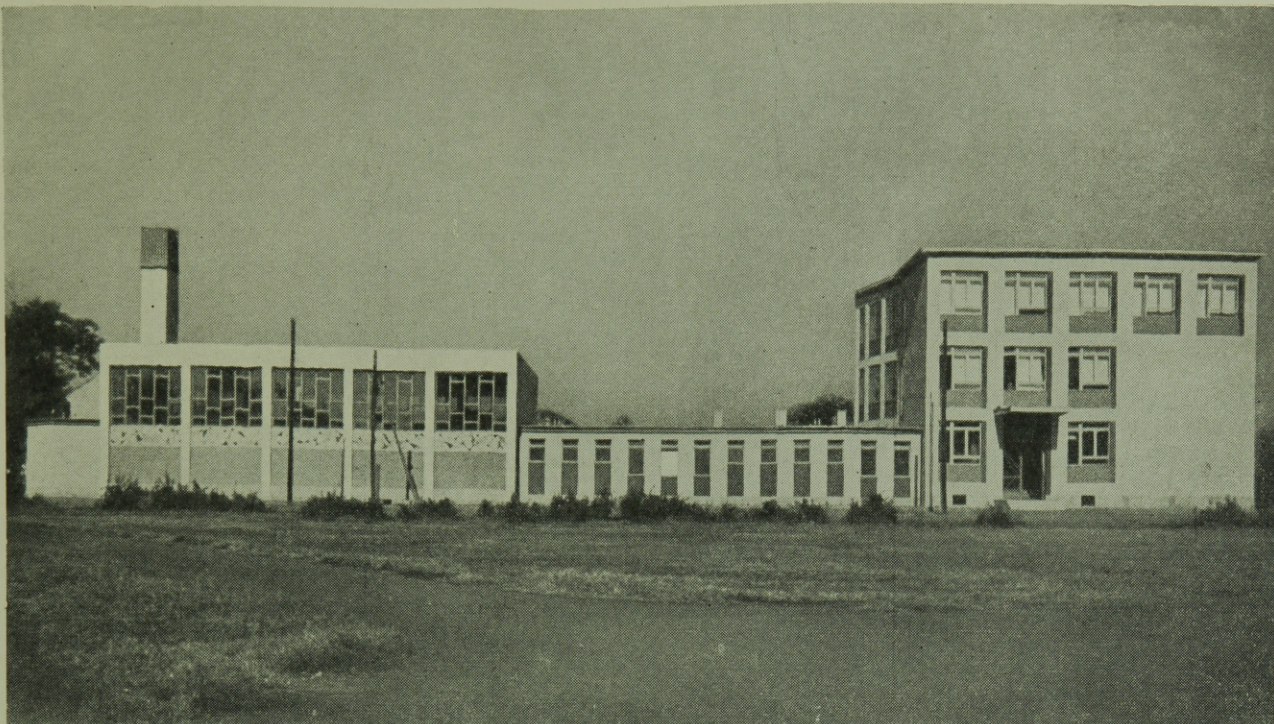
Szerkezet: fűrt cölöp-alapozás, téglafelmenő falak, Bohn és ÉTI gerendás téglabetétes, helyenként vb. földem, tantermek között kettős hangszigetelő fal, monolit lépcsők, Hill-pallókon preszkies fedés.

Anyagok: Lábazat hasított kemény mészkőből, homlokzat vakolt és színes dörzsléssel, a bejárat és felette az ablakok műkö keretezésével, az ablakok parapetjai hódmezővásárhelyi mázas kerámia burkolattal készültek. Külső ajtók és a folyosókon az ajtók vasból vannak. A belső nyílászáró szerkezetek fából,

az ajtók préselt acéllemez tokban, ajtólapok lemezelten, a kézfogóknál PVC burkolattal készültek. Előcsarnokban kem. mészko nova padlóburkolat, míg ált. márvány-mozaiklap. A tantermekben és a tornateremben parketta padló van. Napvédelemre elhúzzható vászon függönyök szolgálnak. A lépcsők helyszínen felhordott műkővel borítottak. A központi fűtés tartozékait felszerelték, de a távfűtésig kályhafűtés van üzemben.

A tervezésnél nagy gondot fordítottak meg a forgalom jó szervezését, a jó világítást, a folyosón beépített ruhatárolást, a külső homlokzat színezését (kék, barnás-vörös, okker és fehér) és a belső terek és szerkezetek színezését (sárga, kék, indiai-vörös) a lépcsőkisérő korlátok, hirdetőtáblák stb. részletképzéseit.

Szeged, Móraváros 8 tantermes iskola

Építész tervező: Ulrich Ferenc.
Statikus tervező: Kellner János, Pálincás János.
Gépész tervező: Oláh Pál, Gyuris Vince, Kenderesi Lajos.
Kivitelező: ÉM. Csongrádmegyei Építőipari V.
Építésvezető: Zsák Miklós.
Főművezető: Tóth István.
Építkezés időtartama: 14 hónap.

A meglehetősen szűk és szabálytalan telek forma az épület elhelyezésénél és a tömeg-konfiguráció megtervezésénél komoly nehézségeket jelentett.

Tájékoztató okok miatt az iskola háromszintes tantermi szárnya nem a tér felé, hanem a Kormányos utca felé (DK) került elhelyezésre. A tér felőli tömeghatás a tornatermi öltözőszárny, valamint a tornaterem és a mellette levő központi fűtés kéményének tömegével nyert kiegyensúlyozást.

Alaprajzi rendszerének lényege a folyosó nélküli központi zsbongó köré csoportosított tanterem sor. A lépcsőház ezen nagyméretű zsbongó (120 m²) teréhez könykszerűen csatlakozik. Ezáltal az összes közlekedő terek egy térré olvadnak össze, mely ennek megfelelően nemcsak a kívánt funkciók kielégítésére alkalmas, hanem önmagában is reprezentatív teret jelent. A központi zsbongót kétirányból a tanterem veszik körül, a harmadik oldalon a W. C. blokk zárja, a negyedik oldal részben a szabadon vezetett lépcsőn keresztül biztosítja a zsbongó tökéletes megvilágítását, mennyezettől a padlóig terjedő üvegfelületekkel. — Az alaprajzi rendszer a Veresács utcai ferde telekoldalhoz igazodva

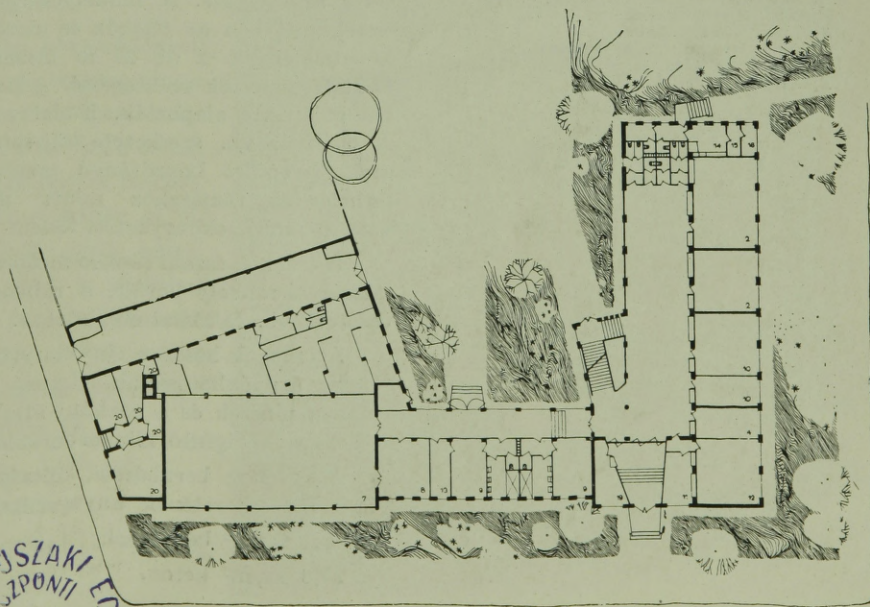
ezen ferde vonalvezetés a tantermet körül ölelő kazánház, valamint a lépcsőház tömegénél használja fel. — A tantermi szárny földszintjén nyertek elhelyezést a funkcionálisan ide kívánczó helyiségek (igazgató, nevelő, általános szertár, ifj. könyvtár, úttörő és tanulószoba, étkezők és melegítő konyha). Az emeleti részen pedig a tanterem. Az öltözői szárny az előcsarnokból közelíthető meg a tornaterem felé vezető folyosó révén. A gazdasági részek leválasztott kis gazdasági udvarból nyílnak.

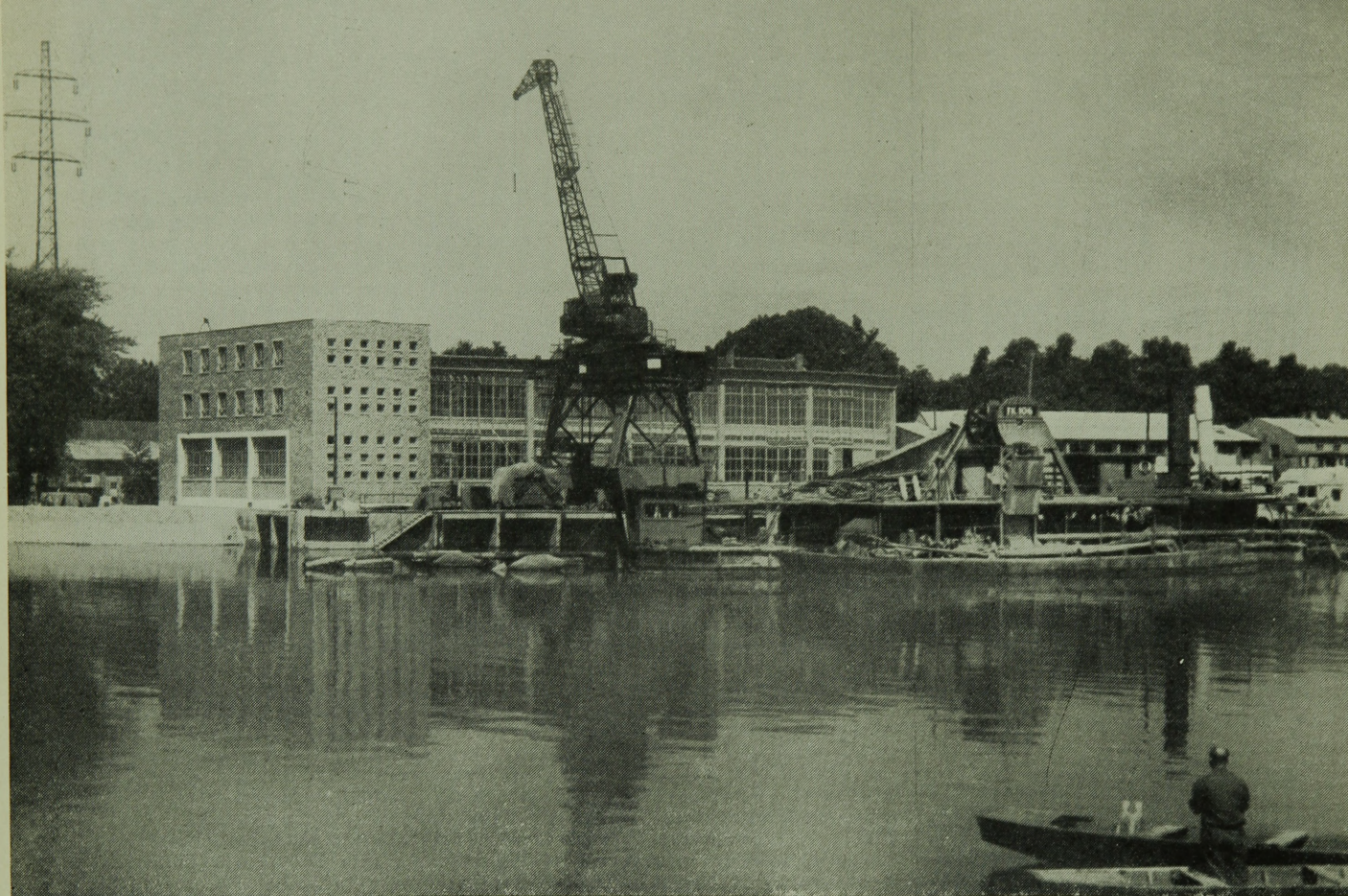
Az anyagok megválasztása, élénk színhatásuk révén a fiatal iskolásoknak derűs, vidám környezetet igyekezett biztosítani. A zsbongó fal és pillérek felületei világos almazöld színű majolika burkolattal készültek, az öltöző szekrények citromsárgák, a tantermi bejárati ajtók

narancssárgák fekete lábazattal, az élvédő szögvasak, préselt acélajtók, valamint az ablakok vas szerkezete tengerzöld színűek, a padlóburkolat vörös terrázó, fehér karikákkal, a diaboló lámpatestek meggyipirosak, ill. narancssárgák.

Szerkezeti rendszerének lényege a falazott pillérek között előregyártott vb. kiváltókból áll, melyek a középsőfal felé 3%-os lejtéssel elhelyezett típusgerendákat hordanak, közöttük H. elemekkel. A tornatermi folyosó födéme előregyártott hullámeternit zsaluzással készült, hullám pallókból áll.

Az épület 1952-es árszinten kiadott költségvetés alapján 3 850 000 Ft végösszeggel került kivitelezésre, ami kevesebb a korábban készült 8 tt-es típusú iránytervek alapján kidolgozott iskolák összköltségénél.

„MAHART” Műhelycsarnok

Tervező Vállalat : IPARTERV.
 Építész : Gerlóczy Gedeon.
 Statikus : Kollár Lajos.
 Gépész : Szongoth János—Madari Béla.
 Kivitelező : EM 44. sz. Építőipari Vállalat.
 Építésvezető : Pethő István.

A csarnok 1958 májusától 1959 novemberéig épült.

A csarnok építését a hajójavító üzem bővítése és korszerűsítése tette szükségessé. A műhelycsarnok hossza 124 m, a végén fejpü-lettel, melyben az öltözők és mosdók vannak elhelyezve. A technológiai követelmények 2 db 24 m támaszközü, 10 t teherbírású daru mű-ködtetését tették szükségessé. A laza feltöltéses altalaj miatt az épületeket cölöpökre alapozták. Emiatt a keretállásokat 9 m-re tervezték. A csarnok vb. szerkezete teljesen előregyártott, kivéve a darupályát, ami az épület hosszirányú merevítése, valamint az aránylag nagy terhelés és támaszköz miatt monolitikusan készült. A fejpület váza monolit, előregyártott földém- és tetőpanelekkel.

A csarnok északi részére motormosó-, motorpróba-, kazánkovács- és csőszerelő műhely került, a robbanásveszély miatt a mennyezetig fel-vezetett vb. falakkal elválasztva.

A csarnok hosszan elnyúló vízszintes tendenciáját a pillérváz füg-gőleges árnyékhatásának ritmusa bontja. A csarnok ismétlődő főmotí-vuma a pillérek és a párkány által határolt négyzet, ezt a lábazat és a főpárkány végigfutó klinkerburkolatú szalagja zárja.

A csarnok beruházási költsége 11 millió forint. A csarnok teljes felmenő szerkezetének anyagszükséglete :

42,1 kg/m² betonacél,

21,6 kg/m² beton.

A tervek 1953-ban készültek, a kivitelezés 1954. óta megszakitásokkal van folyamatban.

A létesítmény célja : a Tiszapolgáron hízlalt 20 000 sertés élelemmel való ellátása. Ebből a célból a vagonokban érkező szemes takarmányt rédllel és serleges felvonókkal a 300 vagon befogadóképességű silócellákba vezetik. A 10 db silócella 5 m-es átmérővel és 18 m magassággal készül. A siló felett a serleges felvonók fejei, forgócsöves elosztó és — az egyes silókba, valamint a tisztító berendezésekhez vezető — ejtőcsövek foglalnak helyet. A tisztító berendezések a siló épület tömbjén belül 2 cellának megfelelő helyen találhatók. Ezen épület mellett, azzal — a technológiai követelmények miatt — összeépítve 5 emeletes darakeverő helyezkedik el. Ebben történik az árpa és tengeri megőrlése és a hízlalásnak megfelelő receptek szerinti összekeverése. A darához különböző tápsókat, melaszt és vizet kevernek, majd az ételt kiszállító csillékbe adagolják. Ez a keverék csak pihentetés után adható az állatoknak. Az épülethez 56 m hosszban csille-garage épült, amelyben 6 sín páron várakozhatnak a csillék.

Az alapozás, minthogy a teherhordó talaj 12 m mélyen található, *Cziglina Vilmos* újítása szerinti visszanyerhető acélköpenyes kútalapozással készült.

Az épület vb. vázas, monolit födémekkel, előre-gyártott vb. szaru gerendákkal, lécezésen palafedéssel, illetve preskies fedéssel készült. A silórészek az eredeti tervek szerint csúszózszaluzással készültek volna. A kivitelező vállalat javaslatára a Beruházó hozzájárult ahhoz, hogy a silókat előre-gyártott íves, üreges elemekből tervezzék. A függőleges üregekben és a vízszintes hézagokban elhelyezett vasalás biztosítja az elemek együttműködését. Az épület munkahelyei központi fűtéssel és villanyvilágítással vannak ellátva. A gépek a nagy porképződés miatt mesterséges szellőzést kapnak. A siló épülete vízzáró vakolattal, az üzemi rész nyerstégla homlokzatképzéssel készült.

Az épület tömegeit a technológiai követelmények határozták meg. A tervező igen jól választotta meg a silók feletti felépítmény könnyed, üvegezett megoldását és téglalap alaprajzát. Ez a megoldás a silófalak ablak nélküli felülete és a többször tört íves formái mellett, mint annak ellentéte igen jó esztétikai hatást ér el. Ugyancsak kedvező a csille-garagenak egyik hosszirányban való túlnyújtása, mert ezzel a délkeleti oldalról a 40 m magas siló épületet a hosszú földszintes rávezető épület igen jól kiemeli. Kedvező a vakolt silóépület mellett levő üzemi épületek nyerstégla homlokzatának színben elütő megoldása is.

Az épület beépített alapterülete : 1480 m².

Az épület beépített légm³-e : 16 758 m³.

Az építési költség régi áron : 4 509 861,— Ft, ami 269,10 Ft-os légm³ árnak felel meg.

Tiszapolgári siló és darakeverő

Tervező Vállalat : IPARTERV.

Építész : Szabó Árpád.

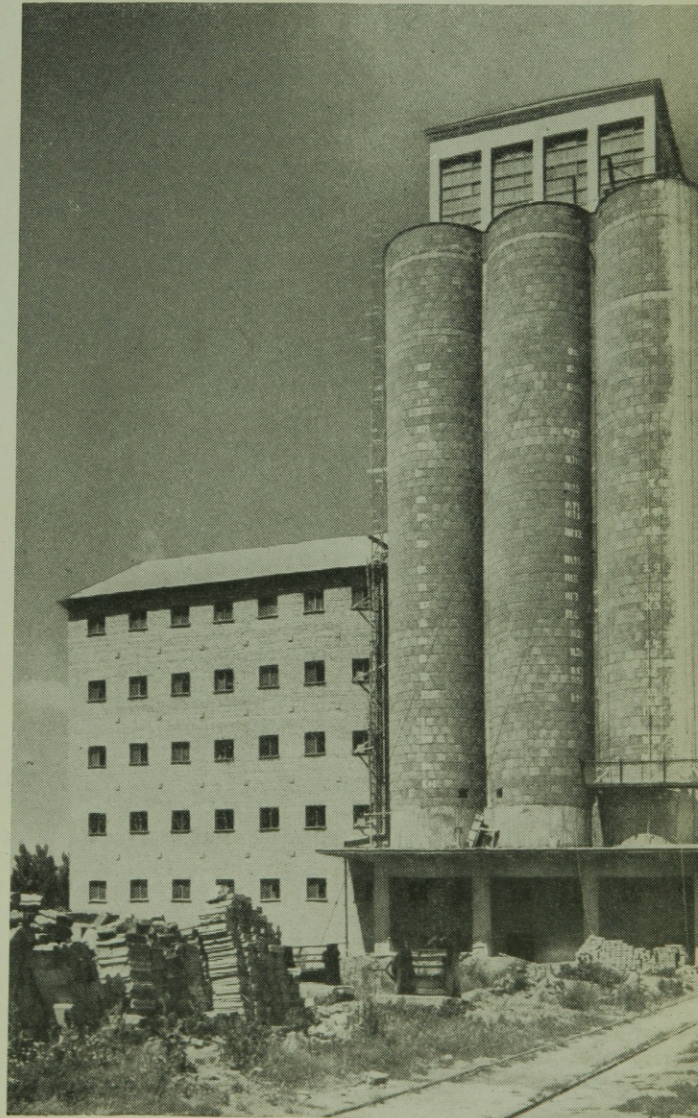
Statikus : Bodor Antal.

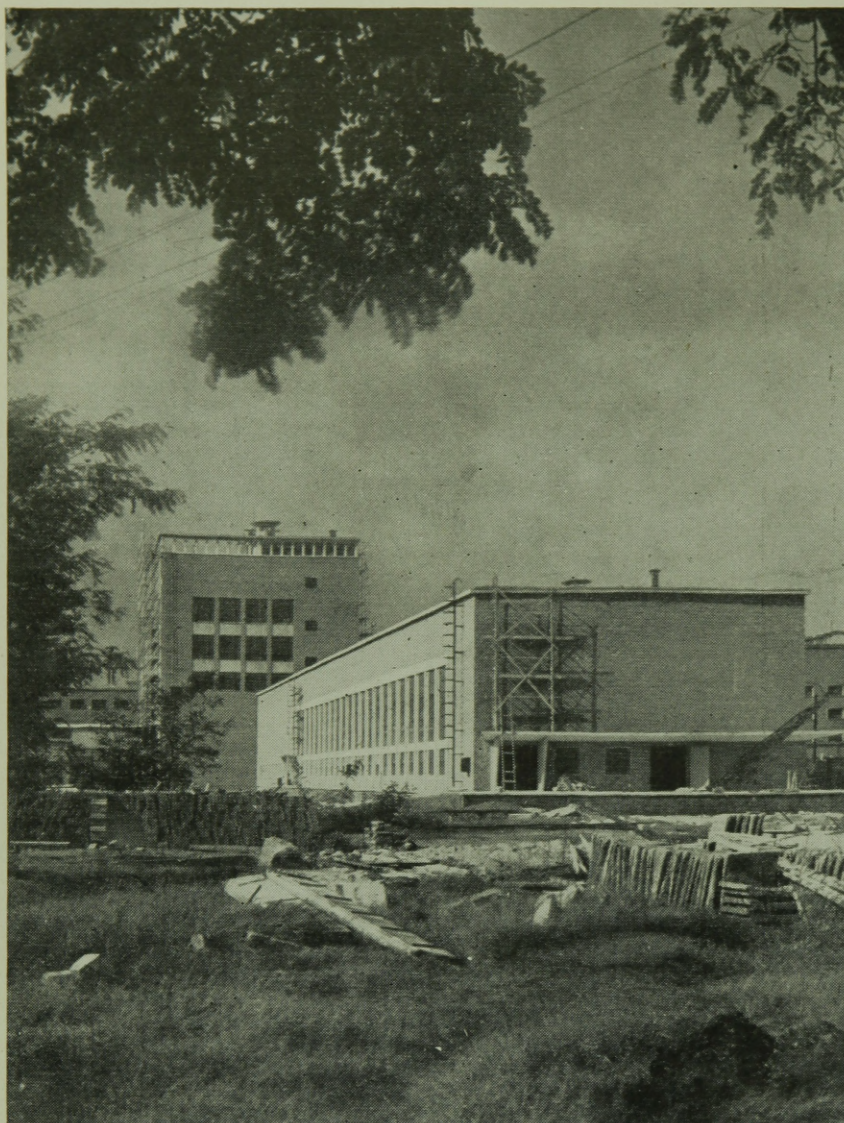
Technológia : Pernyész Dezső.

Gépész : Fábry Andor—Dencs László.

Kivitelező : ÉM. 23. sz. Állami Építőipari Vállalat.

Építésvezető : Franyák József.

Tervező Vállalat: IPARTERV
 Építész: Petz Rudolf
 Statikus: Kovách Ervin
 Gépész: Perényi Elemér
 Organizátor: Kovács András
 Generáltervező: VEGYTERV
 Techn.-tervező: NDK
 Gen. kivitelező: Komárommegyei Építőipari Vállalat
 Főépítészvezető: Sáska József
 Építési idő: 1956—1959.

Perlonrost gyár (Danulon) a nyergesújfalusi viscosa gyár területén

Beépített alapterület	3 098 m ²
Beépített légköbméter	35 800 m ³
Építési költség összesen	12 000 000 Ft
Építési költség/m ³	335 Ft

A magyar műszálgártás legújabb állomása a nyergesújfalusi poliamid anyaggal dolgozó „Danulon” rostot (perlon típusú) előállító üzem.

Napi teljesítménye 1 tonna rost anyag.

Technológiailag az üzem 3 főrészből áll.

1. 9 szintes toronyépületben (30 m magas) az alapanyag előkészítése és szálképzés folyamata zajlik le.

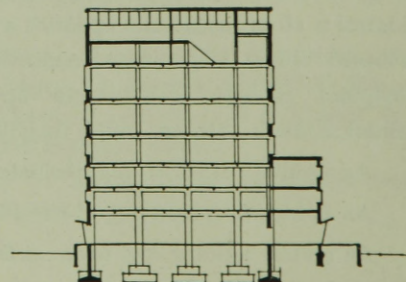
2. A két szintes csarnokszerű épületrészben utókezelése és tárolása történik.

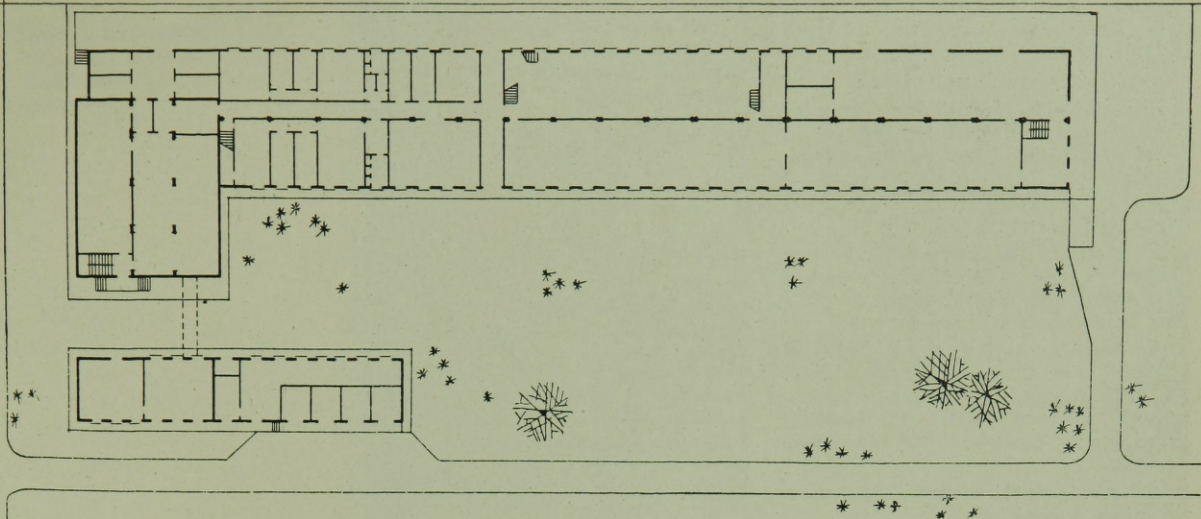
3. A földszintes épületrészben van elhelyezve a difil kazán és trafóállomás.

A csarnoképület szerkezeti elemei előregyártva készültek. A toronyépület a váltakozó alaprajzi és belmagassági igények miatt monolit vb. vázzal — részben acélszerkezetű födémekkel épült. A technológia által szigorúan előírt belső hőmérsékletet és páratartalmat központi klimatizáló berendezés és be-, illetve kifelé szívó ventilátorok biztosítják.

Az épülettömegek homlokzati síkjait mezőtúri téglaburkolat képezi.

Külső megjelenésben a tervező igyekezett arra, hogy az új létesítmény beilleszkedjen a korszerűség mellett a Magyar Viscosagyár meglevő épületeinek hangulatába.

A perlonrostgyár alaprajza

„IKARUSZ” segédüzemi csarnok

Tervező Vállalat : IPARTERV.

Kivitelező Vállalat : ÉM. 22. sz. Állami Építőipari Vállalat.

Építész : Mátrai Gyula Kossuth-díjas.

Statikus : Pászti Károly és munkatársaik.

Építésvezető : Barton Ede.

Főművezető : Róth György.

Az elemgyártás kezdete : 1958. augusztus hó 1.

Emelési munkák kezdete : 1958. szeptember hó 1.

Emelés befejezése : 1959. október 31.

Jellemző műszaki és költség adatok :

A csarnok alapterülete : 8100 m².

Beépített köbtartalom :

96 300 lm³.

Fesztávolságok (pillér tengely-távolságok) : 16,90—20,64—16,90 m.

Szélső hajók párkánymagassága : 8,34 m.

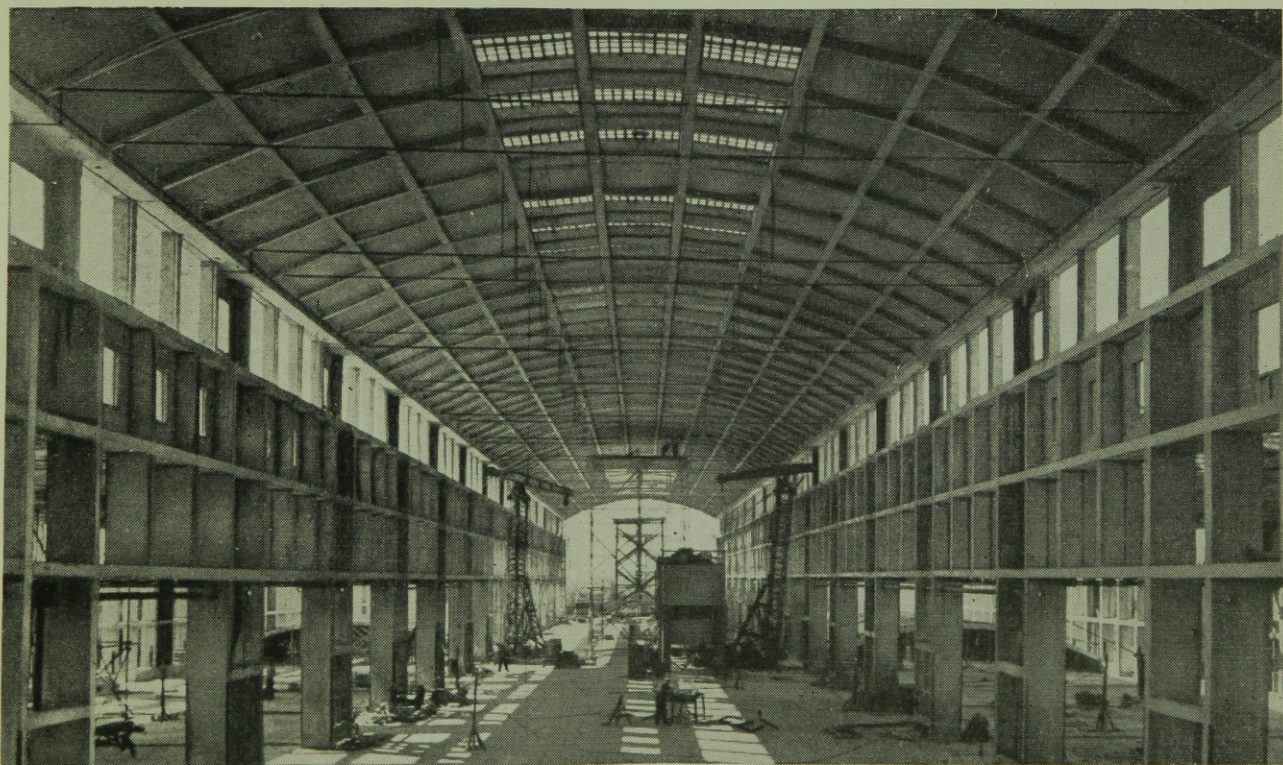
Középhajó párkánymagassága : 13,54 m.

Felhasznált összes előregyártott elemek száma : 327.

Egy elemre eső beépített köbtartalom : 292 lm³.

1 lm³-re eső felhasznált vasbeton : 0,0168 m³/lm³.

1 beépített lm³-re eső vas : 0,0242 q/lm³.

Építési költség (felvonulással együtt): 15 271 467 25 Ft.

1 beépített lm^3 ára: 158,95 Ft/ lm^3 .

A létesítmény ismertetése:

Három-hajós bazilikális elrendezésű csarnoképület. A középhajóban 2 db 10 t teherbírású és 20 m fesz-távolságú, a mellékhajókban 2—2 db 3 t teherbírású és 16 m fesz-távolságú daru működik.

A csarnok északnyugati végéhez három emeletes fejépület csatlakozik, amely az üzem irodáit és öltözőit tartalmazza.

A csarnok teljes előregyártással készült tiszta panel konstrukció. Az alkalmazott elemtípusok valamennyien többszörös rendeltetésű (komplex) panelek, ill. vonóvasas dongák.

Az alkalmazott elemek fajtájakat tekintve 3 félék:

a) Pillérpanelek, amelyek szerkezeti rendeltetésükön és a térlezárás feladatán túlmenően egyrészt a darupálya hordására, másrészt a gépészeti berendezések magukba fogadására alkalmas módon vannak kiképezve. Két változatban szerepelnek, amelyeknek súlya 8,92, ill. 13,52 t.

b) Ablakos falelemek. Szerkezeti és tételhatároló rendeltetésükön túlmenően szintén hordják a darupályát. Kétféle változatuk súlya 24,09, ill. 25,47 t.

c) A lefedést szolgálják a dongaelemek, amelyek a kétféle pillértávolságnak megfelelően két méretváltozatban és ezeken belül felülvilágító és felülvilágító nélküli megoldásban szerepelnek. Ezeknek változaton-

kénti súlya 7,34, 7,99, 10,31 és 11,04 t.

Egy szekció (pillérpanel állástól pillérpanel állásig) hossza 9,0 m és ennek a távolságnak egy negyedét teljes magasságban egy 2,24 m szélességű pillérpanel és egy 6,74 szélességű ablakpanel takarja a falak síkjában, — a lefedést pedig 4 db egyenként 2,24 m szélességű dongaelem szolgáltatja.

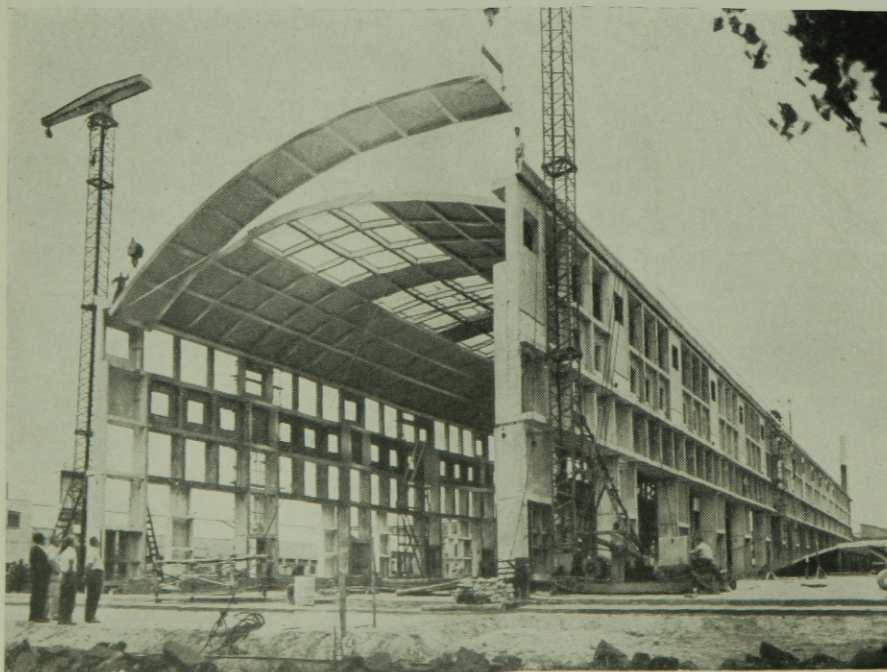
Az elemek összeépítése a szerkezeti igényeknek megfelelően részben hegesztett csomóponti kötéssel és utólagos kibetonozással, részben az illesztési hézagok egyszerű kiöntésével történt.

Az elemek helyszíni előregyártással végleges homlokzati kiképzéssel készültek, — a vertikális helyzetűek különlegesen kialakított szétszedhető és összerakható állandó jellegű fasablonban, — a dongaelemek ugyan-csak célszerűen kialakított vassablonokban szét és összeszerelésének problémájára különös gondot kellett fordítani, mivel az organizációs elgondolásoknak megfelelően a sablonokat a helyükön maradó elemek alól kellett kiszerezni.

Az elemek valamennyien közvetlenül a beemelés síkjában a csarnok padlózatán készültek. Ennek az elvnek megfelelően az elemek gyártása és emelése több fázisban történt: egyes elemfajták elkészítése csak az előző elemfajták beemelése után kezdődhetett.

Az elemek vízszintes irányú mozgatására, állítására az organizációs elgondolásoknak megfelelően szükség nem volt.

Az elemeket, mindegyik válfaját, egy célszerűen kialakított bikapár emelte be.

Az IKARUSZ segédüzemi csarnok szerelés közben

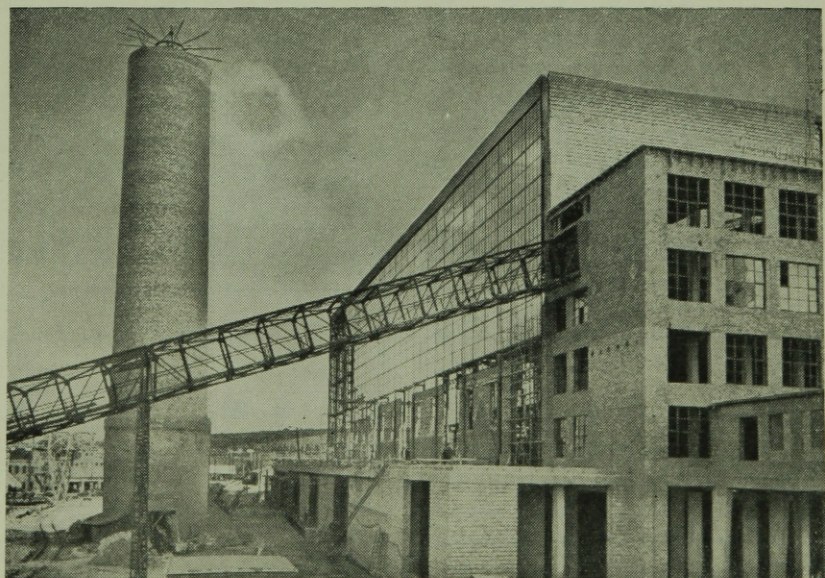
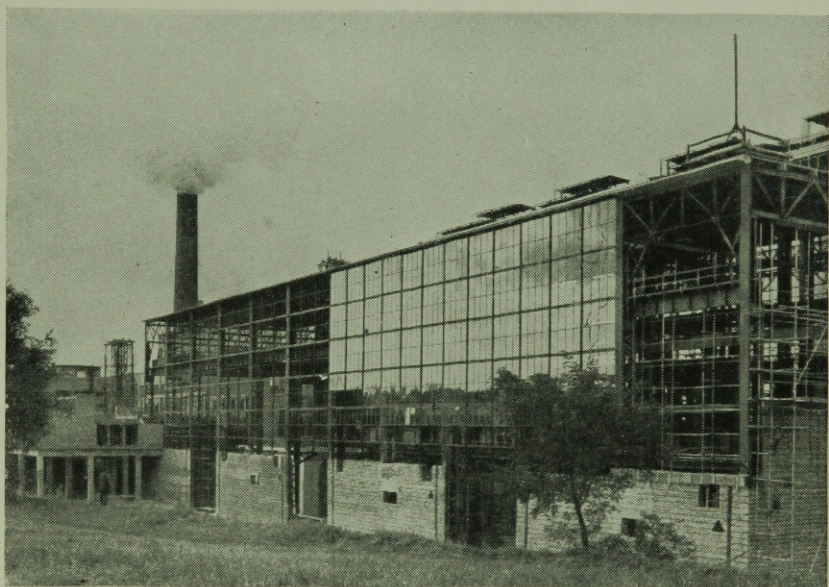
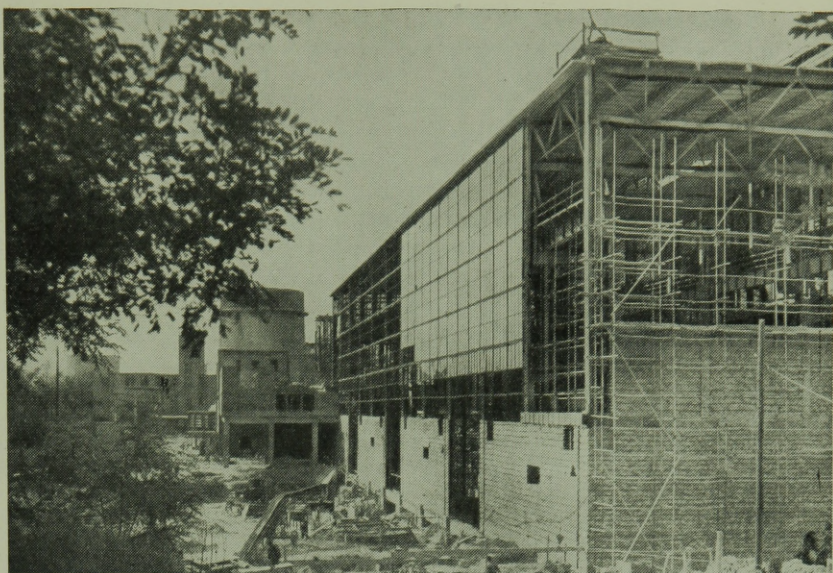
Ajkai nagyerőmű

Tervező Vállalat : IPARTERV.

Építész : Vörösmarty Kálmán.

Statikus : Nagy József.

Gépész : Németh János.

Az ajkai nagyerőmű építés közben

Az acélvázszerkezetet a KGMTI, a technológiai berendezéseket az Erőmű Tervező Vállalat tervezte.

Az acélvázszerkezetet a győri Wilhelm Pick Vagon és Gépgyár gyártotta és szerelte. Főművezető: Kállay Gyula.

A magasépítési munkákat a 31. Állami Építőipari Vállalat végezte. A központi főépítésvezető: Győri Károly, a helyszíni főépítésvezető: Gelegonya József, az építésvezető: Kerekes Károly.

Az Ajkai Erőmű elsősorban az ajkai alukohó elektromos energia-szükségletét látja el, de bedolgozik az országos hálózatba is. Az erőmű ezenkívül gőzenergiát is ad.

Rohamosan fejlődő iparunk szükségessé tette, hogy a jelenlegi erőművet jelentősen bővítsék. E bővítés során a jelenlegi három, egyenként 18 megawatt teljesítményű turbógenerátort további három, egyenként 32 megawatt teljesítményű turbógenerátorral egészítik ki. Részükre a gőzt öt, egyenként 100 t/óra teljesítményű kazán fogja termelni, amelyet padragi aknaszénnel táplálnak.

Az új erőmű egyike a legnagyobb és legkorszerűbb hazai erőműveknek. Technológiailag a régi erőművel egyseget alkot, építészetileg azonban egy összekötő hidépülettel kapcsolt új épület.

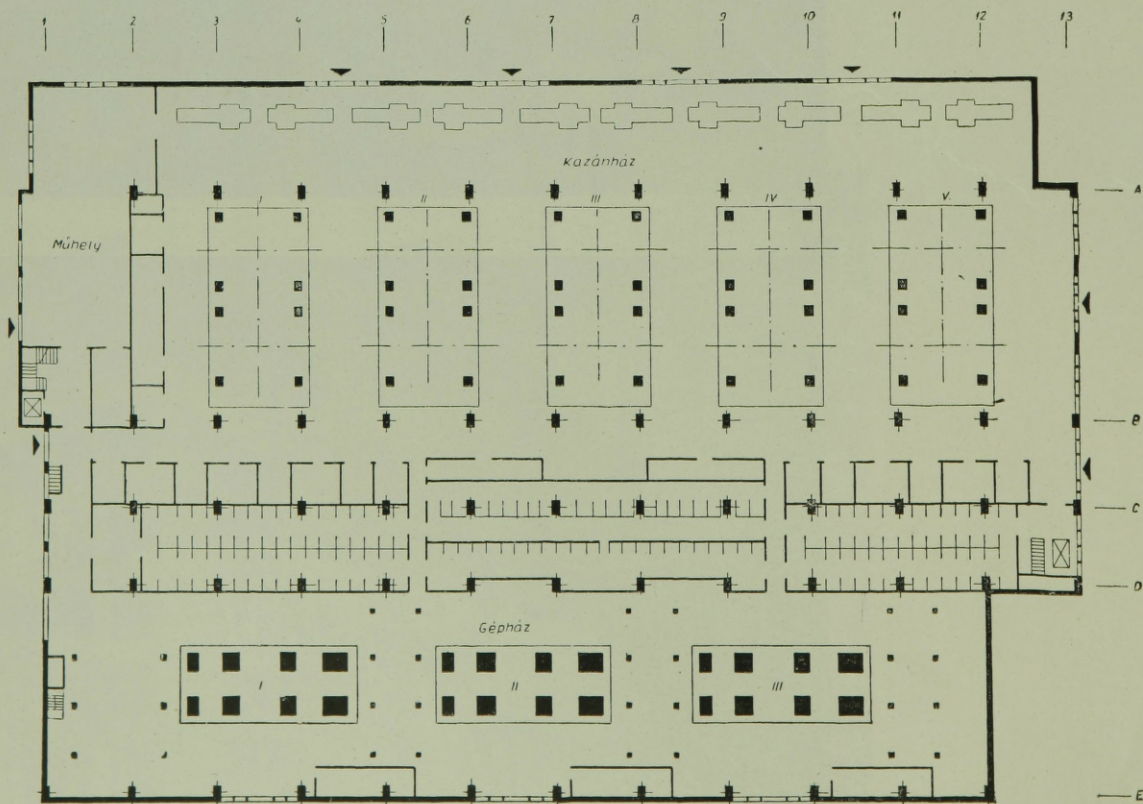
Az épület hossza 120 m, szélessége 75 m és a legnagyobb magassága 40 m. Az erőműépítés eddigi gyakorlatával szemben az épület vasbetonnal egyesített acélváz. Ennek előnye a karcsú szerkezeti elemeken kívül a pontos, gyors szerelés és építés. A nagy teherbírású födémek és egyéb épületszerkezetek zöme előregyártott vasbetonelem. Csupán a térelhatároló szerkezetek készülnek helyenként téglafalból. Tekintettel az épület acélváz szerkezetére kevés a zárt jellegű téglafelület. Ez is csupán a 7,5 m magasságig, tehát a nagy terhelésű főszintig tömör megjelenésű. Felette a főhomlokzati felületek lényegében üvegpáncélok. Ezek a nagy, összefüggő üvegfelületek (1200 m² és 2000 m²) elsősorban a nagy épületmélységek bevilágítását szolgálják, ezenkívül gyorsítják az építéstechnológiát, végül korszerű homlokzati kifejező eszközök.

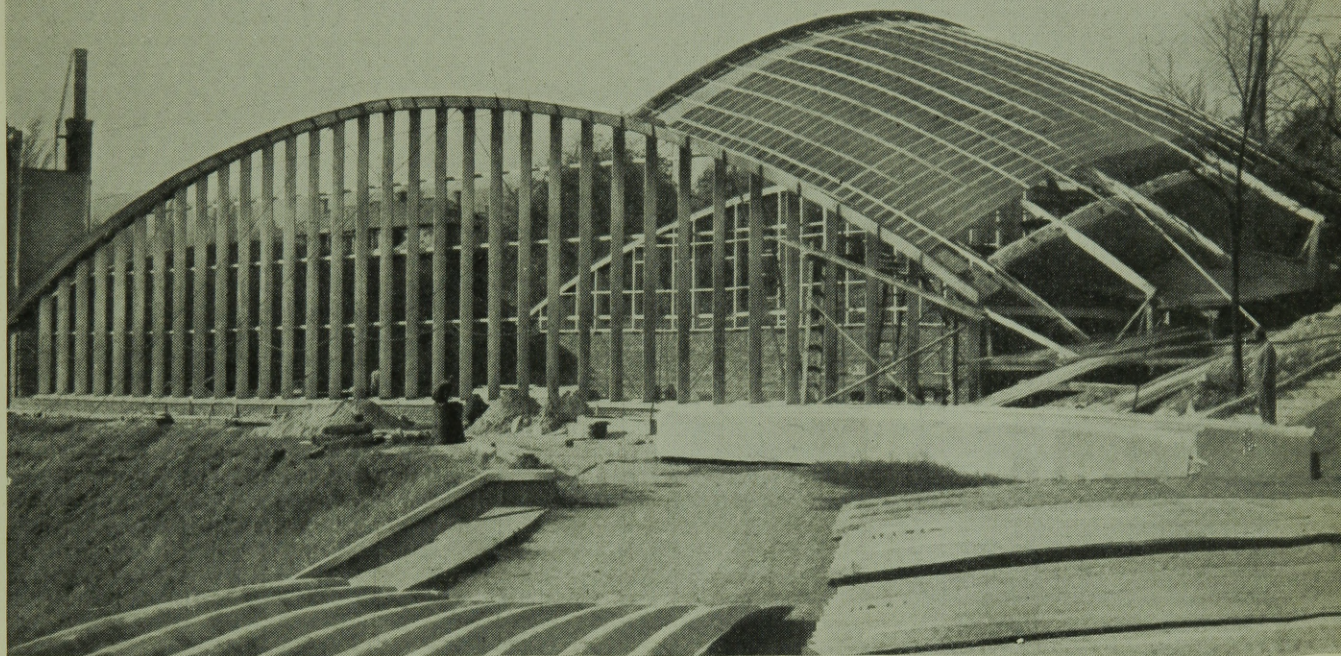
Az üzemi épület nyugati végéhez egyrészt egy kiszolgáló szárnyépület csatlakozik a szükséges egészségügyi és műhelyrészekkel, másrészt a meglevő igazgatósági épület bővítése céljából.

Az építkezés időtartama az első gépegység indításáig 3 és fél év.

Az építkezés gazdaságossági fokmérője, hogy légköbméterenként 7 kg acélt és 0,09 m³ betont építettek be.

Az ajkai nagyerőmű alaprajza

A VASAS fedett teniszcsarnoka

Tervező Vállalat: IPARTERV.

Tervezők: Dr. Szendrői Jenő és dr. Menyhárd István.

Építési technológia: Semsey Lajos.

Kivitelező: Hidépítő Vállalat, Építésvezető: Nagy István.

Gyártástervező és vezető: Váci Hajógyár (Fekkes Gábor).

Építési idő: Tereprendezés, kőműves munkák $\frac{1}{2}$ év, aluszerk. legyártása 4 hó, aluszerk. felállítás és épületgépészet 4 hó.

A teniszcsarnok a VASAS Pasa-réti úti telepén, a klubépület mögött épült. Méretei a nemzetközi szabvány szerinti minimális méretek vízszintes és függőleges értelemben, 300 néző befogadóképességű lelátóval. A klub-épülettel — ahol az öltözők vannak — egy alumíniumvázaz, végig üvegezett folyosó köti össze, mely vasbeton hídszerkezetre van elhelyezve.

Alapozás a friss feltöltéseken a falak alatt cölöpös, a megülepedett részekben részben cölöpökkel erősített sáv-alap.

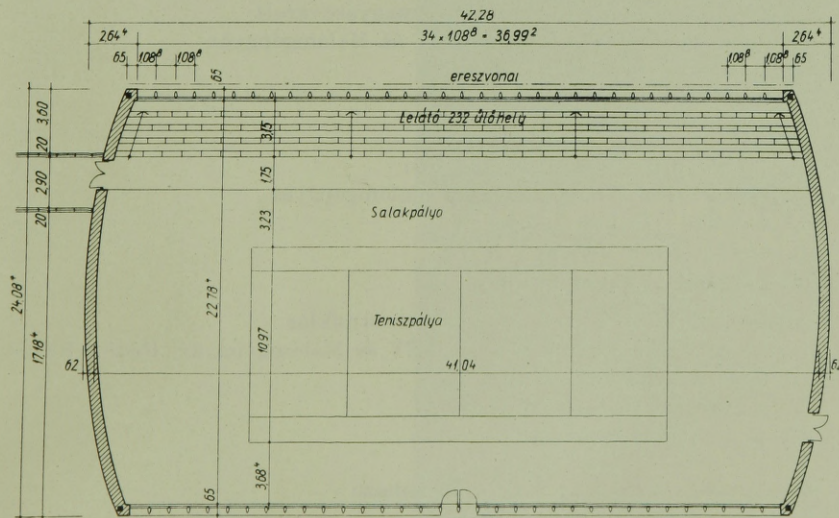
A pálya rövid oldalán 64 cm vastag fal, két oldalon klinker téglával burkolva. Oldalfalak: alumíniumvázaz üvegfalak. Lefedés: gyűrűfelület alakú orthotrop alumínium héjszerkezet, oldalnyomás mentesen szerkesztve vonórudak nélkül.

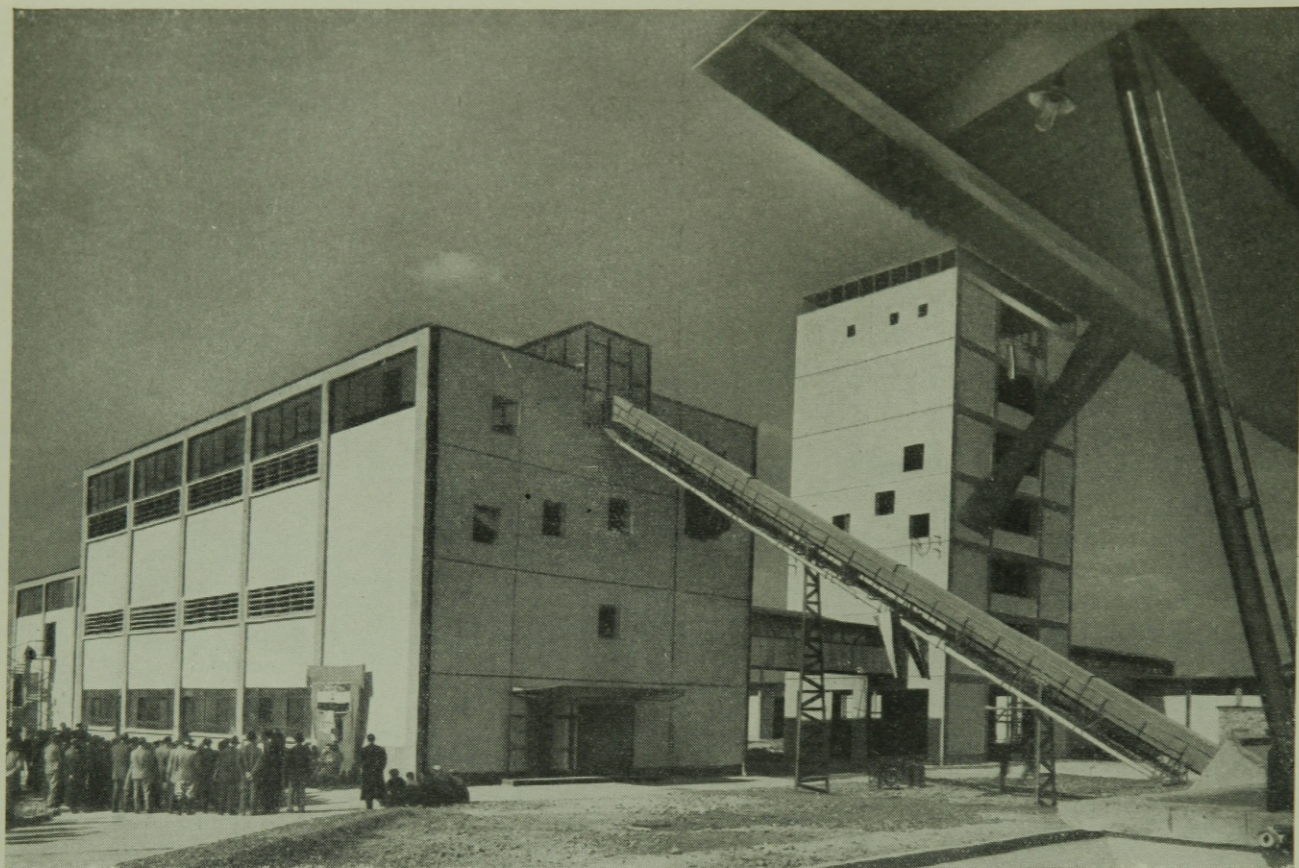
Világítás: fénycső; fűtés: gáz-fűtés, infravörös sugárzó rendszerrel.

Beeépített alapterület: kb. 1000 m², beépített térfogat: kb. 10 000 m³, felhasznált könnyűfém ötvözet Al-Mg 16 t súlyban.

Teljes építési költség tereprendezés és cölöpök nélkül: kb. 2 millió forint. Léghőméterenkénti egységár: 200 forint.

Különlegessége a szerkezeten kívül a megépítés technológiája, amely a körgyűrű alak geometriai tulajdonságának kihasználásával rendkívül kevés állványzatot és munkaórát igényelt.

Hibridkukorica szárító- és osztályozó üzem

Generáltervező: FM Mezőgazdasági Tervező V.
— AGRÓTERV.

Építész: Fegyverneky Sándor—Szőnyi
László.

Statikus: Biró Sándor.

Víz, csatl.: Csabai Béla.

Elektromos: Nagy Lajos.

Fűtés: Tóth Kálmán.

Technológia: Bodor Zoltán—Égető Csaba.

Mélyépítés: Kenderes János—Károly György.

Épült három helyen:

Lajta-Hansági Á. G. részére Mosonmagyaróvárott

Kivitelező: ÉM Győr megyei ÁÉV és Malomgépgyár

Főépítésvezető: Petrovits János

Építésvezető: Dezső Ferenc

Vezetőszerelő: Kozó Károly

Alsóleperdi Á. G. részére Dalmandon

Kivitelező: ÉM Komlói ÁÉV és Malomgépgyár

Építésvezető: Gálosi György

Művezető: Merk Ferenc

Vezetőszerelő: Balán János

Szenttamási Á. G. részére — Törökszentmiklós

Kivitelező: ÉM Szolnok megyei ÁÉV és Malomgépgyár, Rédler Károly
főmérnök irányításával

Építésvezető: Madarász György

Vezető szerelő: Rajs Pál

Beruházást végző szerv: Hibridberuházó

Főmérnök: dr. Wellisch Tibor

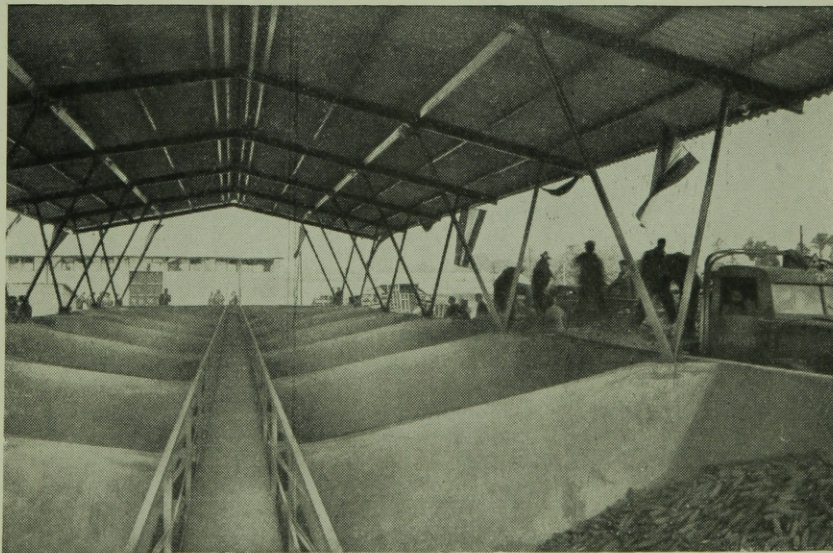
A nemesített alapanyagú kukoricát virágzása idején keresztezéssel mesterségesen termékenyítik. A hibridizált kukorica igen bőtermő. A beltenyésztéses hibridkukorica vetőmag alkalmazása 20—25%-os termés-többletet biztosít. A mesterségesen szárított és kikészített vetőmag kiváló csíráképességgel rendelkezik, miáltal 50%-os vetőmag megtakarítás is jelentkezik. A létesítmény gazdaságosságára jellemző, hogy üzembe-helyezését követő mezőgazdasági évben a bekerülési költségek népgazda-sági szinten nemcsak, hogy amortizálódnak, hanem már hasznot is ered-ményeznek. Mezőgazdaságunkban az önköltség csökkentése a gépesítés felé való törekvésben jelentkezik. A kukorica lesz rövidesen az a növény, melynek termesztése kézierőt egyáltalában nem fog igényelni. A gépesítés egyik láncszeme ezen üzem.

A mintegy 30%-os nedvességtartalommal letört csöves kukoricát gázolajtüzelésű hőléghalozóval előállított 42°-os meleglevegő, 13% nedvességtartalomig leszállítja. A szárított kukoricát gépek morzsolják és tisztítják. Ezután kalibráló és triőr gépsorokon, valamint fajsúly szerinti osztályozón osztályozódik, majd csávázógépen vegyszeres kezelést nyer. Automatikus mérleg és zsákbevarrógép fejezi be a technológiai műveletet, mely után vetési időig a fémzárolt vetőmag magtárban tárol. Az üzem időszakos, egy kukorica betakarítási kampányban mintegy 50 napig üzemel. Naponta 90 t csöves kukoricát dolgoz fel, készáru kapa-citása 50 t/nap fémzárolt vetőmag.

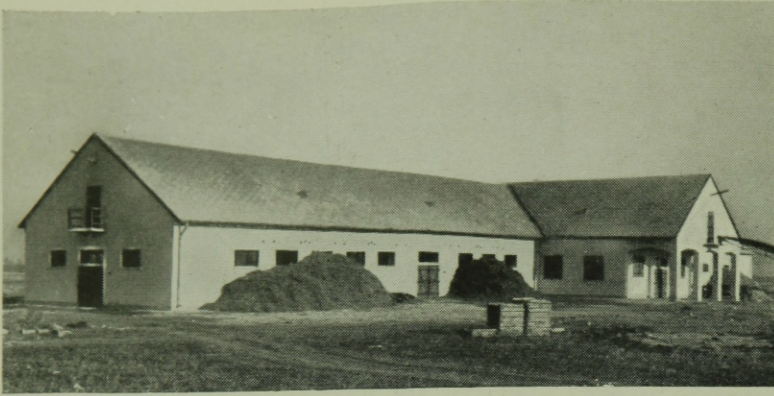
Az üzem létesítményei: portásház hidmérleggel; előtároló siló, 45 vagon befogadóképességgel; szárítóépület, 4 szárítókamrapárral, kalorifergépházzal, válogatóval, morzsolóval, szoc., laboratóriumi, ad-minisztrációs helyiségekkel, valamint kéziműhelyekkel; magtár, 200 vagonos tárolótérrel; osztályozóépület; szállítószalaghidak; üzemanyag-tároló szivattyúházzal, 75 m³ gázolaj tárolására; trafóállomás; belső ipartelepi betonfelületű úthálózat. E létesítmények általában monolit vb. keretvázasak, kitöltő falszerkezettel. A födémek és belső térelhatároló szerkezetek, lépcsők, bunkerek stb. előregyártott vb. elemek, panelek, pallók stb. részben pedig vasszerkezetűek. Nyílászárók fémből készültek nagymértékben mechanizált nyitó-záró-szerkezettel. A homlokzatok színesek, többszínű a kőporos dörzsölés és ugyancsak többszínűek a mázolások a fémkonstrukciókon. Képzőművészeti díszítésnek sgraffito készült.

A beépített összes léghőbméter: 24 500 m³.

A létesítmény bekerülési költsége, magas és mélyépítési, technológiai szerelési, járulékos munkákkal stb. 25 millió forint. A tervek szovjet gépi berendezések betervezésével 4 hónap alatt készültek. A kivitelezés 1959 februárjában indult meg és októberben, tehát 7 hónap után már teljesen készen, mind a magas- mind a mélyépítés, valamint a technológiai tervezés lehetővé tette az üzembehelyezést.

Előtároló siló

Mg. Tsz. istállók tervezése az 1959. évben

A Dunántúlon, elsősorban Győr—Sopron megyében, majd Veszprém megyében történt meg a mezőgazdaság szocialista átalakulása.

A közös állomány elhelyezése nagyszámú istálló építését tette szükségessé Vállalatunk működési területén: Győr-Sopron, Veszprém, Komárom, Fejér és Vas megyében.

E hatalmas feladatot Vállalatunk központjában alakított tsz adaptáló csoport az FM Mg. Tervező Vállalat típus és ajánlott terveinek helyszínre alkalmazásával oldotta meg.

Alkalmazásra került típusok:

I/2—3, 2—4 típ. 50, ill. 100 férőhelyes szabadartásos növendékmarha istállók.

I/9—1, 9—2 típ. 50 férőhelyes komb. (elető, növ.-borjú) istálló.

I/1—12, 1—13, 1—14, 1—15 és 1—16 típ. 48, 98, 52, ill. 102 férőhelyes tehénistálló.

Ezenkívül kidolgoztuk az I/1—12 típ. 100 férőhelyes bővített változatot is.

Az ugyancsak hatalmas kivitelezési munka elvégzésére március első heteiben a 18. Állami Építőipari Vállalat és néhány építőipari ktsz vonult fel szintén egyidőben. Az építés megkezdéséhez munkahelyenként egy-egy tervsorozatot adtunk ki.

A kivitelezési munka meggyorsítására az Épület-

elemgyár vállalta és biztosította a födémek és pillérek, előregyártott elemek szükséges mennyiségű szállítását, melyeket autódaruk az építkezéseken sorra haladva emeltek be. A téglá felmenő falas, előregyártott födémű SRK fedélszékes alaptípusokon kívül — a kivitelezés fennakadásának elkerülésére kiadtuk ezek monolit vb. szerkezetű, fafedélszékes változatait is.

350 istálló építésének tervdokumentációval való ellátására a szintfeletti munkákról típusonként alapáras költségvetések készültek, melyekhez csak az anyagszállítások eltérő költségeit és munkahelyenként egy-egy adaptáló költségvetést kellett adnunk. E módszerrel a nagyszámú építkezési helyek dacára a költségvetési, ill. árelemzési munkák, valamint a dokumentálás legnagyobb része tipizálható és sokszorosítható lett.

Minthogy egy-egy kivitelező vállalat és az MNB területi irodái több azonos épület ellenőrzését végezték, lehetővé vált a kötelező dokumentációs példányszámok csökkentése is, nagy anyag és munkaidő-megtakarítási eredménnyel. E megtakarítások ellenére felhasználtunk 36 000 m² fénymásoló papírt, mintegy 350 000 ív sokszorosító papírt.

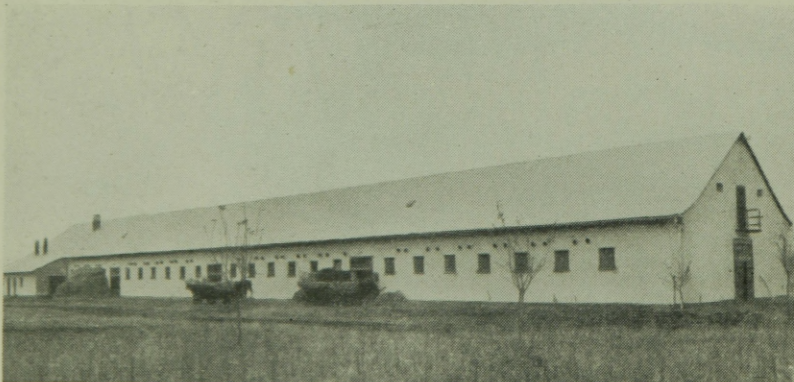
Az 1959. március 1-től augusztus 20-ig tartó adaptálási munkák során kiadtunk:

Típus	I/2—3,	2—4,	9—1,	9—2,	1—12,	1—12—100,	1—13,	1—14,	1—15,	1—16	Össz.:
Győr-Sopron m.	4	6	—	—	6	9	2	38	100	—	165
Veszprém m. ...	7	7	6	2	—	—	2	26	59	1	110
Vas m.	5	—	—	—	1	2	5	5	20	—	38
Komárom m. ...	—	—	—	—	—	—	—	7	8	—	15
Fejér m.	—	—	—	—	—	—	—	15	7	—	22
Összesen	16	13	6	2	7	11	9	91	194	1	350

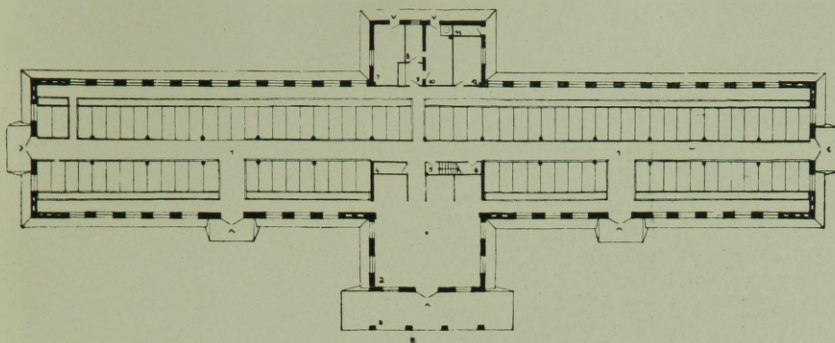
Átlagos építési költség:

Típus	I/2—3,	2—4,	9—1,	9—2,	1—12,	1—12—100,	1—13,	1—14,	1—15,	1—16
Millió	0,192	0,33	0,67	0,56	0,95	1,50	1,50	0,85	1,35	1,40

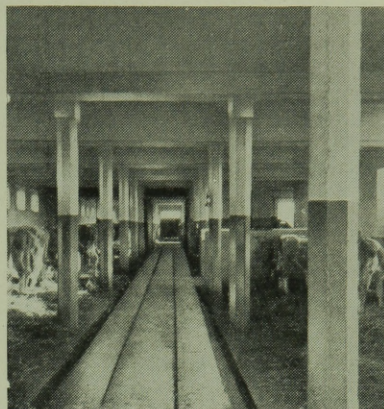
átlagos építési költséggel.

A nyúli „Új Elet“ Mg. tsz. I/1—15 típusú
102 fh-es tehénistállója

Kopháza, istálló alaprajza,

Kopháza, istálló belseje

Vállalatunk tsz csoportjában :

Rábay János és Wehoffer József, Győr-Sopron megyében,

Kató Pál és Csörgey János Veszprém megyében

Váczy Hübsl Antal és Vincze Ferenc Komárom megyében,

Várnai Lajos Fejér megyében,

Solt Herbert Vas megyében végezték az adaptálás és művezetés munkáit.

A közp. ügyintézészt *Szücs Ferenc* végezte, kapcsolatot tartott az FM Mg. Tervező Vállalattal, az Építésügyi Minisztériummal, az Mg. Tsz. Ber. irodákkal, a kivitelező vállalatokkal és az MNB-kal. *Bajnay László* a statikai művezetést s végül *Bócsy Gyula* 8—10 fő segédzemélyzettel a tervdokumentáció összeállítási munkáit végezte el.

Képanyagunkban bemutatjuk :

1. A kópházi „Előre” Mg. Tsz I/1—13 típusú, 98 fh-es tehén-istállóját.

Kivitelezte : Győrmegyei Állami Építőipari Vállalat, a munka kezdési ideje : IV. 20. Befejezés : VIII. 31.

Beépített alapterület : 993 m², beép. ürt. 5850 légm³, istállótér területe 712,5 m², egy tehénre jut 7,26 m², 25,50 légm³, belső magasság 3,20 m, padlástér tárolókapacitása 30 vagon.

Építési költség : 1 670 665,71 Ft.

2. Nyúli „Új Élet” Mezőgazdasági Mg. Tsz I/1—15 típus, 102 fh-es.

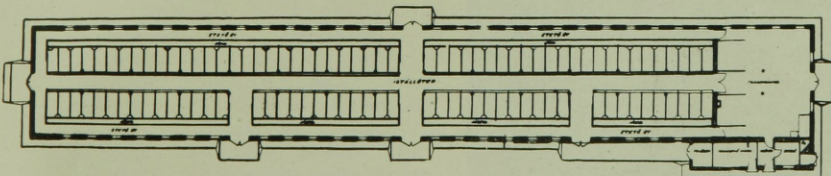
Kivitelezte : 31. sz. Állami Építőipari Vállalat, a munka kezdési ideje IV. 1., befejezés VIII. 24.

Beépített alapterület : 926 m², beép. ürt. 3660 légm³, istállótér területe 760 m², egy tehénre jut 7,45 m², 23,95 légm³, belső magasság 3,20 m, padlástér tárolókapacitása 24 vagon.

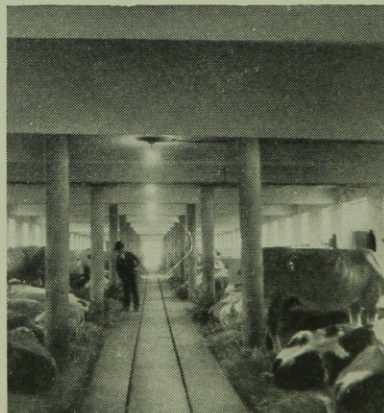
Általában mindkét épület a hagyományos anyagok felhasználásával és szerkezetek alkalmazásával készült, de a pillérek, mestergerendák, földemgerendák és kitöltő elemek előregyártott vb. elemek felhasználásával — autódaruk segítségével — készültek, a tetőszerkezet pedig SRK rendszerű gömbacél szaruszerkezettel.

Vállalatunk dolgozói megértve az építkezések gyorsbeindítása és befejezésének hatalmas gazdasági és politikai jelentőségét, teljes odaadással végezték munkájukat. Ezzel elértük, hogy Alkotmányunk ünnepeire, augusztus 20-ra az összes tsz istálló építkezések tervdokumentációit kiadhattuk.

Ezzel nagymértékben hozzájárultunk a kivitelező vállalatok azon törekvéséhez, hogy az építési munkákat november végéig befejezhessék.

Nyúl, istálló alaprajza,

Nyúl, istálló belseje

Mezőgazdasági Kiállítási Építési Pavilon

Tervező Vállalat : IPARTERV.

Építész : Emőd Átlla

Statikus : Zentai Zoltán.

Gépész : Busch Béla, Fodor Sándor.

Belső tervezők : Bajnay László, Emőd Átlla,

Méhelyi Iván.

Kivitelező : ÉM. 22. sz. Állami Építőipari Vállalat.

Főtechnológus : Hartner Géza.

Építésvezető : Schneider József.

ÉM. Fém munkás Lakatosipari Vállalat.

ÉM. Tetőfedő és Szigetelő Vállalat.

ÉM. Festő-, Mázoló- és Üvegező Vállalat.

Az 1959. évi Őszi Mezőgazdasági Kiállítás Építési Pavilonja az ÉM Műszaki Fejlesztési Alapjának felhasználásával készült. Kísérleti épületnek szánták. Feladata volt bemutatni a mezőgazdasági építés célkitűzéseit, terveit és megvalósult épületeit.

A kísérlet célja a nagyfeszítávságú téráthidaló szerkezetnek, „függesztett tetőnek” kipróbálása. A rendeltetésre szánt beruházási keretösszeg és a rendelkezésre álló hely meghatározta a kísérleti épület nagyságát. A nagyságrendűség, mely ebben az esetben a feszítávságot jelentette, oly méretet adott, hogy a kísérlet ez esetben csak a nagyfeszítávságú téráthidaló szerkezet tervezési és kivitelezési-szerelési technikájára (építéstechnológia) korlátozódott. A függesztett tetők alkalmazásának gazdaságosságára ezért jelen megoldás csak igen csekély mértékben nyújt adatot.

A köralaprajzú pavilon 314 m² alapterületű, 20 m átmérőjű, 6,60 m párkánymagasságú. Az épület egy fedett, de kétoldalt nyitott nyaktaggal csatlakozik a meglevő épülethez, melynek rendeltetése kiállítási információ és anyagbemutatás.

Az építészeti és szerkezeti formálás, illetve kialakítás szükséges összhangja jellemezte a tervezést. A választott köralaprajz a függő tetők legegyszerűbb formája, amikor is teljes „kör szimmetria” lévén csak egy metszetsíkra összpontosul a szerkezeti probléma.

A tervezésre egy hónap, a kivitelezésre pedig két hónapos időszak állt rendelkezésre és ez a legszorosabb együttműködést igényelte a szaktervezők és a kivitelezők között. A generálkivitelező 22. Állami Építőipari Vállalat már menetközben bekapcsolódott a tervezés munkájába és értékes segítséget nyújtott a könnyen és gyorsan kivitelezhető szerkezetek megválasztására.

Az építészeti és szerkezeti tervezés fő célja a tiszta szerkezeti gondolat és a szerkesztési mód egyértelmű érvényesítése és megfogalmazása volt egyszerű és gazdaságos eszközökkel.

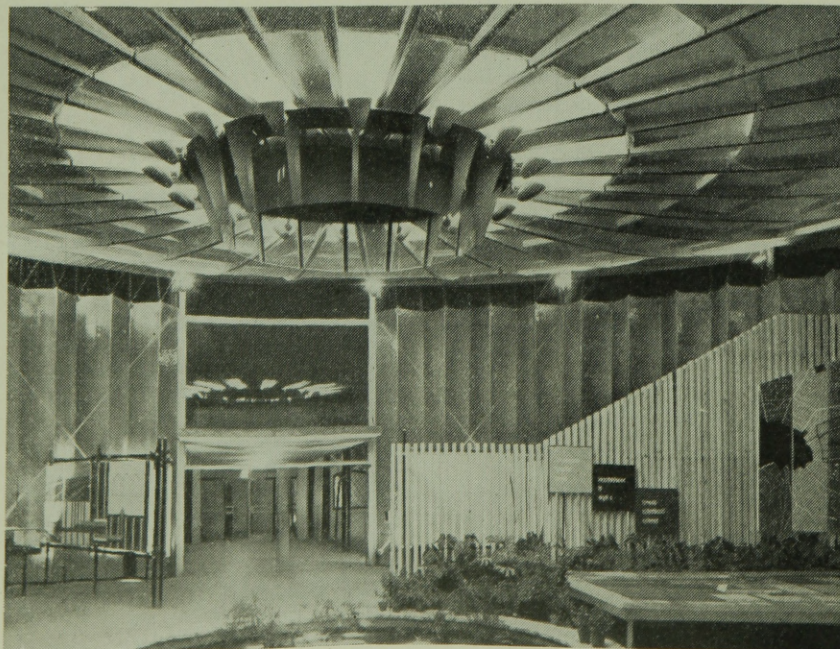
A pavilon három fő építészeti és szerkezeti elemből tevődik össze :

1. a függőtető, mely köralaprajzra szerkesztett csónakakúp alakú, befelé lógó felületet ad, melynek fő alkotóelemei : a külső nyomott *peremgerenda*, a belső húzott *acélgyűrű*, és a két elemet összekötő sugárirányú húzott *kábelsor*. A tető lefedését a kábelekre felfekvő előregyártott bordás vasbeton *tetőelemek* adják.

2. Az *alátámasztó pillérszerkezet*, mely 216 mm külső átmérőjű acécső.

3. A *körítő és térelhatároló szerkezet*, mely váznélküli 5 m magas, alaprajzilag törtvonalú üvegfal, alul az aljzatbetonra állítva, felül pedig a peremgerendához merevítő huzalokkal erősítve. Az üvegtáblákat egymáshoz ragasztással és szorító bilincsekkel kapcsolják.

A csapadékvíz a tető középső nyílásán át egy plexi-üveg terelő

A pavilon belső képe.

Mezőgazdasági kiállítási Építési Pavilon

kúp segítségével becsurog a pavilon közepén elhelyezett vízmedencébe. A felület csapadékvíz elleni szigetelése új rendszerű ragasztott gumilemezes megoldással készült tekintettel a nagy lejtésre, mozgásra, továbbá a kőalaprajzú csonkakúp felületre. A bejáratú ajtók keret nélküli edzett — Ihor — üveglapból készültek.

A függesztett tetőszerkezetek gazdaságossága a nagyobb 400—1000 méter fesztávolságnál jelentkezik kiugróan, de ezen 20 m fesztávolságnál való alkalmazásánál is kevesebb anyagot igényelt a hagyományos szerkezeteknél. A gazdaságosság egyik döntő jellemzője a minimális állványozási szükséglet, mivel a függesztett kábelhálóra előregyártott elemek kerülnek és a teljes tér állványozás mentesen, *szabad szereléssel* készül, csak a monolit peremgerendák építése igényel állványo-

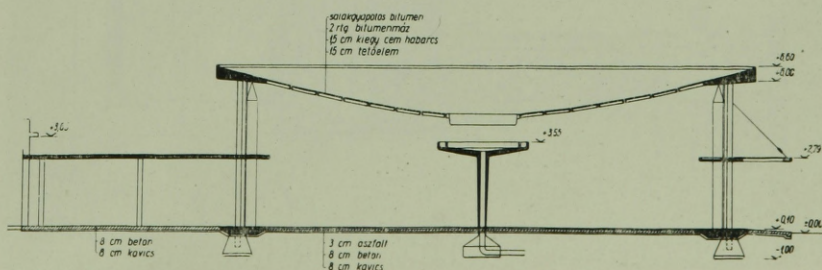
zást. Nagyszilárdságú acélhuzal alkalmazása könnyűbeton építőanyag, a feszítési eljáráshoz szükséges korszerű berendezés, valamint hosszabb tervezési és építési idő esetén a szerkezet gazdaságossága tovább fokozható lenne.

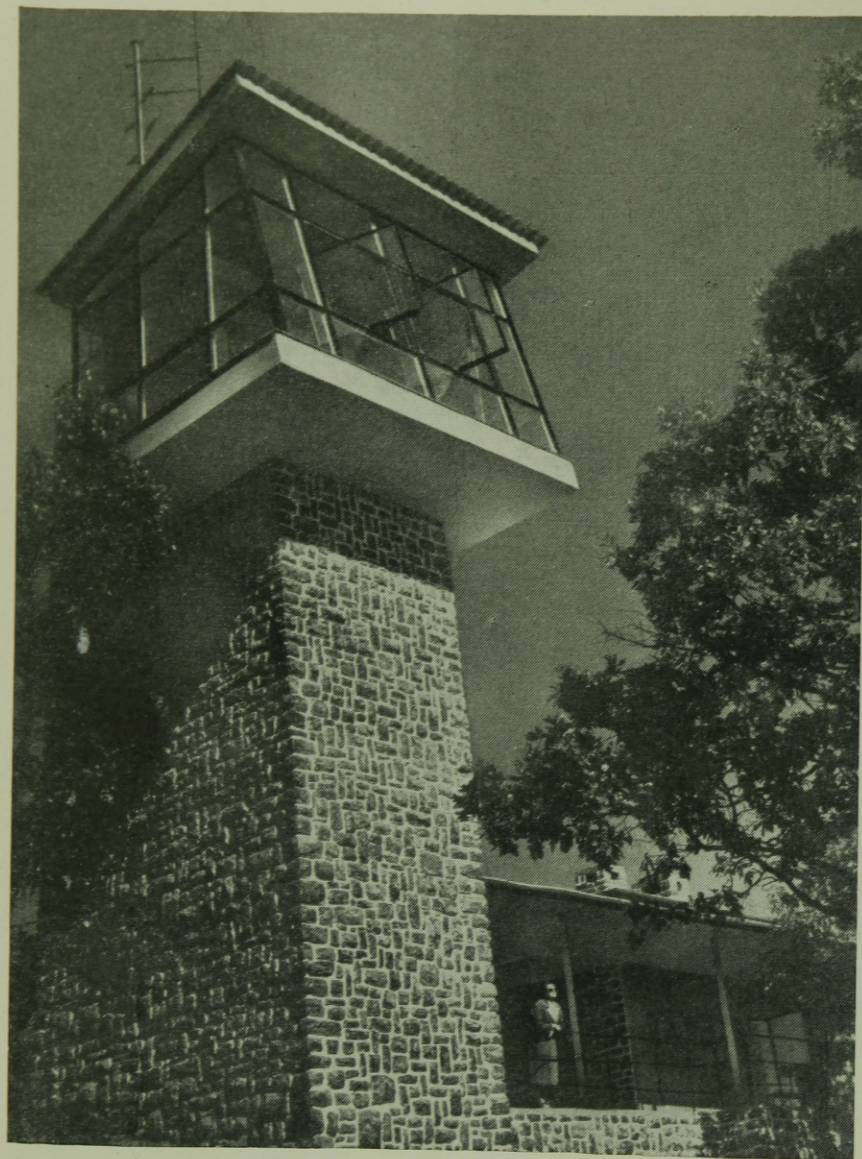
A Kísérleti Pavilon (utókalkuláció alapján) építési költsége — leszá-

mítva a kiállítási villanyszerelést, az alapozásból és a rövid építési idő tartamból adódó többletköltségeket: 460 000,— Ft.

Épület 1m^3 2072 m^3

Léghőbméter ár = 222,— Ft/ m^3 (1959-es árszinten) ami kedvezőbb mint az üres ipari csarnokok léghőbméter ára kb. 300,— Ft/ m^3 .

Meteorológiai megfigyelő állomás Misinátetőn

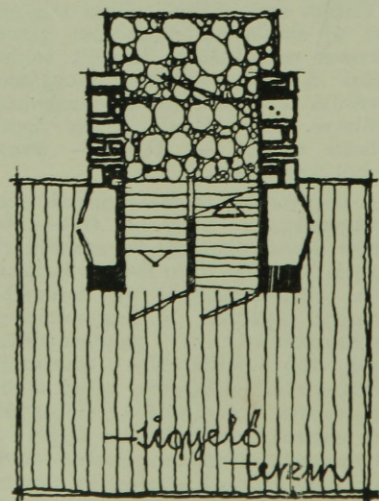
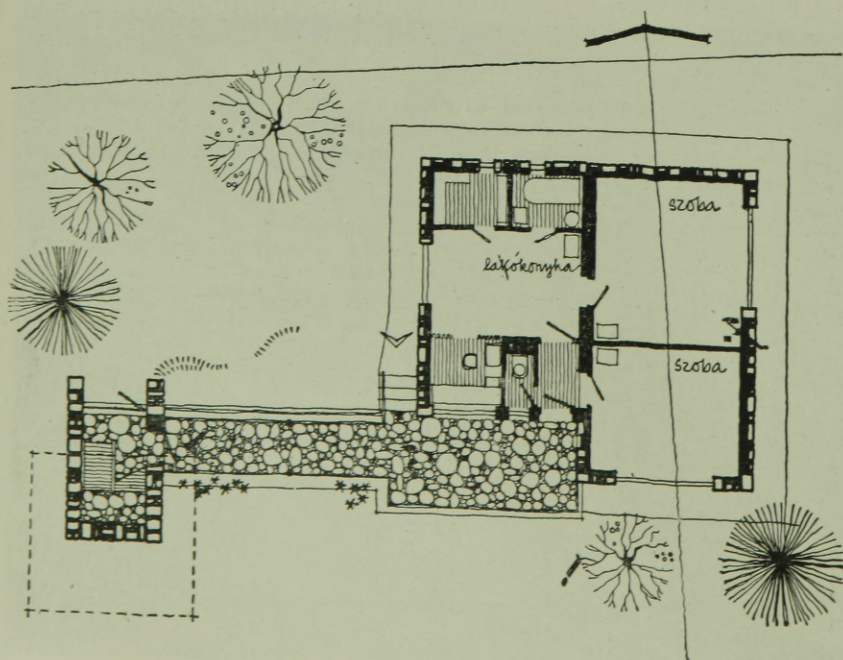
Tervező Vállalat : ÉM Pécsi Tervező Vállalat.
Építész : Gettó József—Pénzes József.
Statikus : Balla József—Dulánszky Jenő.
Gépész : Wirsz János—Helf Ferenc.
Kivitelező : ÉM Komló Épitőipari Vállalat.
Építésvezető : Hartlieb Sándor.
Beruházás ideje : 1958. IX.—1959. X.
Beruházás összege : 710 000,— Ft.

A megfigyelő állomás épülete egy megfigyelőtoronyból és lakásból áll. Mecseki kő (kék színű) falakkal, lapostetővel, üvegfalú megfigyelő fülkével. Lépcső vas. Mázolás vörös és fehér, lécburkolatok csónaklakkal fényezve.

A megfigyelő fülke és tetőtérasz kiemelkedik a fák fölé, anélkül azonban, hogy a hegy sziluettjét kifejezetten zavarná, sőt az üvegfal érdekesen szikrázva tükrözi a vasútállomás felé a napot de. 9—11 óra között.

A kivitel igen jó és gondos, az anyagszállítás nehézségei és egyéb, a magas fekvés (612 m) okozta problémák ellenére.

Megjegyzendő még, hogy a beruházás összegét a meteorológiai érdekű vállalatok közösen teremtették elő.

Televízió Stúdió

Tervező: Út- Vasúttervező Vállalat.

Főtervező: Székely László.

Statikus: M. Domokos Zsuzsa.

Gépész: Kovács Lajos, Molnár János, Antal Péter, Bucsó Ferenc.

Akuszikus: Lázár Dezső (Magyar Rádió és Televízió).

Kivitelező: 23 ÁÉV.

Főépítészvezető: Csala Gábor.

Az ideiglenes stúdió építése 1955-ben nyert eldöntést a Szabadság tér 17. sz. alatti tőzsdeépületben. A tervezési munka azonnal megindult, kivitelezése 1956 nyarán kezdődött el.

A stúdió üzem ideiglenes jellegű és a végleges rádiócentrum kiépítéséig hivatott üzemelni.

A stúdió és kiegészítő részeinek helye a tőzsdeépület déli szárnya. Itt nyert elhelyezést egy kb. 24×12 m méretű stúdió-terem a hozzátartozó készülék szobával — bemondó stúdióval, filmkövetítő gépteremmel — világítást vezénylő helyiséggel és az ehhez kapcsolódó mágneses kapcsoló térrel.

A stúdió-terem elkészültéig az adás egy úgynevezett kísérleti stúdió-teremből (17×10 m), történt, mely műsortorlódás esetén még ma is üzemel.

A filmkövetítés előtt a vetítésre kerülő filmek kipróbálására a II. emeleten vetítő terem készült.

Próbák tartására próbaszobák is készültek — továbbá 6 öltöző és 2 közös öltöző a művészek részére megfelelő mosdó és zuhanyrésszel.

Az épület Szabadság tér felőli oldalán az úgynevezett helyszíni közvetítő gépkocsik tárolnak.

A Szabadság tér déli oldalán pedig díszlet asztalos műhely és díszlet festőműhely készül, ugyanitt egy komplett filmlaboratórium is berendezésre kerül,

melynek befejezési határideje 1959. év vége volt. Az épület többi emeleit a művészi és műzaki adminisztráció helyiségei töltik ki. További perspektíva az 1960. évre a nagy tőzsde terem próba atelier-é való átalakítása, valamint szinkron-terem létesítése.

A stúdió-terem úgynevezett „ház a házban” rendszerben készült „úszó” padlóval és függő mennyezettel. A körítő falak parafa szigetelésen állnak, ugyancsak szigetelten áll a terem lefödő vasbetonszerkezet. A körítőfalak belső oldala hangnyelő tulajdonsággal bír (lapjára fektetett soklyukú téglák, mögötte hangnyelő anyag). A terem belső falán hazai gyártmányú, úgynevezett styrtol rezonátor dobozok különböző frekvenciákra beállítva szabályozzák a terem megkívánt akusztikáját.

A megvilágítás függő hidakról történik, a hidakon elhelyezett és mozgatható reflektorokkal és lámpacsoportokkal. A világítást a vezénylő helyiségből vezérlik.

Fűtés: szellőzőes fűtés, nagyméretű hangszigetelt csatornákon keresztül történik rezgésmentesített ventillátor berendezések segítségével. A jelenleg épülő filmlaboratórium klíma-berendezéssel készül.

A Széchenyi-hegyi toronnyal való összeköttetést a tőzsdepalota egyik tornyán levő mikroberendezéssel kapcsolatos parabolatűkör szolgáltatja.

A televízió-stúdió részlete

Hejőkeresztúri állomás felvételi épülete

Tervező Vállalat: UVATERV.

Tervező: Soós György építész, Tilly Károly statikus, Vaska György gépész (víz, csat., fűtés), Koiss István gépész (víz, csat., fűtés), Szemes József gépész (elektromos).

Kivitelező: MÁV Igazgatóság, Miskolc II. osztály.

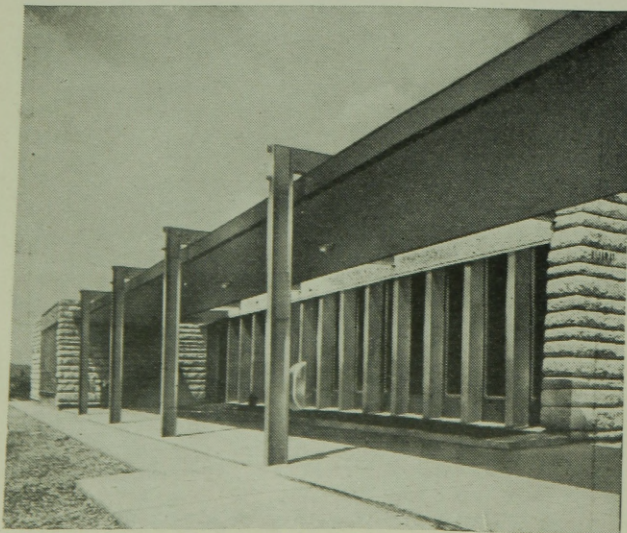
Főépítészvezető: Varga István.

A Nyékládháza—Tiszapalkonya vasútvonal korszerűsítése során a mezőcsáti elágazásnál a felvételi épület kertes földszintes környezetben épült.

Az épület két főrésze osztható: a vasútüzemi és az utasforgalmi részre. Ezek szerves kapcsolata nemcsak az alaprajzban, hanem a homlokzati kialakításban is jelentkezik. Az utasforgalmi rész kiemelkedő, főtengellyel párhuzamos, elnyújtott alaprajzú csarnok, az üzemi rész alacsonyabb és az épület hossz-tengelyére merőleges elrendezésű. A bejárat utáni előcsarnok a felvételi épület központja. Erre szintén ráfönódik az üzemi rész. Itt a közönség az utazással kapcsolatos összes teendőit elvégezheti (jegyváltás, poggyász feladás stb.). Az előcsarnokból nyíló váróterem perron felé eső üvegfala jó kilátást biztosít a vasúti pályára. Az üvegfal előtt terméskőlapokkal szegélyezett pázsitág húzódik. A férfi és női WC, tüzelőanyag- és kézraktár egy különálló épületet képez. A fenti épületeket egymással az épület hossz-tengelyével párhuzamosan haladó előtető köti össze. A teljesen szabadonálló előtető acélszerkezetből készült, kékeszöld árnyalatú, kéttónusú olajmázolással. A felvételi épület külső főfalai részben téglából, részben a környéken használatos bodrogkeresztúri riolittufából, épültek.

Az utasforgalmi helyiségek padlóburkolata vörösr színű à la mettlachi lap, az üzemi helyiségeké pedig keményfalécpadló, illetve márványmozaiaklap. Az épület körüli járdák és a perron burkolata símtott beton.

A váróterem és az előcsarnok fűtése légkalfiferrel, a többi helyiségé kályhával történik.

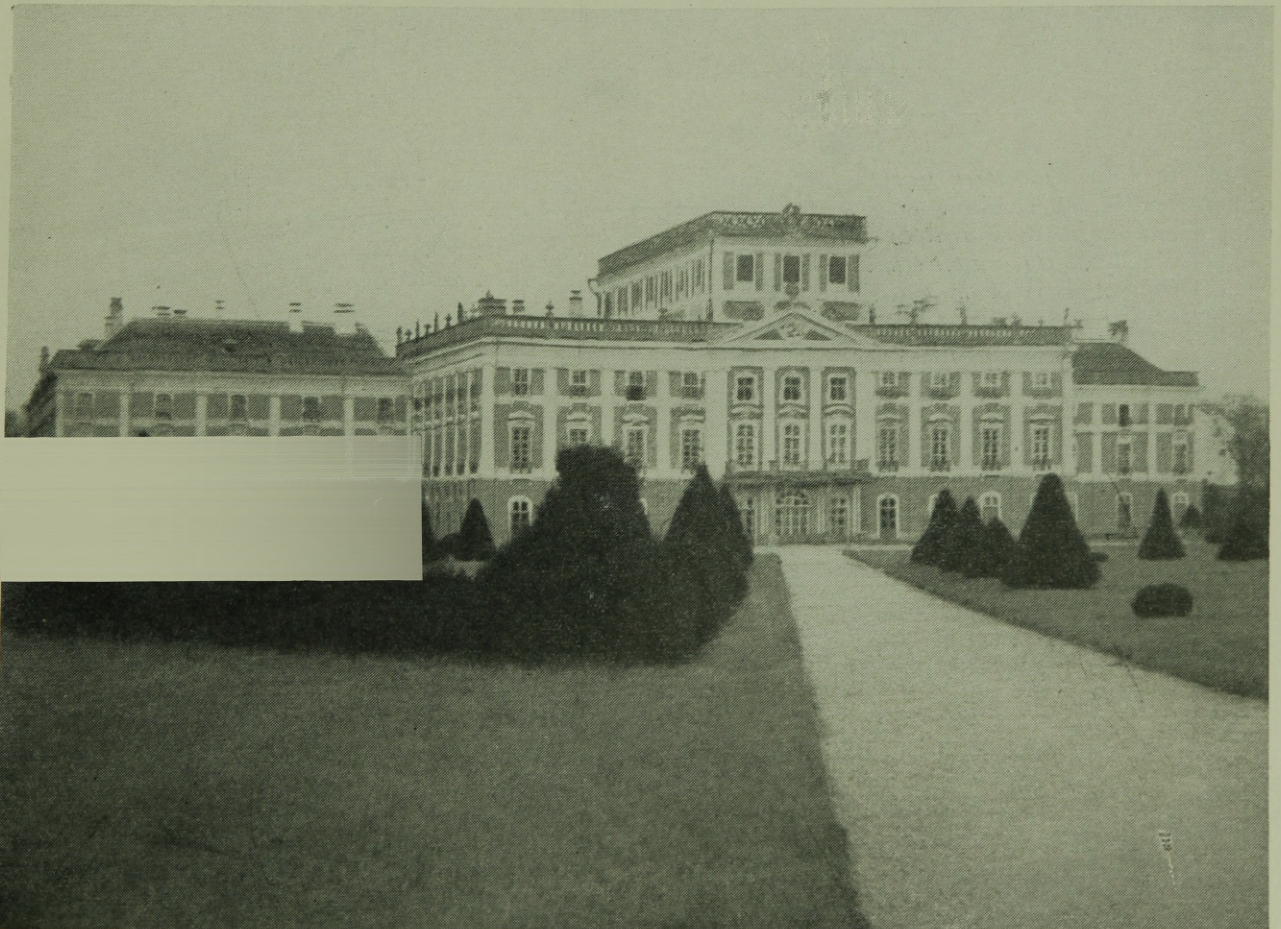

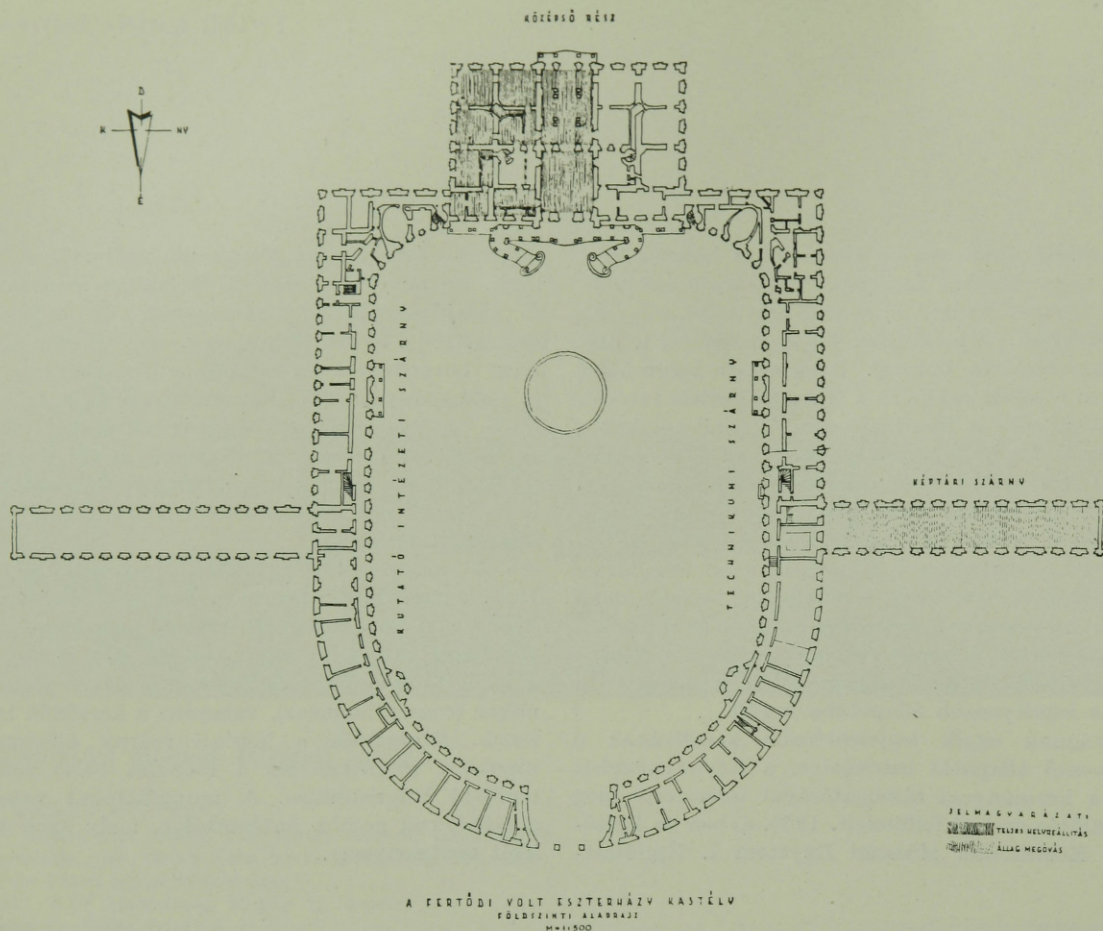
A kastély állapotán az 1944–45-ös háborús események nagy károkat okoztak. Vonatkozik ez különösen a középső részre, amelynek helyiségei súlyosan megrongálódtak. Elpusztultak teljes egészében a kastély felszerelései és bútorai. Ilyen erősen megrongált állapotban a keleti szárnyat a Növénykísérleti Intézet, a nyugatit pedig a Mezőgazdasági Technikum kapta meg, míg a kiemelt középrész, melyben a reprezentatív termek voltak, felhasználás nélkül maradtak. Alkalmilag a termeket magvas termények szállítására, ill. tárolására használták. A használatba vett keleti, ill. nyugati szárnyakon a legszükségesebb állagbiztosítási munkákat elvégezték, a művészileg legértékesebb rész azonban egyre rohamosabban romlott és az utóbbi évek nagymérvű beázásai folytán, egyes helyeken a csaposgerendafödémek leszakadtak és a kastély a pusztulás legsúlyosabb állapotába került.

Országunk egyik legjelentősebb kastélyának e megdöbbentő állapotát mérlegelve, a Növénykísérleti Intézet a kormányzat támogatásával teremtette meg a helyreállítás anyagi feltételeit. 1956. évben az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem I. Építészet-

történeti Tanszéke az állagmegóvási terveket elkészítette, de az évben azok kivitelezésre nem kerültek. A tulajdonképpeni állagmegóvási és helyreállítási munka 1957. évben indult meg, egy helyileg alakított Ktsz bevonásával, az általános gyakorlathoz képest jó eredménnyel. A kivitelezési munkák a tetőszerkezetek, tetőhéjazatok és bádigos munkák javításából, az elkorhadt és leszakadt födémek részbeni kicseréléséből, a keleti szárny külső, hiányzó nyílászárószerkezetek egyrétegű pótlásából és a homlokzat helyreállításából állottak.

A helyreállítási munkák nagyobb lendülettel 1959. évben kezdődtek meg. Ezt jelentős mértékben siettetette a magyarországi Haydn ünnepség, melyből Fertődnek is komoly szerep jutott. Kijavításra került a teljes tetőszerkezet és héjazat, a patkó alakú belső udvar (cour d'honneur), valamint a kertfelőli homlokzatok. Elvégezték a képtári szárny állagmegóvási munkáit. Megkezdődött a főépület belső termeinek részbeni helyreállítása. A munkálatokat nehezítette a fafödémek gomba fertőzöttsége, mely azok kicserélését eredményezte.

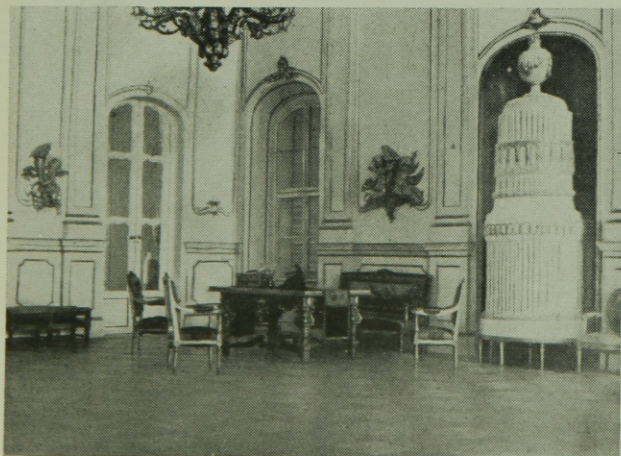
Az 1959 szeptemberében tartott ünnepekre az említetteken kívül elkészült az udvari díszlépcső, a reprezentációs szárny középső és keleti oldalának átalakítása, a díszterem, zeneterem, salaterrena és egy mellékterem teljes, valamint három mellékterem fal-kiképzéseinek részbeni helyreállítása.

A kivitelezési munkák értéke :

1957. évben	1 300 000
1958. évben	2 400 000
1959. évben	7 000 000

forint volt.

Részletek a kastély termeiből

A kastély elkészült részei mind a külföldi, mind a belföldi látogatók között nagy tetszést és elismerést váltott ki.

A tervezési és kivitelezési munkák konzulense *Dr. Rados Jenő* professzor volt.

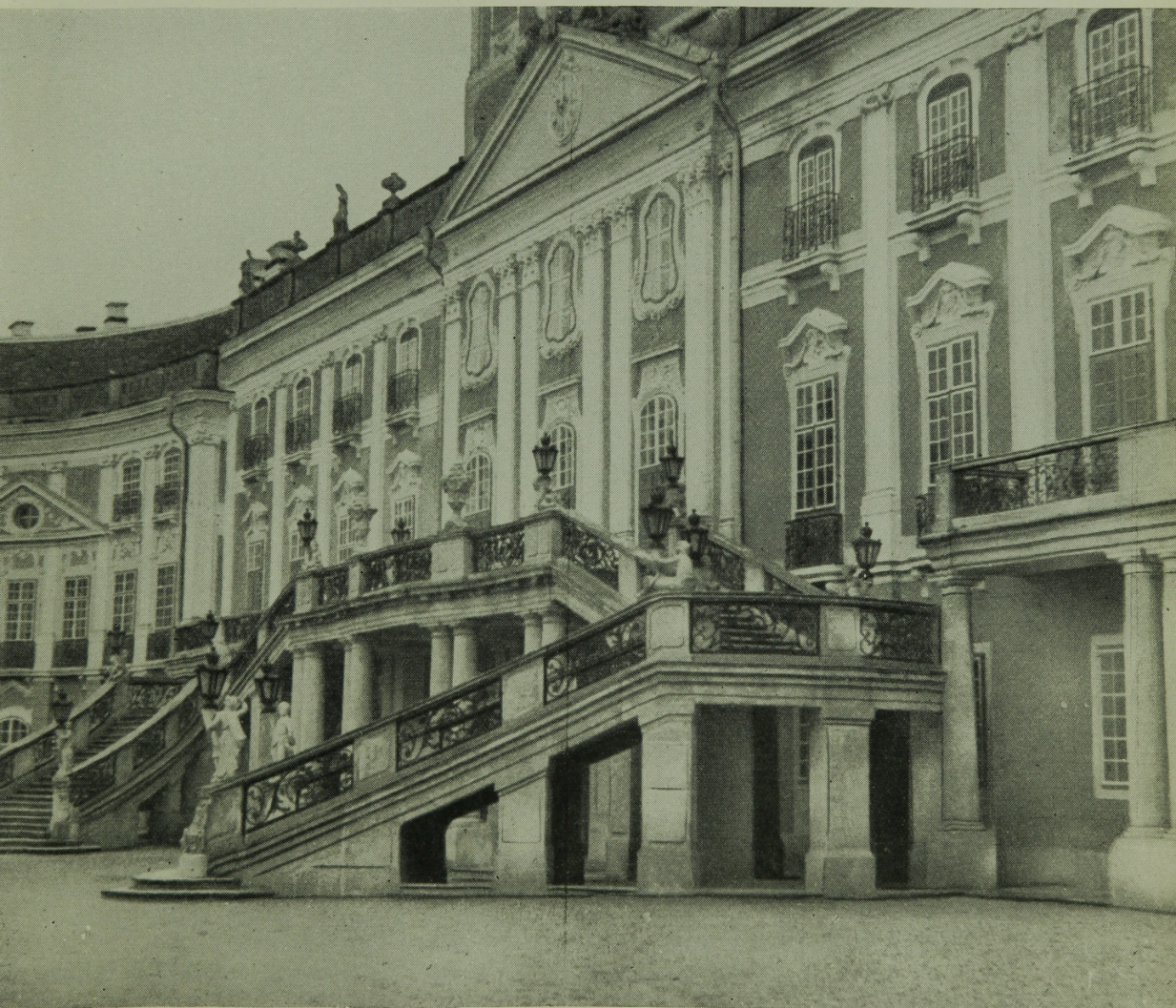
A tervezési munkákat 1958-tól kezdve az ÉM Győri Tervező Vállalat kollektívája végezte. Építész-tervező: *Varga István*, belső tervező: *Borsa Antal*, statikus tervező: *Filippovits Ferenc*, gépésztervező: *Petneházi Szabolcs* voltak. A helyreállítási munkák tervezése a megmaradt részletek, valamint a reprezentatív termekről a második világháború előtt készült fényképek felhasználásával történtek.

A kastély udvarának és parkjának rendezését az eredeti állapotot bemutató fényképek és a korabeli kertépítési elvek felhasználásával az Agrártudományi Egyetem Kertrendezési Tanszéke (*Ormos Imre* prof.) tervezte.

A kivitelezési munkákat az ÉM Győrmegyei

Állami Építőipari Vállalat, mint generálkivitelező végezte, *Németh László* és ifj. *Becska Ferenc* főépítész-vezető, *Madarász Ottó* építésvezető és *Lovas Károly* központi műszaki előadó vezetésével. A kőfaragó, homlokzati és belső díszítőszobrászati munkák az ÉM Kőfaragó és Szobrászati Vállalat *Sámson József* főépítészvezető és *Schmidt László* építésvezető vezetésével készültek. A művészeti kivitelezésért nagy elismerést kapott faszobrász munkákat a Képzőművészeti Kivitelező és Iparvállalat faszobrász stúdiója *Katona János*, *Herczeg Ferenc*, *Murányi Lajos*, *Feleki Ottó*, *Valc Mihály*, *Simon Árpád*, *Trautenberg János* készítették. A szökőkút szoborcsoportját, valamint az erkélyek alatti szoborcsoportok és a díszlépcső szobrainak helyreállítását, illetőleg újrakészítését *Szakáll Ernő*, *Liszkai Kovács Zoltán*, *Birkmayer János* és *Csaklós György* szobrászművészek készítették.

A kastély további részeinek helyreállítása és restaurálása a következő évek feladata lesz.

Fóti Gyermekváros

A Gyermekváros terveit a Középülettervező Vállalat, mint generáltervező, a mélyépítési munkákat a Mélyépítési Tervező Vállalat készítette.

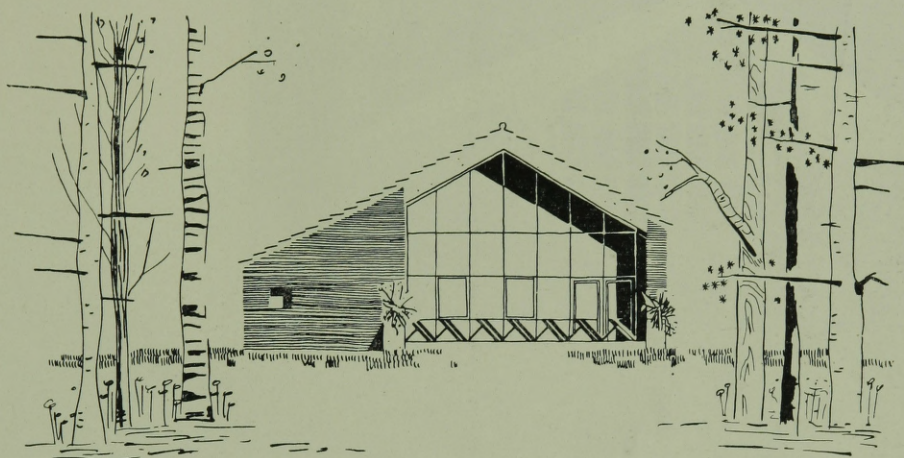
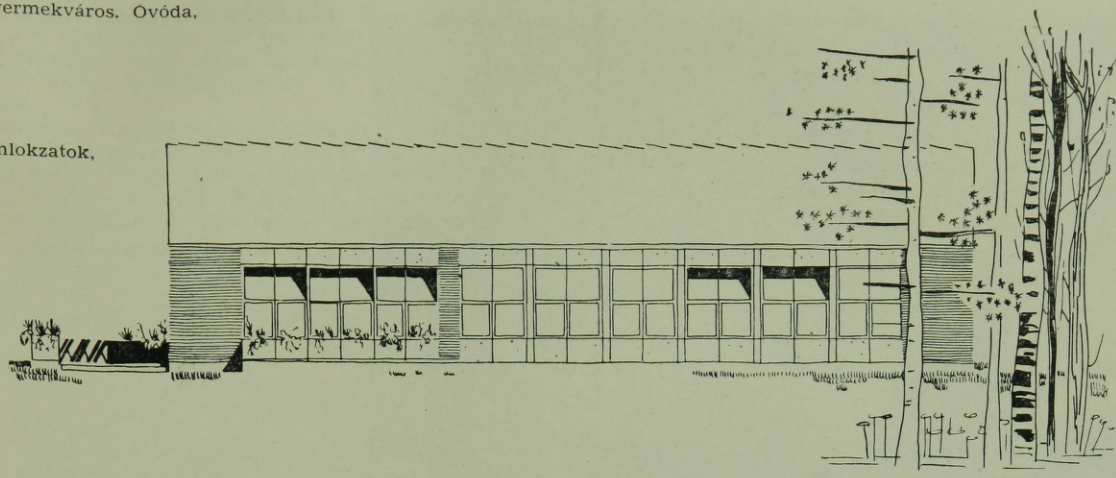
A létesítmény főépítésze, a telepítés és egyben a magasépítési munkák tervezője *Reischl Péter*. Az egészségház és I. sz. diákotthon *Vajna János* és *Kondoray Gyula* tervezése. Tervfőmérnök *Fodor Imre*.

A mélyépítési tervezési munkák irányítója *Szórady Zoltán* főmérnök.

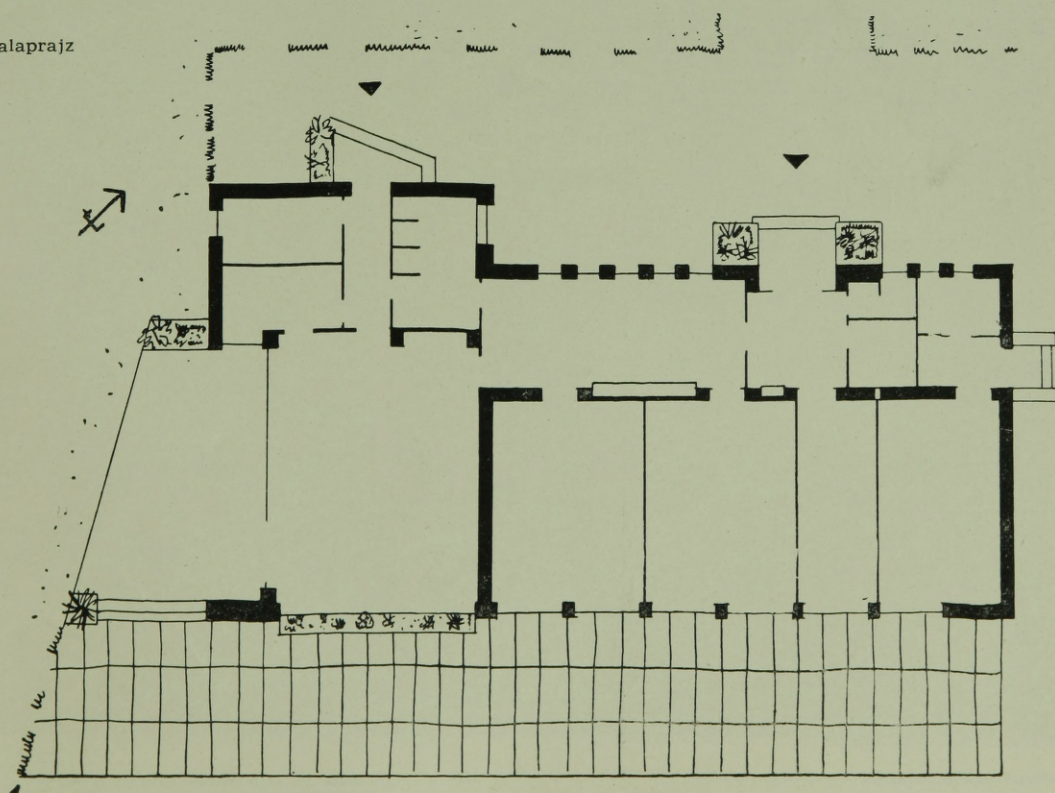
A kivitelezést az ÉM. 23. sz. Építőipari Vállalat végzi *Pöpl János* és *Kuruc József* főépítésvezetők irányítása mellett.

A beruházás lebonyolítását a Művelődésügyi Beruházási Vállalat végzi, *Zempléni Antal* főmérnök vezetésével.

homlokzatok,

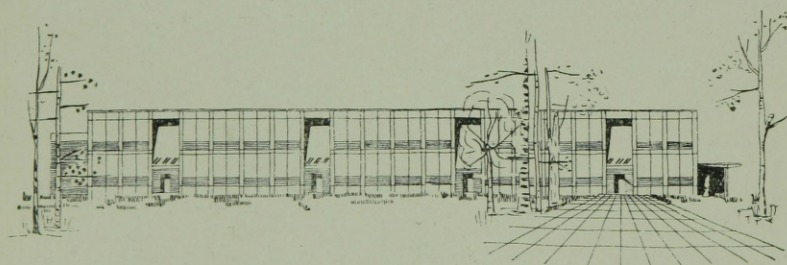

alaprajz

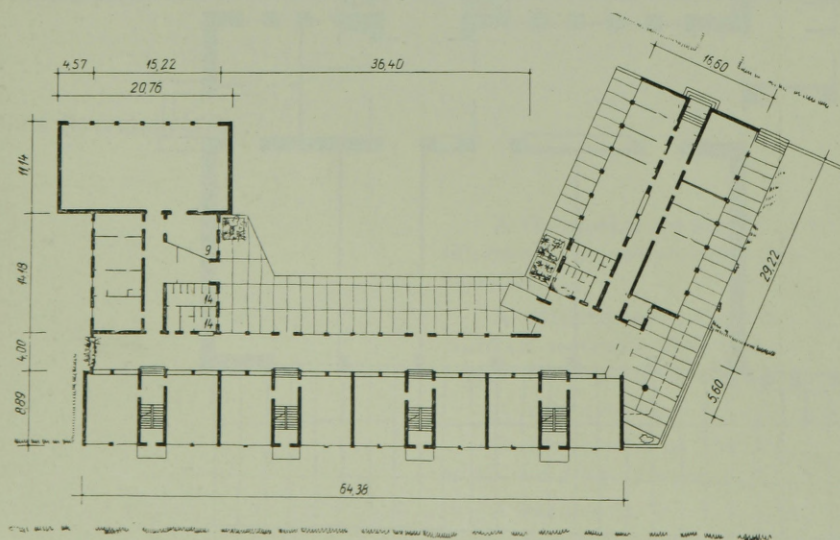

Főti óvoda homlokzati részlete

Főti 16 tantermes iskola udvari homlokzata

Főti 16 tantermes iskola, alaprajz

A Művelődésügyi Minisztérium Tervgazdálkodási Főosztálya által kidolgozott tervezési program szerint a Főti Gyermekváros teljes kialakulásakor kb. 1000 gyermek korszerű elhelyezésére és tanítására lesz alkalmas.

Óvodáskorú gyermekek számára 10 db 20 fős óvoda készül a helyszínre tervezett 3 fajta típus variálásával. Egy-egy épület 20 fő háló- és foglalkoztató helyiségeit, öltözőt, mosdó és WC helyiséget, tálalót, óvónői szobát és egyszobás óvónői lakást tartalmaz.

A diákok elhelyezésére 3 db 240 fős diákotthon készül, otthononként a diákok hálósobáin kívül 8 db tanulószobával, felügyelői szobával, 8 db 2 szobás lakással és egyéb kiszolgáló helyiségekkel.

Az otthonok közelében 16 tantermes felsőtagozatú általános iskola készül.

A Gyermekváros nevelői részére 20 lakásos lakóépület, 14 db 2 szobás, 2 db 3 szobás és 4 db 1 szobás teakonyhas lakásokkal.

35 ágyas egészségház külön férfi és leány betegápolási egységekkel, különálló 3 szobás orvosi lakással.

A kastélyépület végső kialakításában reprezentatív helyiségeket, éttermet, könyvtárat, olvasó és játék-

termekeket, hátsó szárnyában 2 szobás nevelői lakásokat fog tartalmazni. Ugyancsak itt épült az 1300 főt kiszolgáló korszerű követelményeknek megfelelő konyhaüzem.

Az egész telepítés központi kazántelevvel, önálló vízművel és szennyvízderítő berendezéssel készül.

A kivitelezési munkálatok 3 ütemből állanak: I. ütem 10 db óvoda, 20 lakásos lakóépület és egészségház, továbbá ezek kiszolgálására az I. ütem közművesítése. Az I. ütem kiviteli munkái 1958. II. negyedében kezdődtek meg és 1959. II. negyedében befejeződtek.

A II. ütemben 1959. II. negyedétől kezdődően épülnek a központi kazántelev a távfűtő hálózattal, 16 tantermes iskola, I. sz. diákotthon. A kazánház az I. ütem épületeit 1959 telére fűti, a 16 tantermes iskola és a diákotthon 1960. III. negyedében fognak elkészülni.

III. ütem 1960-ban indul és a további diákotthonokat, a kastély átépítését, konyha építését tartalmazza.

Az egyes ütemek után készülnek a tereprendezési, utépítési és egyéb kiegészítő munkálatok.

Főti gyermekváros. Részlet a tó felől

Fóti Gyermekváros közműve

Tervező Vállalat: Mélyépítési Tervező Vállalat.

Tervezők: Hodor László, Urányi István, Bodnár László, Kánya Ernő.

Kivitelező: 23. sz. Ált. Építőipari Váll., 5. sz. Mélyépítő Váll. és Szerelőipari Váll.

Felelős mélyépítési kivitelező: Pöpl János.

A Nótanács kezdeményezésére új gyermekváros létesült Fóton a meglevő kastélyt körülvevő ősparkban.

10 db óvoda, 3 db diákotthon, 1 db iskola, 1 db egészségház, 1 db tanári lakóház és üzemi épületek húzódnak meg az ősi fák árnyékában és a hatalmas kastély szomszédságában.

Pöpl János felelős mélyépítési kivitelező mindent elkövet, hogy a gyermekváros kis lakói minél hamarabb kulturált, gyönyörű környezetben nevelkedhessenek.

A Mélyépítési Tervező Vállalat feladata volt, hogy az új és régi létesítményeket megfelelő közművekkel lássák el és az 1500 fős gyermekváros mindennapi életéhez biztosítsák a szükséges feltételeket.

Hodor László tervező a park útjait újította fel és kötötte be az új létesítményeket az úthálózatba. A gyermekek sétaútjai vörös salakkal fedve a platánok alatt kanyarog úgy, hogy a fák ne essenek áldozatul az új létesítményeknek.

A gyermekváros új kutakat is kapott egészséges ivóvízzel és szép hidroforházzal. A használati víz a

csatornákon folyik el és a park távoli sarkán létesülő szennyvíztisztító telepen biológiai tisztításon megy keresztül, majd befolyik a Mogyoród patakba. (A szennyvíztisztító telep vezetője Urányi István.)

Az épületek fűtéséről, sőt melegvíz ellátásáról sem feledkeztek meg. Kánya Ernő tervező a hatalmas kazánházba helyezte el a két kazánt, a boylereket és szivattyúkat. Innen indul ki hat csővezeték védőcsatornában, mely bekigyózza a parkot és minden épületbe elviszi a melegvizet, valamint a fűtőtestekbe a gőzt is. A szénzállítás gépesítve van, erre nagy szükség volt, hiszen az évi szénigény 3500 tonna.

Az üzemi épületekhez és a világításhoz természetesen villamos energia is kellett. Bodnár László tervező 2 db transzformátor-állomást tervezett, s kábelhálózattal mindenhová elvezette az elektromos energiát, hogy védje a gyermekek és a fák épségét. Az utak mentén 100 db kandeláber beragyogja majd a park természetes szépségeit és az emberi szeretetből fakadt gyermekváros szinte mesészerű óvodáit és épületeit.

Vízet szolgáltat a Pécsi Hőerőmű vízműve

Tervezők, beruházók, kivitelezők több éves közös erőfeszítésének eredményeként megépült az ország legnagyobb távolságot átölő vízműve. Az új Pécsi Hőerőmű 40 km-es távolságból, a mohácsi Duna-szakaszból fedezi vízszükségletét. A hatalmas vízmű úgy épült meg, hogy az erőművön kívül más fogyasztó is részesedhessék a vízből. A vízkivételi mű a Mohácsi Farostlemezgyár részére is termel vizet, a Pécsre juttatott napi 40 000 m³ vízmennyiség felét pedig a kisebb pécsi iparok, a hosszúhetényi szénmosó, sőt ivóvízzé történt letisztítás után Pécs város lakossága fogja fogyasztani.

A vízmű három főrészből áll: mohácsi telepből, főnyomóvezeték-ből és a pécsi tárolómedencékből. A tároló berendezéseket múlt évi októberi számunk már ismertette. A többi létesítményt röviden az alábbiak jellemzik:

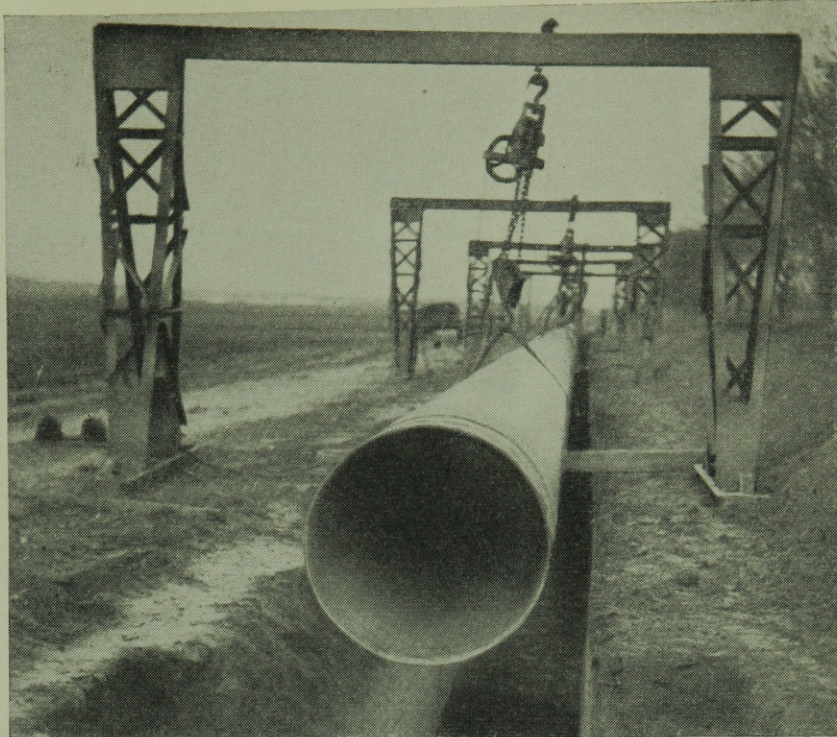
A vízkivételi mű a Dunából felszíni vizet emel ki. Ez a műtárgy a Duna legkisebb vízszintje alá süllyesztett vasbeton szekrény, amelynek szívóaknáiba a Dunavíz kettő darab 1000 mm $\varnothing$ -jű acélcsövön ömlik. A gépteremben elhelyezett szivattyúk a vizet a derítő berendezésbe nyomják.

A derítő berendezés homokfogójában a homok leülepedik. Ezután a lebegő anyag mennyiségének megfelelően alumíniumszulfátot adagolnak a nyers vízhez, amely az iszap pelyhesedését idézi elő. Így az iszap a derítő medencékben gyorsabban leülepedik. A tisztított víz még csekély mértékű nátriumhexametáfoszfátos kezelést kap, mely a cső-korróziót kívánja csökkenteni. A tisztavíz 2 db 500 m³-es medencében tározzák.

A nagynyomású szivattyúházban elhelyezett szivattyúk a medencékből a főnyomócsőbe nyomják a vizet. Itt vannak elhelyezve a főnyomócsőben esetleg fellépő veszélyes nyomáslenyomás ellen alkalmazott légüstök is. A nagynyomású szivattyúházzal egybe van építve a transzformátorház és a vízmű igazgatási épülete. A telepet több kisebb létesítmény egészíti ki, éspedig a készenléti lakótelep, vízvezeték, csatornázás, központi fűtés stb.

A főnyomócső kereken 40 km hossz-on a pécsi tárolómedencéig szállítja a vizet. A cső 700 mm átmérőjű. A cső anyaga lemezből hajlított, hegesztett acélcső. A falvastagság 8–9 mm. A cső korrózióvédelmét bitumenes szigetelés és katódvédelem biztosítja.

Amíg a vízmű megépült igen sok újszerű és tudományos kérdést kellett tisztázni. Hiszen a vízellátás területén hasonló nagyszabású feladat még nem állt a tervezők előtt. Jolánkai Gyula és Szentiványi Imre elvi irányításával a Mélyépterv 15 különböző területen dolgozó osztályának mintegy 100 szaktervezője vett részt huzamosan a munkában. A közel 7 évet kitevő hatalmas mű-

szaki tervezői tevékenység összefogását, koordinálását Jani Sándor végezte. A szaktervezők közül legnagyobb feladat hárult Ditrőy János, Főgel Béla, Jancsár Péter, Kiss Lajos, Márkus Miklós, Pálffy Imre és Szakáll Kálmán irányító tervező mérnökökre.

A vízkivételi mű különleges mélyépítési műtárgy. A függőleges áramlással működő iszapszűrő és derítő berendezés belföldi viszonylatban újszerű megoldás. A víz szállításához új szivattyú típusokat kellett konstruálni. A közel 6000 tonna acélcsőanyag beépítésének tervezése, kezdve az acélcső gyártásától a csövek tervszerinti elhelyezéséig, mérnökeink nagyszerű felkészültségét bizonyítja. A mohácsi telep építését közel 3

éven keresztül az EM 26-os Állami Építőipari Vállalat nagyrészt Galló Tibor építésvezető irányításával végezte. A vízgépészeti berendezések gyártása és szerelése a Ganz Szivattyúgyár munkája. A főnyomócső megépítése pedig a Ganz Darugyár részéről Bondár László, Dienes Sándor és Farkas László, az EM 5. Mélyépítő Vállalat részéről Remsey Károly építésvezető mérnökök irányításával mintegy másfél év alatt fejeződött be. A nagy értéket képviselő csőanyag korrózió elleni szigetelését nagy gonddal, a reve-eltávolítás újszerűen különleges megoldásával az EM Tetőfedő és Szigetelő Vállalat Péli József irányításával végezte. A munka 1952-es árszinten mintegy 150 millió forintba került.

Dunai gáztávvezeték

Sztálinvárostól—Albertfalvára—a főváros gázellátásának feljavítása céljából — gáztávvezeték készült. A távvezeték teljes hossza kb. 69 km. A vezeték mérete 318×8 mm, acéleső, mely a tervezett 13 at induló nyomás mellett kb. $17,300 \text{ Nm}^3/\text{o}$ gázt szállít Budapestre.

A vezeték az 1. sz. vázlaton látható nyomvonalon, általában terepszint alatt 1,3 m mélységben fekszik és nagyjából követi a terep alakulását. A csőkötések — a tolózár aknában alkalmazott peremes kötések kivételével — a teljes hosszban, tompa illesztéses hegesztéssel készültek. Passzív korrozióvédelem céljából a vezeték 2 soros kátránypapír és háromszori bitumen bevonattal szigetelve, míg aktív védelemként, katódos korrozióvédelemmel készül. Egyes területeket kivéve a munkások árokásógéppel, s mind a vezeték felületének tisztítása, — szigetelése, mind árokba helyezése gépekkel történt, így — a gépesítéssel a vezetéképítési teljesítmény (műtárgyépítések kivételével) havonta átlag kb. 9 km volt.

A távvezetéken tisztított ún. „városi gáz” minőségű gáz érkezik s a várható csapadék leválasztására a vezeték mélypontjain vízgyűjtők kerülnek beépítésre, melyek a terepszintre helyezett kezelőaknában

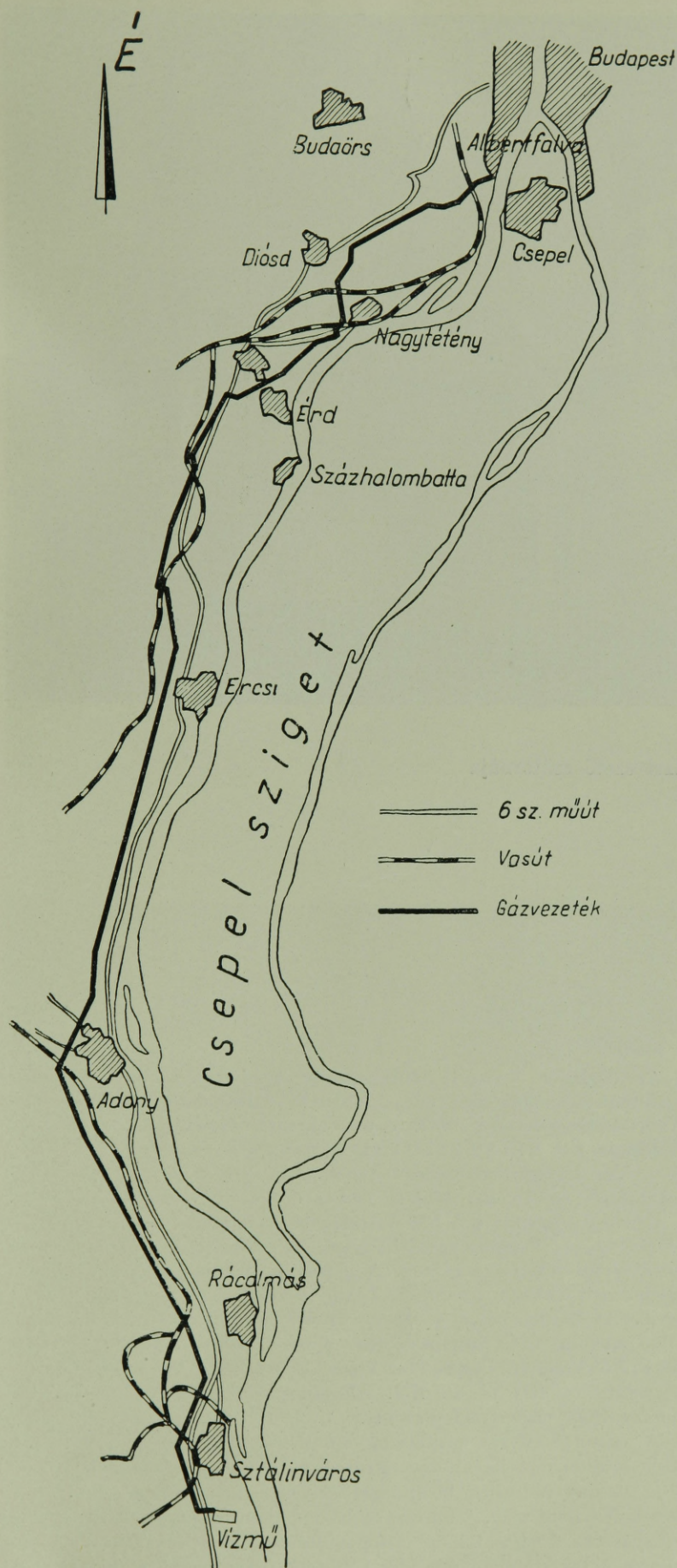
levő vízgyűjtő szelepeken át, szükség esetén leüríthetők.

A vezetékben 12 helyen tolózár, ill. lefuvató berendezés épül, miáltal az esetleg meghibásodott szakasz — a javítás idejére — lezárható, illetve gáztalanítható. Ezen berendezés — az ott beépített tolózárok lezárása után — úgy alakítható, hogy az aknák előtti vezetékszakaszban várhatóan felgyülemlett finom porréteg lefuvatással eltávolítható legyen.

A nyomvonalon szükségessé vált 29 műtárgyépítés közül jelentősebbek: A 6. sz. műút két vasút feletti hídja mellett való átvezetés, — az Északi nagy belvízcsatorna feletti áthidalás —, és a Váli csatorna keresztezés megoldása Sinatelepnél. A műtárgyaknál szabadonszerelt csővezeték korrozio elleni védő szigeteléssel és hőszigeteléssel készül.

A távvezeték beruházási költségei kb. 109,5 millió Ft-ot tesznek ki.

A távvezeték Budapest határáig terjedő kb. 57 km-es szakaszát az ÉM. Mélyépítési Tervező Vállalat tervezte. Felelős tervező: Kovács Sándor volt. A nyomvonal meghatározásánál, ill. kitűzésénél közreműködött, Schill Ottmár, Hergár Viktor és Korach Marcell, míg a geodéziai felméréseket Farkas Károly és Kovári János végezték. A műtárgyak statikai terveit Pálffy Imre, a korroziovédelem tervét

Schneider Szilárd, míg a talajmechanikai szakvéleményt Asbóth János készítette.

A Nagy-Budapest területén áthúzódó kb. 12 km-es szakaszt a Fővárosi Tanács Mélyépítési Tervező Vállalata tervezte. Felelős tervező: Acsai István volt.

A távvezetékfektetés munkáit — Marek János és Réti Sándor irányításával — a Kőolajvezeték Vállalat (Siófok) végezte.

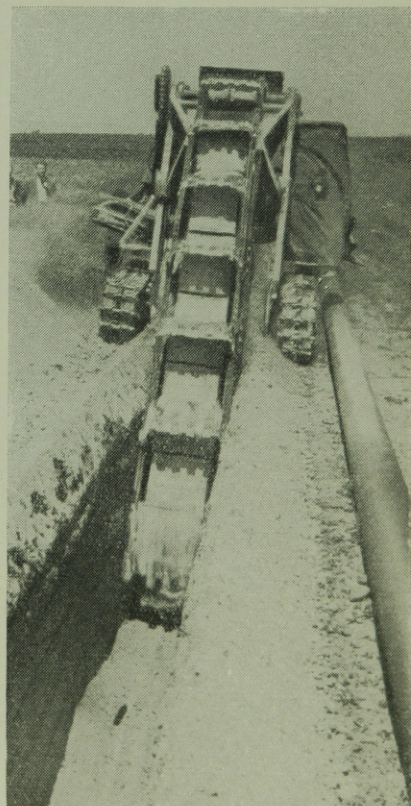
A művezetést a beruházó — későbbi üzemeltető — Fővárosi Gáz-művek Makoldy Mihály és Gyalog Árpád közreműködésével látta el.

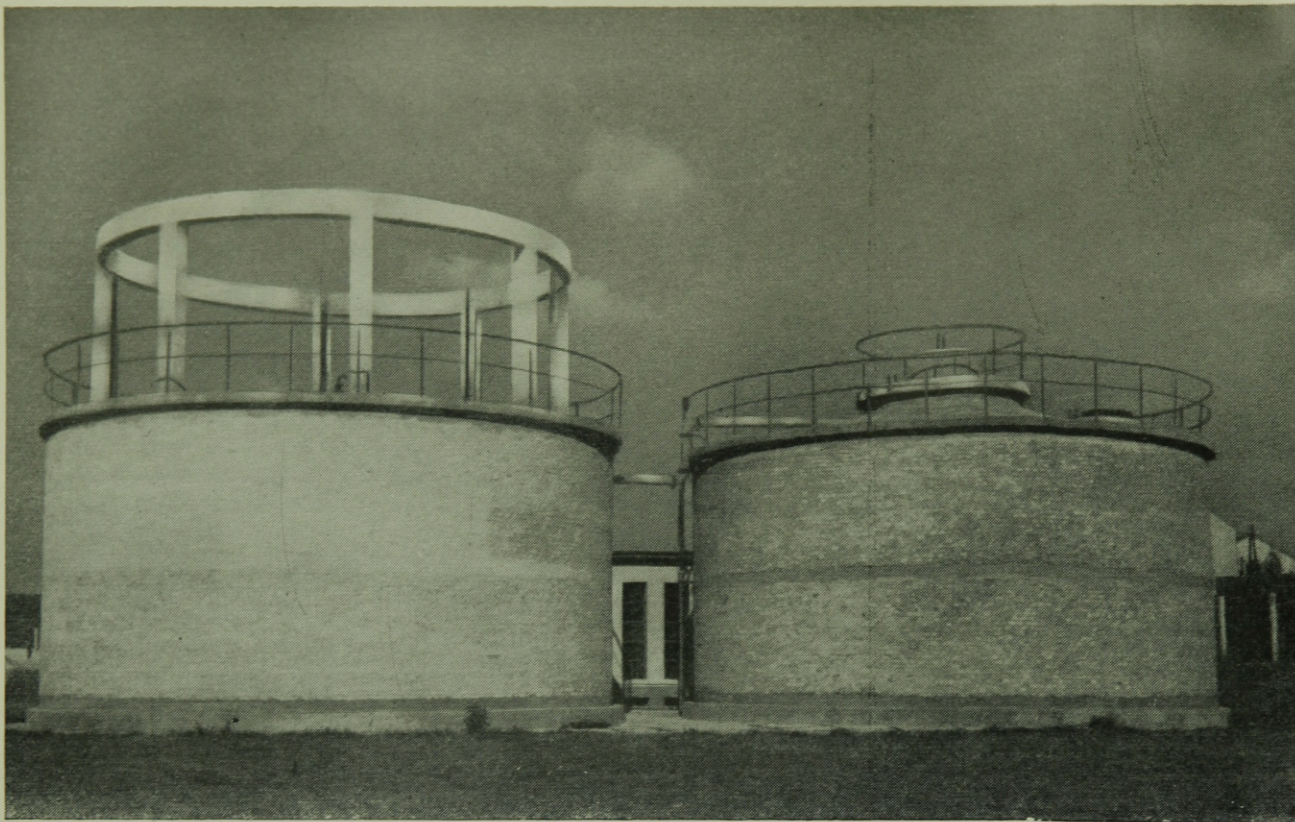
A távvezeték tervezése erőltetett ütemben készült, mivel a jóváhagyott tervfeladatban rögzített — több kompliációt magában rejtő — nyomvontól eltérő új nyomvonal kitűzése, illetve geodéziai felvétele és talajmechanikai vizsgálata — a téli időszakra és a sűrűségre tekintettel — igen nagy nehézségeket és a gáz-gépészeti terv készítésénél nehezen behozható késedelmet okozott.

A csőfektetési munkát kivitelező 1959. március 20-án kezdte meg és — felajánlását teljesítve — 1959. november 7-ére befejezte.

A műtárgyak 1959ben elkészültek.

A képen az árokásógép látható munkaközben.

Budakeszi tudószanatóriumok szennyvízelvezető csatornája
és szennyvíztisztító berendezése

Az Országos Vízügyi Főigazgatóság kezdeményezésére a budakeszi-i tudószanatóriumok szennyvízelvezető csatornahálózatát és szennyvíztisztító berendezését 1954. évben kezdték építeni. A csatornázási terveket az ÉM MÉLYÉPTERV-nél *Zsitvay Imre* vezetésével *Szentpétery Miklós*, míg a szennyvíztisztító berendezés terveit *Besenyő István* vezetésével *Szolnoky Elemér*, *Muhits Tamás* és *Jármái László* készítették.

Generálvállalkozó a KPM Vízműépítő Vállalat volt. A munkákat *Ábrahám József* főépítésvezető irányításával, *Kovács András* és *Horváth Gusztáv* építésvezetők végezték. A gépészeti berendezéseket a Közüti Hidfenntartó Vállalat készítette, *Trásy András* és *Güntler Antal* vezetésével. Alvállalkozóként a létesítmények megvalósításánál közreműködött még az ÉM. Budapesti Szerelőipari Vállalat, KPM. Közlekedési Építő Vállalat, Pestmegyei Vízmű és Kútépítő Vállalat, Budapest Park-építő Vállalat és az ÉM. Általános Szakipari Vállalat. A kivitelezés 1959 végére befejeződött.

A csatornahálózat elválasztó rendszerű. Nyomvonala Budakeszi község főútján halad, így egyúttal gyűjtőjeként is szolgál.

A szennyvíztisztító berendezés eleveniszapos eljárású, ún. Kesener kefék rendszerű. A tudószanatóriumokban feltűnően nagy a napi vízfogyasztás, a normál házi vízfogyasztásnak kb. négyszerese. A berendezés a távlatban, a második kiépítési fokozatban, a község házi

szennyvizeit is tisztítja majd. Ez az első megépült ilyen rendszerű nagyobb berendezés hazánkban. Tervezésénél hézagosan ismert külföldi kísérletekre támaszkodva, az ajánlott szabványtól eltérő nagyobb terhelésre méreteztük a berendezést. Eljárásunkat az időközben végzett hazai és külföldi kísérletek, illetve megépült berendezések igazolták. Így kb. 10%-kal csökkentettük a szennyvíztisztító telep beruházási költségeit. A berendezés homokfogóból, rácsknából, rácsszemét rothasztóból, elő- és utóülepítő medencékből, Kessener rendszerű szellőztető medencékből, gépházból, elő- és utórothasztó medencéből, iszapszikkasztó ágyakból, klórgáz adagolású fertőtlenítő berendezésből és kezelő épületből áll. A kezelők részére a szennyvíztisztító telepen kívül két szolgálati lakás is épült.

A beruházás teljes összege : 8.400.000 Ft.

Budakeszi. Szennyvíztisztító berendezés

Víztávvezeték tervezői: Péter Gábor, Schneider Szilárd, Vas József.
A Tapolcafői szivattyútelep és csúsponti medence kivitelezője a
Balatonalmádi 4. sz. Mélyépítő Vállalat.
Építésvezető: Muraközi Tibor.
A távvezeték kivitelezője a Siófoki-Kőolajvezeték Vállalat.
Építésvezető: Nagy Márton.
Műszaki vezető: Réthy Sándor.

Az Ajkai Erőmű, Timföldgyár és Alumíniumkohó nagymértékű bővítésével kapcsolatban az üzemek víz-igénye is megnövekedett.

A bővítésnek megfelelő vízmennyiséget a VITUKI által javasolt tapolcafői karsztforrások vize tudja szolgáltatni. Az OVF döntése alapján a forrásból az ajkai ipari üzemek max. 440 l/mp víz elszállítására kaptak engedélyt, a többi víz Pápa város részére van fenntartva.

A létesítmények terveit az ÉM Mélyépítési Tervező Vállalat készítette. Létesítménytervező *Péter Gábor*.

A vízkivétel a Tapolca patak torkolatánál létesülő duzzasztó művel biztosított állandó vízszint mellett, a források elfolyó vizéből történik. A szívóaknák fölött helyezkedik el a gépterem, majd ehhez csatlakozik a nyomáskiegyenlítő tartályok helyisége, kezelő helyiségek és végül a transzformátorépület helyisége.

A gépteremben helyezkednek el a nagynyomású szivattyúk és motorok. A távvezetékben fellépő káros vízlökések kiküszöbölésére 3 db 15 m³-es légüst szolgál.

A vízkivételi mű építészeti tervezője *Almádi László* és *Kienitz Vilmos*, a gépészeti tervező *Guts József* és *Rauch József*.

A tapolcafői szivattyúházból indul ki a víztávvezeték és a lehető legrövidebb útvonalon — Nagyganna, Magyarpolány és Bakonygyepes községektől nyugatra éri el az ajkai üzemeket. A nyomvonal magasságilag nagyon változatos. Legmagasabb pontja a vízkivételi műtől mintegy 13,5 km távolságra van. Itt 2 × 1500 m³-es medence létesül. A vízoszlop magasság 4,0 m. Az egyenként 1500 m³-es tárolótér négyzetes, tálcaszerű vb. medencealak, ferde oldalfalakkal, előregyártott födémmel. Tervező *Dessueffy A. Sándor*. A medence után ún. gravitációs szakasz végpontján — az

Erőmű déli oldalán — tartalék víztárolók épülnek 3 × 10 000 m³-es hasznos térfogattal. A tapolcafői vízkivétel szivattyúi juttatják el a vizet az 1500 m³-es medencékhez, majd innen a rendelkezésre álló szint-különbség következtében jut el a víz a fogyasztókhoz, illetve a tartaléktárolókba.

A víztávvezeték 600 mm NÁ 34,21 S lemezből hegesztett acélső, hegeszkötéses megoldással. A cső falvastagsága 8, illetve 7 mm.

A lemezcsövek készítése 9 m-es darabokban gyárilag készül. A külső és belső revételítés, a kivitelező Siófoki Kőolajvezeték V. által készített revételítő géppel történik. A belső felületek szigetelését gépi, a külső szigetelést kézi úton végzik. Az így előkészített csöveket 18 m-es darabokban speciális gépkocsikon szállítják a nyomvonal mellé. E csőszálakat a munkaárok mellett több száz méter hosszúságban összehegesztve látják el gépi úton készített külső korrózió elleni szigeteléssel. A földkiemelést — sziklás talajokat kivéve — árokásó gép végzi.

A távvezeték fektetése kigyófektetéssel, lánctalpas daruk segítségével történik. A hegeszkötések ellenőrzésére röntgenvizsgálat szolgál. Nyomáspróbát — 1—2 km-es szakaszonként — a munkaárókban végzik.

A légtelenítő, víztelenítő berendezések és szakasz-tolózárok vasbetonaknába kerülnek.

A szállított vízmennyiséget három helyen mérik: Tapolcafőn, a csúsponti medencénél és az Erőmű területén.

A csővezeték korrózió elleni védelmét a külső szigetelés mellett katódvédelem szolgálja.

A víztávvezeték üzemeltetése a magyarpolányi medencéből az Erőmű területére továbbított medence vízszinttávjelzés figyelembevételével történik. Az Erőmű vízműirányítója állandó kapcsolatban van a tapolcafői szivattyúteleppel rádió és telefon útján.

A mű építészeti része 1959-ben elkészült. A gépi berendezések szerelése 1960 első felében fejeződik be.

A vízkivételi mű építészeti, gépészeti költsége az elektromos berendezések nélkül 10 373 980,— Ft.

A víztávvezeték költsége a csúsponti medencékkel együtt 52 743 171,— Ft.

